

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 1. september 2020 kl. 09:15 – 12:00.

Møterom Zoom.

<https://uib.zoom.us/j/63272514934?pwd=dFhPamRwSFdLRDF2U1RrTmQ3dmZZdz09>

Til stede:

Magne Strandberg (leder) (a)

Hilde Hauge (a) – vara for Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)

Jan-Ove Færstad (a)

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund (b)

Kjersti Bakke Sørensen (c)

Astrid Rosander Hagen (d)

Henrik Bruvik (d) – vara for Aslak Kasti Hyldmo (d)

Forfall: Aslak Kasti Hyldmo (d), Synne Sæther Mæhle (a)

Sekretær: Johanne Spjelkavik.

Kontakt: studieutvalget@jurfa.uib.no

ePhorte 2020/1

Neste møte: mandag 26. oktober 2020, kl. 09:15 i 546 eller zoom.

Sak 65/20	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Sak 66/20 – 6 var ettersendt dagen før møtet. Ellers ingen merknader. Dagsorden: Ingen merknader.
Sak 66/20	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 4. juni 2020. Godkjent på sirkulasjon 8. juni. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak: a) JUS243 Alminnelig formuerett Emnenavn bokmål b) EXFAC Juridisk forprøve Hjelpemidler c) JUS122 Erstatningsrett Litteratur d) JUS292-2-A Introduction to Chinese Law. Emnebeskrivelse e) JUS278-2-A Comparative Private Law Litteratur f) JUS251-1-A, JUS251-2-A og JUS251-2-B: arbeidsrettsemnene. Lovdata på eksamen g) JUS 261-2-A Konfliktmekling Vurderingsform h) JUS111 Forvaltningsrett I Litteratur <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget@jurfa.uib.no</i>
3	Vedtak i Den sentrale klagenemnd H19 – V20 . OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. Lenken er aktiv til og med 16. oktober 2020. OBS: Filen er på 89 sider.
4	Fakultetet har selv og i samarbeid med UiB sentralt, søkt å holde oppdatert en informasjonsside om «studiehverdagen for jusstudenter i koronatider»: https://www.uib.no/jur/134295/informasjon-til-studenter-ved-det-juridiske-fakultet
5	Dekanbeslutning om opprettelse av to engelske spesialemer: JUS293-2-A Law of the sea and its uses og JUS294-2-A Privacy and data protection – GDPR fra og med V21. [INTØ]

6	Orientering om semesterstart. [INTØ] SU uttrykker anerkjennelse for gjennomføringen av semesterstart, og den innsatsen som ligger bak det.
Sak 67/20	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	JUS399 og JUS396 Masteroppgaver som gruppearbeid. Status og framdriftsplan. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
SU uttaler	SU slutter seg til framdriftsplanen.
	Vedtakssaker
Sak 68/20	Tredje studieår: tilgang til å lese besvarelser og kommentarer. SAK PÅ SIRKULASJON 29. juni – 2. juli 2020. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]. Vedtatt uten merknader.
Vedtak	For alle emnene på tredje studieår gjøres alle arbeidsgruppe- og storgruppebesvarelser og alle kommentarer tilgjengelig for alle innenfor storgruppen.
Sak 69/20	JUS399 og JUS396 Masteroppgaver som gruppearbeid. Emnebeskrivelser og Instruks for veiledning og sensur. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	1. Endringer i emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng og JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng vedtas som foreslått, med de endringene som kom fram i møtet. [Endret i saksnotatet her.] 2. Endringer i Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave vedtas som foreslått.
Sak 70/20	Opptaksreglement for opptak til toårig mastergrad i rettsvitenskap. Endring i § 5 Opptaksgrupper. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	§ 5 i Opptaksreglement for opptak til toårig mastergrad i rettsvitenskap endres som foreslått med umiddelbar virkning.
Sak 71/20	JUS330 Prosedyrekonkurranser. Emnebeskrivelser. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	Emnebeskrivelsene for spesialemnene a. JUS 330-A-a EEA Moot Court Preliminary – 10 studiepoeng. b. JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced – 5 studiepoeng e. JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse – 10 studiepoeng vedtas som foreslått med virkning fra studieåret 2020/2021.
Sak 72/20	Midlertidig emneansvar for JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng og JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	Professor II Jon Petter Rui vikarierer som emneansvarlig for JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng og JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng fra og med 1. september 2020 til og med 28. februar 2021.
Sak 73/20	Midlertidig emneansvar for JUS292-2-A Introduction to Chinese Law. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	Førsteamanuensis Ignacio Herrera Anchustegui vikarierer som emneansvarlig for JUS292-2-A Introduction to Chinese Law fra og med 1. september 2020 til og med 28. februar 2021.
Sak 74/20	UTGÅR
Vedtak	
Sak 75/20	JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law. Vurderingsform/obligatoriske krav Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	Vurderingsform og obligatorisk undervisningsaktivitet i spesialemnet JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law endres som foreslått med virkning fra studieåret 2020/21.
Sak 76/20	JUS 261-2-A Konfliktmekling Vurderingsform. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	Vurderingsformen for JUS 261-2-A Konfliktmekling endres fra 4 t skoleeksamen til hjemmeeksamen med virkning fra studieåret 2021/22.
Sak 77/20	JUS124 Tingsrett. Ordgrense og hjelpemidler i skoleeksamener. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	For JUS124 Tingsrett gjelder følgende for vurderingsformer og hjelpemidler til eksamen fra og med studieåret 2020/21: Vurderingsformer

Obligatoriske undervisningsaktiviteter er vilkår for å gå opp til eksamen, og inngår følgelig i sertifiseringsgrunnlaget.
Etter kurset avlegges 6 timers digital skoleeksamen med absolutt ordgrense på 4 000 ord. En lavere, anbefalt ordgrense vil bli gjort kjent i tilknytning til hver eksamen.
Informasjon om digital eksamen finner du her: <http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>.

Eksamensspråk

Oppgaven: Norsk

Besvarelsen: Norsk/skandinavisk/engelsk

Hjelpemiddel til eksamen

Digitale hjelpemidler:

Informasjon om tillatte digitale hjelpemidler finnes under § 3-5 a) i fakultetets [utfyllende regler](#).

I tillegg er følgende tillatt på denne eksamen:

- Forskrifter
- Avgjørelser fra
 - tingrettene
 - lagmannsrettene
 - Høyesterettsavgjørelser

Sak 78/20 Vedtak	JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode. Opprette nytt emne. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Kunnskapsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her. Det er ønskelig med utfyllende beskrivelse av «Emnets mål og innhold» samt av «sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen». Unngå formuleringen «læringsutbyttet <i>gis</i>» - det <i>oppnås</i> (eventuelt).
Sak 79/20 Vedtak	JUS211 Familie- og arverett. Opprette nytt emne. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS211 Familie- og arverett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Kunnskapsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 80/20 Vedtak	JUS212 Avtalerett. Opprette nytt emne. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS212 Avtalerett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Studieutvalget ønsker at temaet «juridiske personer» gjøres eksplisitt i læringsutbyttebeskrivelsen. <i>[Her er det forbehold om tolking av fakultetsstyrevedtak om plasseringen av dette temaet.]</i>
Sak 81/20 Vedtak	JUS213 Erstatningsrett. Opprette nytt emne. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS213 Erstatningsrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Kunnskapsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 82/20 Vedtak	JUS214 Tings- og immaterialrett. Opprette nytt emne. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS214 Tings- og immaterialrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Kunnskapsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 83/20 Vedtak	JUS215 Juridisk metode. Opprette nytt emne. Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS215 Juridisk metode opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Studieutvalget ber om at læringsutbyttebeskrivelsen bygges ut. Særlig gjelder dette kunnskapsmålene som må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 84/20	JUS221 Rettsstaten. Opprette nytt emne.

Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS221 Rettsstaten opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Studieutvalget ber om at det avklares hvor kunnskapsmålet <i>engelsk skriftlig og muntlig</i> gjenfinnes i undervisning og prøving. Studieutvalget ber også om at institusjonene og deres rolle i folkeretten synliggjøres. Studieutvalget ber om at formuleringen «skal særlig kunne gjøre greie for» settes i en kontekst – er det flere nivåer? Se eventuelt forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 85/20	JUS222 Forvaltningsrett . Opprette nytt emne.
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS222 Forvaltningsrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Kunnskapsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 86/20	JUS231 Obligasjonsrett . Opprette nytt emne.
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS231 Obligasjonsrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Forholdet mellom de to eksamensdagene må avklares (deleksamen eller eksamensdeler (mappe)). Kunnskapsmålene i læringsutbyttebeskrivelsen må operasjonaliseres, se for eksempel forslag til anvendelige formuleringer her.
Sak 87/20	JUS232 Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng . Opprette nytt emne.
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS232 Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Studieutvalget ber om at studiedekanen avklarer med emneansvarlig enkelte forhold knyttet til emnets navn, også kortnavn. Anbefalte forkunnskaper med hensyn til akademisk skriving og engelsk for jurister må avklares: Hvor stor betydning vil det ha?
Sak 88/20	JUS233 Komparativ rett 2 studiepoeng . Opprette nytt emne.
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS233 Komparativ rett 2 studiepoeng opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal. Studieutvalget ber studiedekanen avklare med emneansvarlig om læringsutbyttet er for ambisiøst i dette korte emnet, og om prøvingsform og obligatoriske elementer er praktikable.
Sak 89/20	Fullmakt til komplettering av emnebeskrivelser. Notat .
Vedtak	Studiedekanen får fullmakt til å foreta redaksjonelle endringer med hensyn til språklig harmoni, samt å justere/redigere og fylle inn de nye emnebeskrivelsene der det er nødvendig for å effektivere SU sine vedtak.

Eventuelt

Magne Strandberg
Leder

Johanne Spjelkavik
Sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Dekanbeslutning

Oppretting av spesialemnene JUS293-2-A Law of the sea and its uses og JUS294-2-A Privacy and data protection – GDPR som undervises fra og med vårsemesteret 2021

Bakgrunn

Professor Larry Bakken har gjennom flere år driftet fire engelskspråklige spesialemner ved fakultetet, enten i bi-stilling eller som timelærer. Hans engasjement avsluttes, og våren 2021 har fakultetet derfor behov for to nye engelskspråklige spesialemner for å sikre et godt og attraktivt studietilbud til innreisende studenter. For at emnene skal komme med i søknadsskjemaet for nye innreisende studenter ved søknadsfristen høsten 2020, må emnene være klare til 25. august. Fakultetstyret ga i fakultetstyresak 50/20 derfor dekanen fullmakt til å velge ut to emner som skal markedsføres fra høsten 2020, og komme i drift fra våren 2021.

Alle fast vitenskapelig ansatte ble per e-post 24. juni, med påminning 3. august, invitert til å komme med forslag til nye engelskspråklige emner innen 7. august. Forslag skulle sendes inn i form av ferdig utarbeidet emnebeskrivelse.

Invitasjonen satte opp følgende kriterier:

- Utlysningen er begrenset til fast ansatte for å sikre at emnene kan driftes over tid. Det er ønskelig at søknaden fremmes av grupper av ansatte fremfor enkeltpersoner.
- Ettersom det i ny studieordning både vil bli valgemner på 3. studieår og spesialemner på 5. studieår, må forslaget inneholde informasjon om hvorvidt man ser for seg at emnet i fremtiden vil passe på 3. studieår eller på 5. studieår.
- Forslaget må redegjøre for hvilke lærerkrefter som er aktuelle, og det må være avklart at disse har kapasitet til å ta på seg den nye undervisningen. (Normen for undervisning på engelskspråklige spesialemner er en dobbelttime)

Det juridiske fakultet
Telefon 55588530
Telefax 55588510
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7808
5020 Bergen

Besøksadresse
Dragefjell, M.
Lagabøylesgt. 1
Bergen

forelesning pr studiepoeng, altså 20 timer forelesning i et emne på 10 studiepoeng, 40 timer forelesning i et emne på 20 studiepoeng)

- Emner som tematisk støtter opp under UiBs strategiske prioriteringer vil bli prioritert. Disse er globale samfunnsutfordringer, marin forskning og klima og energiomstilling.
- Ved utvelgelsen vil det ses hen til den samlede engelskspråklige spesialerneporteføljen. Forslag til nye emner som ligger tett opp til emner som allerede eksisterer vil ikke bli prioritert, men fordypningsemne tilknyttet allerede eksisterende emne er likevel aktuelt.
- Det er en fordel om undervisningsformer, eller eventuelle obligatoriske arbeidskrav, legger opp til samhandling og diskusjon mellom studenter fra ulike land/retskulturer der det er relevant, slik at innreisende studenter brukes som en ressurs for læring, og dermed «internasjonalisering hjemme» for våre egne studenter som tar emnet.

Innkomne søknader

Ved fristens utløp var det kommet inn fire forslag til nye engelskspråklige spesialernner fra og med vårsemesteret 2021, alle på 10 studiepoeng:

- Privacy and Data Protection.

Forslagsstiller Małgorzata Cyndecka, sammen med Tande og Klelland som også vil undervise i emnet.

- Law of the sea and its uses

Forslagsstiller Ignacio Herrera Anchustegui, sammen med Skodvin, Myklebust, Siekiera, Prof. Joachim Reucer, MAT-NAT Ass, Prof. Mostafa Paskyabi, MAT-NAT Ass, Prof. Øystein Varpe, MAT-NAT som også vil undervise i emnet.

- Refugee Law

Forslagsstiller Terje Einarsen, sammen med Schultz og Sinding Aasen som også vil undervise i emnet.

- Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations

Forslagsstiller Knut Einar Skodvin, sammen med Siekiera og Ståle Ulriksen som også vil undervise i emnet.

Alle de innkomne søknadene er gode forslag som vil passe godt inn i porteføljen av engelskspråklige emner og bidra til å utvide bredden i denne. Alle de fire emnene omhandler sentrale og praktisk viktige rettsfelt der det er ønskelig at vi viser frem den forskningskompetansen vi har ved fakultetet. Dersom fakultetet skulle opprettet fire nye emner i denne omgang, ville alle de fire emnene vært aktuelle og også ønskelige å få i drift.

Fakultetet har også mottatt innspill fra Forskergruppen for EU-/EØS-, konkurranse og markedsrett i e-post 7. august 2020. Gruppen uttrykte sin støtte til to forslagene som var

fremmet av Cyndecka og Anchustegui. Forskergruppen fremhevet at emnene vil kunne passe godt inn i gruppens undervisningsportefølje da begge har vesentlige innslag av EU-/EØS-rett, og vil kunne kombinere godt med eksisterende valgemner som forskergruppen har et særlig ansvar for. Dekan og studiedekan har notert seg innspillet, men det har ikke hatt betydning for vurderingen. Emnene må velges ut basert på de kriteriene som er satt opp.

Omtale av emnene og begrunnelse for utvelgelsen

Som tidligere nevnt skal fakultetet i denne omgang opprette to nye spesialemner, og dekan og studiedekan må følgelig gjøre en prioritering mellom de forslagene som har kommet. Vi gjennomgår her de viktigste momentene i vår prioritering, og enkelte sentrale trekk ved hvert emne. Alle øvrige detaljer i de fire emnene kan leses i emnebeskrivelsene, som følger som vedlegg til vedtaket.

Privacy and data protection - GDPR

Emnet dreier seg, som emnenavnet antyder, om de regelsettene som beskytter personlige data mot lagring, bruk og så videre. Nærmere bestemt vil emnet dreie seg om reglene om personvern og databeskyttelse i EU-/EØS-retten, da særlig de vidtrekkende reglene i GDPR (General Data Protection Regulation – personvernforordningen), og beskyttelsen som følger av enkelte bestemmelser i EMK.

Emnet har utvilsomt høy og økende aktualitet. Regelsettene om beskyttelse av personvernet har blitt stadig mer utbygget i løpet av de siste årene samtidig som bruken av personlige data har tiltatt. Både i privat og offentlig sektor er det stor etterspørsel etter mer kunnskap om GDPR, og den rettslige reguleringens europeiske innretning gjør også at emnet egner seg som et engelskpråklig spesialemne. Emnet vil også passe godt inn i den emneporteføljen vi har på 5. studieår.

Det er positivt at et større fagmiljø ved fakultet står bak forslaget og at disse også vil bidra i undervisning, noe som gjør emnet mindre sårbart for eksempel ved forskningsfri. I vurderingen fra vår side har det også blitt lagt vekt på at emnebeskrivelsen er detaljert og tilnærmet klart til å settes i verk.

På den nye studieordningen vil det som sagt være enkelte såkalte «semi-obligatoriske» emner på 3. studieår, og ett av de fire emnene som skal ligge der er nettopp personvernrett. Det presiseres derfor at selv om det nå opprettes et spesialemne på 5. studieår som i stor grad angår personvern, er det ikke gitt at et emne om dette temaet det vil bli videreført både på 3. og på 5. studieår i ny studieordning.

Videre er det lagt opp til utstrakt bruk av forelesere fra andre institusjoner. Dette er i høyeste grad positivt, men det må bemerkes at emnet forutsettes å holde seg innenfor normal mengde undervisning og at bidragsytere som befinner seg andre steder enn i Bergen som hovedregel må gjennomføre undervisning digitalt slik at det ikke påløper reisekostnader for enkeltforelesninger. I tilfeller der undervisningen planlegges i kombinasjon med for eksempel forskergruppeseminar og bidragsyteren dermed har et mer omfattende ærend i Bergen enn kun en begrenset mengde undervisning, kan det være aktuelt å invitere foreleseren til Bergen.

Law of the sea and its uses

Emnet dreier seg i hovedsak om bruken av kystriære havområder i offentlig planlegging og forvaltning, og hvordan dette er regulert gjennom nasjonale lover og forskrifter kombinert med internasjonale konvensjoner, prinsipper eller traktater. Rettslig sett vil flere temmelig ulike rettsområder bli involvert her, og det vil også utover dette være tverrfaglig i den forstand at det også skal involveres faglærere fra andre fakulteter ved UiB.

Emnet har utvilsomt stor aktualitet både for offentlig og privat sektor. Det dreier seg om reguleringer av noen av våre største næringer (f.eks. fiskeri, oppdrett og energi) samtidig som det vil angå annen form for arealbruk som allmennhetens interesser og hensynet til bærekraftig utnyttelse av naturressurser over tid. Det er også positivt at emnet ikke har en snever rettsdogmatisk innfallsvinkel, men også åpner opp for perspektiver fra andre vitenskaper. Det er også positivt at det legges opp til et genuint tverrfaglig samarbeid med lærere fra flere fakulteter og med deltakelse fra studenter med ulike fagbakgrunn.

Ved at emnet tar opp marin forskning og miljøinteresser i vid forstand vil det passe godt inn i UiBs, og dermed også fakultetets, strategiske satsingsområder.

Det er også positivt at emnebeskrivelsen er detaljert, og at planleggingen av emnet fremstår som i høy grad ferdigstilt.

Refugee Law

Emnet dreier seg om internasjonal flyktningrett. Første delen av emnet vil dreie seg om flyktningkonvensjonen av 1951/1967, da særlig om konvensjonens flyktningbegrep, altså om hvem som kvalifiserer til å være flyktning, og hva slags rettigheter flyktningstatusen utløser. Andre del vil dreie seg om alternative kilder for beskyttelse av flyktninger i internasjonale menneskerettigheter og i utvalgte regionale instrumenter. Tredje del vil handle om aktuelle (politiske) dilemmaer i reguleringer av internasjonal flyktningrett i en tid med tiltagende utfordringer blant annet som følge av klimaendringer.

Temaet er utvilsomt både praktisk og prinsipielt viktig. Det angår grunnleggende verdispørsmål og det treffer UiBs strategiske prioritering av globale samfunnsutfordringer på en meget god måte. Innretningen av emnet er gjennomtenkt og den internasjonale/regionale innretningen på emnet gjør at det vil egne seg godt som et engelskspråklig spesialemne hos oss.

Sammenlignet med de andre søknadene, fremstår imidlertid emnebeskrivelsen som noe uferdig og kan med fordel utvikles på enkelte punkt.

Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations

Emnet skal i første rekke ta opp den rettslige reguleringen av militære operasjoner i nasjonale eller internasjonale konflikter. Emnet dreier seg ikke først og fremst om når militære operasjoner er berettigede, men om hvilke begrensninger som gjelder for innholdet i de væpnede aksjoner når først er satt i verk.

Også dette emnet tar opp meget viktige samfunnsproblemer, og det er dessverre også snakk om dagsaktuelle problemstillinger. Den internasjonale innretningen på det relevante regelverket gjør også at emnet er godt egnet som et engelskspråklig spesialemne ved vårt fakultet.

Det er også positivt at emnet er tenkt å bygge bro til andre viktige fagmiljø som sjøkrigsskolen og marinestaben. Et slikt spesialemne kan være godt egnet til å bygge nettverk og samarbeid med andre fagmiljø, og det er positivt at emnet er tenkt brukt slik.

Sammenlignet med de andre emnene fremstår likevel dette emnet som noe snevrere og kanskje som best egnet dersom det kunne godt sammen med andre lignende emner i en større pakke til spesielt interesserte studenter.

Oppsummering

Etter dette er dokanen, i samråd med studiedekanen, kommet til at Privacy and data protection (der navnet foreslås endret til Privacy and data protection – GDPR) og Law of the sea and its uses utmerker seg både ved at disse to emnebeskrivelsene og undervisningsopplegget fremstår som mer gjennomarbeidet og mer utviklet enn de to andre.

Vedtak

Spesialemnene JUS293-2-A Law of the sea and its uses og JUS294-2-A Privacy and data protection – GDPR opprettes fra og med vårsemesteret 2021, basert på innsendte emnebeskrivelser.

Studiedekan og studieseksjon får fullmakt til å gjøre nødvendige redaksjonelle endringer i de innsendte emnebeskrivelsene, i dialog med den emneansvarlige for hvert emne, før emnene publiseres.

Dragefjellet, 24. august 2020

Karl Harald Søvig
Dekan

Magne Strandberg
Studiedekan

Søknad om opprettelse av et nytt emne
(sendt som pdf på grunn av gjentatte problemer med Skjemaker)

1. Generell informasjon

Emnenavn

Bokmål

Personvernrett

Nynorsk

Personvernrett

Kortversjon

Personvernrett

Engelsk

Privacy and Data protection

Antall studiepoeng

10 studiepoeng

Studienivå/type emne

MA (masternivå)/spesialemne

Studierett

MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS

Forkunnskapskrav

Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen. For utenlandske studenter: tre års jusstudier.

Anbefalte forkunnskaper

Good level of English language.

Faglig overlap

None

Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med

JUS276-2-C Human Rights Policies (10 ECTS)

JUS276-2-B European Human Rights (20 ECTS)

JUS277-2-B International Copyright Law (10 ECTS)

The proposed semi obligatory course "Informasjonsrett" (in Norwegian)– 3rd year.

The course combines particularly well with JUS287-2-A/EU and EEA Commercial Law (10 ECTS) and JUS258-2-B /Competition Law (10 ECTS) that are offered in Autumn semester.

Emneansvarlig

Malgorzata Cyndecka

Undervisere

Malgorzata Cyndecka, Knut Martin Tande, Torger Kielland

Kommentarer/utdypning

Opprettelsen av kurset vil bidra til å styrke undervisningsporteføljen i EU-/EØS-rettslige fag, og passer godt inn i Forskergruppen for EU-/EØS-, konkurranse- og markedsretts strategi, og kurset har derfor Forskergruppens støtte (se eget brev). Personvernrett gjelder videre bruk av data og teknologi, og er derfor også en naturlig del av strategien til Forskergruppen for informasjons- og innovasjonsrett.

Det foreslåtte emnet er et spesialemne, dvs. det skal tilbys på 5. studieår.

Lærekreftene som er aktuelle er Malgorzata Cyndecka (emneansvarlig og lærer med ansvar for forelesninger, oppfølgingsseminarer med studenter og eksamen), Knut Martin Tande og Torger Kielland (lærere med ansvar for oppfølgingsseminarene med studentene og eksamen). Cyndecka har kapasitet til å påta seg både undervisning, veiledning av studenter og eksamen. Forskergruppen for informasjons- og innovasjonsrett ser dette faget som et naturlig startpunkt for å utvikle nye former for undervisning (inkludert nye vurderingsformer) innenfor gruppens fagområder.

Undervisning og evaluering er i stor grad basert på gruppearbeid (prosjektarbeid og oppfølgingsseminarer). Det kan derfor bli aktuelt å begrense antall studenter som kan ta opp det foreslåtte faget, gjennom bruk av motivasjonsbrev og eventuelt et intervju.

En viktig del av undervisningstilbudet til studentene vil være gjesteforedrag/gjesteforelesninger i samarbeid med forskergruppene som støtter denne søknaden. Aktuelle temaer innenfor EU-/EØS-konkurranserett er for eksempel misbruk av dominerende stilling som resultat av utforming av personvernerklæring (eks. Facebook-saken fra tyske Bundeskartellamt) eller betydning av samlede personopplysninger ved vurdering av fusjoner av selskaper av EU-kommisjonen (eks. Googles planlagte oppkjøp av Fitbit). Et annet aktuelt spørsmål gjelder innhenting av personopplysninger i forbindelse med håndhevelse av opphavsrettsinngrep på internett, for eksempel internettilbyderes og delingsplattformers (eks. «YouTube») plikt til å utlevere kundeopplysninger. Gjesteforelesningene vil hovedsakelig være nettbaserte. Det tas sikte på å invitere både akademikere, praktiserende jurister og eksperter i andre fag som IKT eller medisin som jobber med personvernrettslige problemstillinger, som for eksempel «helseapplikasjoner». Cyndecka er i kontakt med en PhD kandidat fra forskergruppen for digital kultur ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium ved UiB, som skriver om helseapper. Vedkommende var blant annet med å bestille og implementere chatbotløsningen til Helse Vest, hvor personvernrettslige problemstillinger var svært aktuelle. Både Tande, Kielland og Cyndecka er med i det nyopprettet UiBs prosjektgruppe «Medisinsk kunstig intelligens» hvor de skal bidra med juridisk kompetanse. Det er også aktuelt med foredrag av Datatilsynet som Cyndecka er i kontakt med. I forbindelse med Datatilsynets ekspert sitt foredrag for fakultetets studenter i 2019, arrangerte hun et seminar for sine masterstudenter.

Behovet for satsing på teknologi- og personvernrett har blitt tydelig uttrykt av fakultetets største studentgruppe, INNORETT. INNORETT ble startet i januar 2019 og på ett år har den blitt den største undergruppen under Juristforeningen med 170 aktive medlemmer per 2.2.2020. Etter å ha merket at mange studenter savner faglige tilbud innenfor feltet, tok de kontakt med prodekan Anne Marie Frøseth. Det ble påpekt at fakultetet bør innføre relevante valgfag rettet mot digitalisering av rettsvitenskapen slik som i Oslo. I Oslo tilbys blant annet valgfagene JUS5690 Robot Regulation, JUS5680 Internet Governance, JUS5630 Privacy and Data Protection, JUS5650 Cybersecurity Regulation og JUS5671 Legal Technology: Artificial Intelligence and Law. Både studentene selv og Cyndecka som veileder masterstudenter i personvernrett merker at flere studenter bytter til Oslo for å kunne delta i relevant undervisning.

Tande, Kielland og Cyndecka planlegger å samarbeide med UiOs Centre on Experimental Legal Learning (CELL), og har vært i kontakt med senterleder professor Malcolm Langford. Forutsatt opprettelsen av det foreslåtte emnet og en klarering fra UiO og UiB vil det planlagte samarbeidet utgjøre et pilotprosjekt for videre samarbeid med CELL, noe CELL også er svært interessert i. Den eventuelle assistansen fra CELL ville omfatte både finansielle ressurser og undervisningsressurser, utveksling av erfaringer med prosjektbasert undervisning og evaluering av norske og utvekslingsstudenter, rådgivning angående pedagogiske utfordringer ved prosjektbasert undervisning og evaluering, utveksling av erfaringer med samarbeid med eksterne partnere som NAV, DIFI, DNB, DA, advokatfirmaer og Lovdata og hjelp med å velge partnere for UiBs studenter. Per i dag tilbyr UiO en mer tradisjonell undervisning innenfor faget personvernrett, dvs. forelesninger og skoleeksamen. Prosjektbasert undervisning tilbys på andre fag, som for eksempel JUS5690 Robot Regulation. Prosjektbasert undervisning og evaluering av studenter i personvernrett ville derfor være et pilotprosjekt for UiB og CELL.

Personvernrett er også et emne som støtter opp under UiBs strategiske prioriteringer. Med stadig flere digitale tjenester i både offentlig og privat sektor, økende mengde av digitale spor som kan brukes på ulike måter, den økende kommersielle og økonomiske verdien av personopplysninger, nye måter på å overvåke og påvirke både enkeltindivider og hele samfunnsgrupper er personvern en global samfunnsutfordring.

2. Mål, innhold og læringsutbytte

Emnets mål og innhold

The course studies legal rules on data protection, that is a set of norms that govern the processing of personal data with the view of protecting the privacy of individuals whose data is being processed. The EU General Data Protection Regulation 2016/679 (GDPR) defines personal data as any information relating to an identified or identifiable natural person such as a name, an identification number, location, an online identifier or any factor specific to the physical, physiological, genetic, mental, economic, cultural, or social identity of that natural person. Given the digital technologies' encroachment into our lives, the right to privacy and the protection of personal data have become crucial to both individuals, communities and businesses. A proper understanding of the rules governing data protection is now also necessary when working with other fields of law such as administrative law, EU/EEA competition law, public procurement, intellectual property law, health law or labour law.

As regards the rules governing data protection, this course focuses on the GDPR, a landmark in both data protection law and EU/EEA law, the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR) Article 8, the EU ePrivacy Directive (Directive 2002/58/EC) and the relevant case law from the Court of Justice of the EU and the European Court of Human Rights. Students are also made aware of the necessity of consulting national legislation that supplements the GDPR.

The course provides students with a thorough knowledge of the principles governing the processing of personal data, the GDPR's territorial and material scope, rights and obligations of data subjects (i.e. individuals whose personal information is processed), controllers (natural or legal persons determining the purposes and means of the processing of personal data), processors (natural or legal person that processes personal data on behalf of the controller), Data Protection Authorities in the EU/EEA, such as the Norwegian Data Protection Authority (Datatilsynet) and the European Data Protection Board (EDPB), that issues guidelines on interpreting the GDPR.

Students will learn about the legal grounds for processing personal data, including sensitive types of such data, special considerations regarding the processing of personal data of children, data protection rules applicable in the context of employment, exceptions concerning academic, journalistic and research activities, and requirements concerning transfers of personal data to third countries, that is outside EU/EEA.

Special attention is also given to data protection issues raised by the use of Artificial Intelligence, such as the legality of technologies involving automated individual decision-making and profiling. The course also covers such topics as freedom of speech and the "right to be forgotten", global surveillance in situations such as the outbreak of COVID-19 or data protection risks raised by such technologies as face recognition.

During the course the students are encouraged to identify privacy and data protection issues that are raised in other fields of law such as the above-mentioned administrative law, EU/EEA competition law, public procurement, intellectual property law, health law or labour law.

Kunnskaper

By the end of the course, students are expected to have a solid understanding of legal policies on privacy and data protection, particularly in the context of the rapid process of digitalization, implementing Artificial Intelligence solutions in both public and private sectors, not to mention the distributed computer networks such as the Internet. Given the two-fold aim of the GDPR, that is the protection of personal data and contributing to the accomplishment of the EU/EEA internal market, students should be able to correctly balance the right to data protection with other rights, freedoms and interests. Importantly, students are expected to engage in critical assessment of the GDPR with its unclarity that are still waiting for the interpretation by the EU Courts and challenges created by new technologies or unexpected events such as the COVID-19 outbreak.

A thorough knowledge of the logic governing the GDPR, which has become a global standard for data protection, will allow the students to navigate safely in other international and third countries' data protection rules. A solid understanding of the rationale behind the GDPR will

also safeguard the correct application of its provisions to technologies that could not have been specifically addressed by the GDPR that was adopted in 2016.

Most importantly, due to being based on both lectures, seminars and group assignments, which enhance active learning and promote interaction with the lecturer(s) and fellow students, the course equips the students with the ability of identifying potential and existing data protection risks in "real life", clarifying their character under the relevant data protection rules and addressing them in appropriate manner. In this respect, students are expected to understand the relation between the EU/EEA law and national rules, including sectoral codes of practice.

Ferdigheter

Students are expected to be able to detect and formulate the relevant data protection issues when presented with a case, identify the relevant legal provisions (international and national, if applicable), and apply them in a correct way. They should also be able to provide arguments in favour of their assessment if a given issue requires balancing data protection against other rights, freedoms or interests. Students must also be fully comfortable with using the relevant sources of law and correctly identify their weight in the process of interpreting and applying the relevant provisions.

Given that in most cases students will have to study and communicate in a foreign language, it is expected that their English will significantly improve and that they will gain more confidence in using it.

Generell kompetanse

A successful accomplishment of a group assignment will require the students cooperate in an efficient manner, assign tasks and share responsibilities in the group, exchange ideas and discuss different solutions of the legal problem(s) as well as communicate in a clear and understandable way. The necessity of presenting the results of the group work to the examiners and the external partner that provided the assignment will require that the students are able to identify and explain complex legal problems in a way that is understandable to both lawyers and non-lawyers. Such skills are crucial in relations with future clients or co-workers being experts in other sectors such as IT or health where data protection issues often arise.

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen

The course offers both the more traditional methods of teaching/learning, that is lectures and seminars (either UiB-based or on-line, if necessary), and requires that students accomplish a group assignment, which introduces active learning. The group assignments will be prepared in cooperation with external partners such as Media City, UiB's working group "AI and medicine" or VIS (Vestlandets Innovasjonsselskap, previously BTO) that encounter data protection issues in their activities. Working with "real life" cases and problems will additionally motivate students as they will have a possibility to present their answers to the relevant external partner.

Amongst other potential external partners are NAV, DIFI (Direktoratet for forvaltning og IKT), DNB, DA and Lovdata. Those have been recommended by Malcolm Langford who has

experience with project-based teaching and cooperation with external partners. Cyndecka has also some experience with working with international students. In 2018 she was one of the coaches of UiB's exchange students' teams that participated in the 2018 ESA Moot Court.

In order to make sure that the students understand their assignments and that they have correctly identified the relevant data protection issues, they will be offered seminars with the course leader and teachers in order to discuss their assignments.

Working on a group assignment will necessarily require the students apply the theoretical knowledge they have acquired during the lecture and through self-studying in practice. They will have to engage in discussions and exchange the ideas. Student groups will preferably consist of students representing different nationalities and legal cultures, which will provide an additional opportunity to exchange knowledge and learn to cooperate and communicate.

3. Litteratur

Innføringslitteratur

"Handbook on European data protection law", 2018 edition, available for free at <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-data-protection-law-2018-edition> in 11 languages.

The handbook has been prepared by the EU Agency for Fundamental Rights (FRA), with the Council of Europe (together with the Registry of the European Court of Human Rights) and the European Data Protection Supervisor. It updates a 2014 edition and is part of a series of legal handbooks co-produced by FRA and the Council of Europe. This handbook is designed to familiarise legal practitioners not specialised in data protection with this emerging area of the law. Updates will become available in future on the FRA website at fra.europa.eu, the Council of Europe website at coe.int/dataprotection, on the European Court of Human Rights website under the Case Law menu at echr.coe.int, and on the European Data Protection Supervisor website at edps.europa.eu.

Hovedlitteratur

«The EU General Data Protection Regulation (GDPR). A Commentary», Christopher Kuner, Lee A. Bygrave, Christopher Docksey (eds), Oxford 2020 (the book is available at the Faculty's library).

The students are obliged to read the following pages:

- Introduction: "Background and Evolution of the EU General Data Protection Regulation (GDPR)", Kuner/Bygrave/Docksey, pp. 1-43 (43 pages).
- Chapter I: "Article 2. Material scope", Kranenborg, pp. 63-72 (10 pages).
- Chapter I: "Article 3. Territorial scope", Svantesson, pp. 76-96 (21 pages).
- Chapter I: "Article 4. Definitions", Bygrave/Tosoni, pp. 105-114, 118-121, 121-131, 133-136, 139-143, 146-155, 157-161, 176-186, 197-204, 208-215, 218-223, 227-236, 258-263, 266-270, 273-278, 280-286, 294-301 (117 pages).
- Chapter II: "Principles" de Terwangne, pp. 311-319 (9 pages).
- Chapter II "Article 6. Lawfulness of processing", Kotschy, pp. 325-343 (19 pages).
- Chapter II "Article 7. Conditions for consent", Kosta, pp. 347-353 (7 pages).
- Chapter II "Article 8. Conditions applicable to child's consent in relation to information society services", Kosta, pp. 356-362 (7 pages).

- Chapter II "Article 9. Processing of special categories of personal data", Georgieva/Kuner, pp. 369-382 (14 pages).
- Chapter II "Article 10. Processing of personal data relating to criminal convictions and offences", Georgieva, pp. 386-390 (5 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Transparency and Modalities. Article 12. Transparent information, communication and modalities for the exercise of the rights of the data subject", Polčák, pp. 401-411 (11 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Information and access to personal data. Article 13. Information to be provided where personal data are collected from the data subject", Zafir-Fortuna, pp. 415-431 (17 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 14. Information to be provided where personal data have not been obtained from the data subject", Zafir-Fortuna, pp. 436-447 (12 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 15. Right of access by the data subject", Zafir-Fortuna, pp. 451-467 (17 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 16. Right to rectification", de Terwangne, pp. 471-474 (4 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 17. Right to erasure ("right to be forgotten")", Kranenborg, pp. 477-483 (7 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 18. Right to restriction of processing", Gonz  les Fuster, pp. 486-491 (6 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 19. Notification obligation regarding rectification or erasure of personal data or restriction of processing", Gonz  les Fuster, pp. 492-496 (5 pages).
- Chapter III "Rights of the Data Subject. Article 20. Right to data portability", Lynskey, pp. 499-506 (8 pages).
- Chapter II "Rights of the Data Subject. Article 21. Right to object and automated individual decision-making", Zafir-Fortuna, pp. 509-520 (12 pages).
- Chapter II "Rights of the Data Subject. Article 22. Automated individual decision-making, including profiling", Bygrave, pp. 526-540 (15 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 24. Responsibility of the controller", Docksey, pp. 557-568 (12 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Data protection by design and by default", Bygrave, pp. 573-580 (7 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 26. Joint controllers", Millard/Kamarinou, pp. 583-587 (5 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 27. Representatives of controllers or processors not established in the Union", Millard/Kamarinou, pp. 590-598 (8 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 28. Processor", Millard/Kamarinou, pp. 601-610 (10 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 32. Security of processing", Burton, pp. 631-637 (7 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 33. Notification of a personal data breach to the supervisory authority", Burton, pp. 641-651 (11 pages).
- Chapter IV "Controller and processor. Article 34. Communication of a personal data breach to the data subject", Burton, pp. 655-662 (8 pages).

- Chapter IV “Controller and processor. Article 35. Data protection impact assessment” Kosta, pp. 668-677 (10 pages).
- Chapter IV “Controller and processor. Article 37. Designation of the data protection officer”, Alvarez Riguardias/Spina, pp. 689-698 (10 pages).
- Chapter V: “Transfers of Personal Data to Third Countries or International Organisations. Article 44. General principle for transfers”, Kuner, pp. 756-766 (11 pages).
- Chapter V: “Transfers of Personal Data to Third Countries or International Organisations. Article 45. Transfers on the basis of an adequacy decision”, Kuner, pp. 774-792 (19 pages).
- “Article 68. European Data Protection Board”, Docksey, pp. 1042-1052 (11 pages).
- “Article 83. General conditions for imposing administrative fines”, Kotschy, pp. 1184-1191 (8 pages).
- “Article 88. Processing in the context of employment”, van Eeckel/Šimkus, pp. 1230-1238 (9 pages).
- “Article 89. Safeguards and derogations relating to processing for archiving purposes in the public interest, scientific or historical research purposes or statistical purposes”, Wiese/Svanberg, pp. 1242-1250 (9 pages).

In total 521 pages.

Tillegslitteratur

- Jabłonowska, A. , & Michałowicz, A. “Planet49: Pre-Ticked Checkboxes Are Not Sufficient to Convey User’s Consent to the Storage of Cookies (C-673/17 Planet49), European Data Protection Law Review, Volume 6, Issue 1 (2020), pp. 137 – 142.
- Miadzvetskaya, Y. , & Van Calster, G., “Google at the Kirchberg Dock. On Delisting Requests, and on the Territorial Reach of the EU’s GDPR (C-136/17 GC and Others v CNIL, C-507/17 Google Inc v CNIL)”, European Data Protection Law Review, Volume 6, Issue 1 (2020), pp. 143 - 151 .
- Dimitrova, D. “The Right to Explanation under the Right of Access to Personal Data: European Data Protection Law Review”, Volume 6, Issue 2 (2020), pp. 211 – 230.
- Etteldorf, C., “European Union - EU Member State Data Protection Authorities Deal with Covid-19: An Overview”, European Data Protection Law Review, Volume 6, Issue 2 (2020), pp. 265 – 280.
- Etteldorf, C., “European Union - EDPB on the Interplay between the ePrivacy Directive and the GDPR”, European Data Protection Law Review, Volume 5, Issue 2, 2019), pp. 224 – 231.
- Docksey, C. , & Hijmans, H., “The Court of Justice as a Key Player in Privacy and Data Protection”, European Data Protection Law Review, Volume 5, Issue 3 (2019), pp. 300 – 316.
- Erbguth, J., “Practitioner’s Corner - Five Ways to GDPR-Compliant Use of Blockchains”, European Data Protection Law Review, Volume 5, Issue 3 (2019), pp. 427 – 433.
- Ducuing, C. , Schroers, J. , & Kindt, E., “The Wirtschaftsakademie Fan Page Decision: A Landmark on Joint Controllership – A Challenge for Supervisory Authorities Competences”, European Data Protection Law Review, Volume 4, Issue 4 (2018), pp. 547 – 553.

- Podstawa, K., "Peter Nowak v Data Protection Commissioner: You Can Access Your Exam Script, Because It Is Personal Data2, European Data Protection Law Review, Volume 4, Issue 2 (2018), pp. 252 – 259.

All issues of the European Data Protection Law Review (EDPL) are – following my requests and kind assistance from the Faculty's Library – now available via UiBs e-journals.

4. Undervisningsformer

Undervisningssted

Annet

Lectures and seminars will be either UiB-based or on-line, depending on the situation concerning the necessary COVID-19 measures. Student groups will also meet external partners that will provide the topics of their assignments and, if possible, such meetings will take place at the venues owned by the external partners, for example Media City. If possible, the exam - the presentation of the project and the oral exam - will be held at the UiB.

Undervisningssemester

Vår

Undervisningsspråk

English

Undervisningsformer og metoder

The lectures combined with self-studying are the first step in the learning process that provide knowledge of data protection law and policies. The seminars and group work promote active learning that allows for applying the theoretical knowledge in practice, makes the learning process both more effective and more efficient and develop the skills as described previously. Students learn not only how to use the knowledge they already have, but also how to acquire more knowledge by using relevant sources and through cooperation with others.

Emne har obligatorisk oppgave

Nei

Andre obligatoriske aktiviteter

The only obligatory activity is the participation in the work on a group assignment and presenting the results during the exam. Neither the lectures, nor the seminars during which the students will discuss their work assignments with the course leader/lecturers and fellow students and receive feedback, are obligatory.

5. Vurderingsformer

Vurderingssemester

Vår

Vurderingsformer

Muntlig

Begrunnelse for vurderingsform

The exam will consist of two parts. First, all student groups will present their assignments, the legal issues they have identified, clarify how they have approached them, what solutions or answers they propose and why. Every student group will submit a report describing the work on their assignment and the contribution of each student. The result of this part of the exam will provide 70% of the final grade. Second, all students will be asked a few short theoretical questions. This will enable to verify their knowledge and understanding of data protection law, in particular the GDPR. It will also enable to evaluate every student individually and will eliminate the “free-rider problem”. The result of this part of the exam will provide 30% of the grade.

Språk eksamensoppgave

English

Språk eksamensbesvarelse

English

Karakterskala

A-F

Hjelpemidler til eksamen

During the presentation of the results of the group work, students are allowed to consult and refer to a report in which they have described in detail the assignment, the legal issues they have identified, the manner in which they approached those issues and their solution(s)/answer(s).

6. Diverse formaliteter

Programansvarlig

Studieutvalget

Evaluering av emne

Evalueringen skjer etter fakultetets vedtatte rutiner.

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av

Malgorzata Cyndecka

E-post

Malgorzata.Cyndecka@uib.no

Emnemal | Det juridiske fakultet | 2020 [#100]

Emnenavn (bokmål)

Law of the Sea and its Uses

Emnenavn (nynorsk)

Law of the Sea and its Uses

Emnenavn (kortversjon)

SEA-USE

Emnenavn (engelsk)

Law of the Sea and its Uses

Antall studiepoeng

10

Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser

Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.

Studienivå

MA (masternivå)

Type emne

Spesialemne

Studierett

MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS

Forkunnskapskrav

Three years of studies in Law. Three years of studies in a related field to the course.

The course could also be available to Master Level students - with or without a legal background - in related fields, such as geography, political science, biology, energy or meteorology prior contact with the course leader.

Anbefalte forkunnskaper

Good English language knowledge is required.

It would be of help but not necessarily required for this course to have some previous knowledge on Public International Law, EU/EEA Law, Administrative, and Environmental Law.

Faglig overlapp*

The course has been designed to minimize any overlapping with existing courses. Therefore, no overlapping with other classes is appreciated.

Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med*

This elective course has been designed to combine and complement diverse subjects already been taught at the Faculty, strengthening the research and teaching environments connected to the groups of: Forskergruppe for

naturressurs-, miljø- og utviklingsrett and Forskergruppen for EU/EØS konkurranse- og markedsrett. In particular, this class combines well with the following subjects:

- Norske og internasjonale rettslege institusjonar
- International and comparative Energy and Climate Law
- Kommunalrett

Emneansvarlig(e)

Ignacio Herrera Anchustegui

Undervisere

Ass. Prof. Ignacio Herrera Anchustegui, JUS UiB; Prof. Knut Einar Skodvin, JUS; UiB Prof. Ingunn Myklebust, JUS UiB; Post.Doc Joanna Siekiera, JUS UiB; Prof. Joachim Reuder, MAT-NAT UiB; Ass. Prof. Mostafa Paskyabi, MAT-NAT UiB; Ass. Prof. Øystein Varpe, MAT-NAT UiB.

Kommentarer/utdyping

This multi-faculty teaching team has been confirmed and is committed to teaching this course for the 2020-2021 academic year. The team has been designed taking the content of the subject as well as to allow for teaching duties to be shared by a collective group. Each of the lecturer has been assigned one lecture or more. The course will 10 lectures and two additional interdisciplinary seminars. These seminars will be taught by members of the MAT-NAT Faculty to enrichen the students' experience and create a truly interdisciplinary subject.

Emnets mål og innhold

The Law of the Sea and its Uses: Maritime Spatial Planning & Strategies elective course seeks to provide the law students with expertise concerning the applicable rules governing the different uses of the sea from a sustainable development and multidisciplinary perspective. Coordination and an integrated approach to the management and use of sea areas and activities conducted in them through regulation are paramount for humankind, marine life, and the planet's survivability.

Students will learn what rules govern different marine areas, vertically and horizontally, and its uses. Among these, they will study the different global, regional and national legal and policy instruments, such as maritime spatial planning strategies, designed to ensure that the interests of all stakeholders and affected interests – including the environment – are taken into account and respected. Furthermore, students will learn how to recognize, address and evaluate conflicts arising from different interests, as well as understand and be able to navigate the complex jurisdictional and institutional matters arising from these activities from a national but also regional and global perspective.

The course objective and learning outcomes (see below) shall be met through a lecture plan that aims to provide students with a thorough and holistic approach to the governance of the sea and its uses. To this effect, this course has been designed combining different legal sub-disciplines connected to the regulation of the sea and activities that take place in it, as well as with some special natural science sessions dealing with 'technical' aspects of some of the legal contents discussed. The course comprises ten (10) mandatory lectures, all taught by employees of the Law Faculty, and two (2) additional seminars, taught by researchers affiliated to Faculty of Mathematics and Natural Sciences who have expressed their will to conduct these seminars without the need for any form of retribution (see lecture plan).

While the course is novel and fills a gap that is not covered by any current subject, it has been designed to combine well with previous subjects taught to the students during the mandatory classes as well as with elective courses currently offered at the Faculty. Knowledge acquired in the courses: Forvaltningsrett I, and Norske og internasjonale rettslege institusjonar (or equivalent subjects in EU/EEA Law, Constitutional Law and Administrative Law) serve as the institutional and jurisdictional framework for the subject, dealing with the role of the State as well as different national and international actors, and the perspectives on Juridisk metode (Legal methodology) serve as an anchor to legal dogmatics as well as opening the door to other legal methods and legal trends, such as the "law and other disciplines". Skills learnt in those classes will be applied in the Law of the Sea and its Uses: Maritime Spatial Planning & Strategies

elective course, adding different layers of jurisdictional and cross-sectoral perspective, as well as methodological challenges. Furthermore, this proposed course combines and creates a framework for the study of environmental, energy and spatial planning law (International and Comparative Energy and Climate Law, Kommunalrett, Planrett), all subjects that are offered as elective courses. Also, the proposed subject combines well other fields, in particular EU law as it is an example of a sectoral application of these rules and draws about 50% of its content from EU/EEA regulation.

The Law of the Sea and its Uses: Maritime Spatial Planning & Strategies centrally contributes to the education of lawyers with a broader background in a relevant field for the future that encompasses several sub-disciplines of economic, social and environmental importance for Norway. Furthermore, this class will expose law students to an interdisciplinary subject and methodologies, as well as the increasing influence of external elements to law. Such exposure will help students in their future professional life as legal disciplines, and the legal profession evolves and changes due to external influences from other fields of knowledge. Lastly, offering this course at the Law Faculty will strengthen the general profile of the UiB as a leading university in the field of marine and maritime studies and sustainable development.

Læringsutbytte

Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.

Kunnskaper

The general learning outcome of the course is to provide students with legal knowledge and legal tools related to the regulation of the sea and its uses. The skills and expertise learnt in this course may also be exported to other areas. The course and its learning outcomes are envisaged to be of relevance for future lawyers wanting to work in fields such as international relations (public international law), maritime industries (fisheries, energy, transport, mining, tourism), public offices dealing with sea and land planning (administrative law), as well as environmental and energy lawyers.

In particular, the course has as its learning outcomes:

- Familiarize with and understand the Public International Law regulation of the seas as a common resource of humankind
- Study critically the different instruments that have been developed to ensure the sustainable use of the sea as the primary regulatory frameworks on which complex and economically vital industries are built (fisheries, energy, maritime transport)
- Analyze the main instruments for the governance of the oceans adopted in the EU and the EEA
- Recognize, understand and address the different conflicts that arise from the governance of the sea and the activities which take place on it from a jurisdictional and sectoral perspective
- Generate skills regarding the application of methods different from legal dogmatics exclusively
- Learn to operationalize the law in areas in which other sciences, such as biology, geophysics, or meteorology, have a pivotal role. This is fundamental for a modern legal world influenced by “law and other disciplines” perspectives, such as law and new technologies or law and the environment, for example.
- Develop interdisciplinary skills when dealing with complex legal matters
- Serve as a tool for further career development and ignite interest concerning environmental, spatial planning, international and regional as well as energy law

Ferdigheter

The course will provide the students with different tools and skills connected to the regulation of the sea and its uses and which are transferable to other fields of the law.

In addition to the impartment and sharing of knowledge, an aspect that will be emphasized within the course is the aim to provide students with skills to develop critical thinking and problem-oriented analysis of the law. Of particular relevance is the issue of identifying overlapping areas of legal application, jurisdictional issues as well as different legal systems. Also, and based on the evaluation structure, it will train students in legal drafting and research, serving as a preparation for their master's thesis, for example. Furthermore, the interdisciplinary nature of the course also will teach students both analytical and communicative skills regarding the interaction of law and other disciplines – legal analysis of texts based on hard-sciences thinking and communicate legal complex matters to a non-legal audience.

Generell kompetanse

Students are expected to be able to identify and correctly apply the different legislation applicable to sea regulation and its uses.

Additionally, students will be able to integrate and share their legal knowledge in an interdisciplinary team discussing these or other similar matters.

Also, critical reflection on the understanding of the law but also environmental and technical issues is expected to be developed among students.

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

The general and specific learning objectives and outcomes of the course will be achieved by employing a mix of teaching resources and teaching styles. While most of the classes will be organized as traditional lectures, within the lectures discussion, group discussion and class participation – through for example quick quizzes/questions with different apps such as Kahoot – will be resorted to. Furthermore, small group assignments (4-5 students) in class will be organized to discuss some particular points and Norwegian and exchange integrate students. Also, during the lectures particular real or simulated cases will be used to illustrate theoretical points.

Additionally, two (2) lectures dealing with cross-disciplinary issues related to sea uses will be imparted during the course, complementing the legal education. A seminar on "Introduction to meteorological conditions at the sea and atmosphere and ocean for wind energy" will be taught by Prof. Joachim Reuder, MAT-NAT UiB and Ass. Prof. Mostafa Paskyabi, MAT-NAT UiB. Another seminar on "Coastal systems and on human impacts on organisms and ecological interactions" will be taught by Ass. Prof. Øystein Varpe, MAT-NAT UiB. These seminars are oriented towards illustrating the importance of natural sciences in the regulation of sea uses which are studied in detail in class: fisheries activities and energy production at sea.

The evaluation will consist of a combination of an essay (2,500 words maximum) and an exam, each valued with 50% of the grade. The essay will serve to train drafting skills of legal documents, practice legal research and delve further into a specific topic of the curriculum. The exam will be a combination of theoretical and practical questions, to best reflect the applied nature of the course.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng. SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.» Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her: <https://www.uib.no/student/91985/kompendiener-n%C3%A5-digitale>

Innførlingslitteratur

Zaucha, J. and K. Gee (2019). Maritime Spatial Planning: past, present, future. Cham, Springer International

Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan. Selected Chapters:

– Chapter 1: Maritime/Marine Spatial Planning at the Interface of Research and Practice, Charles Ehler, Jacek Zaucha, and Kira Gee, 21 pages.

– Chapter 6: Maritime Spatial Planning and the EU's Blue Growth Policy: Past, Present and Future Perspectives, Angela Schultz-Zehden, Barbara Weig, and Ivana Lukic, 28 pages.

Hovedlitteratur*

Rothwell, D.R., and Stephens, T (2016). The International Law of the Sea (2nd Edition). Bloomsbury-Hart. Selected chapters

- Chapter 1: The History and Sources of the International Law of the Sea
- Chapter 3: Territorial Sea and Contiguous Zone
- Chapter 4: The Exclusive Economic Zone
- Chapter 7: High Seas
- Chapter 13: Marine Resource Management

Hassan, D., et al. (2015). Transboundary marine spatial planning and international law. London, Routledge. Selected chapters:

- Chapter 1: Marine Spatial Planning as an Instrument of Sustainable Ocean Governance, Niko Soininen and Daud Hassan, 14 pages.
- Chapter 2: Marine Spatial Planning in International Law before Marine Spatial Planning, Tuomas Kuokkanen, 14 pages.
- Chapter 5: Marine Spatial Planning: Global and Regional Conventions and Organizations, Frank Maes, 13 pages.
- Chapter 9: Marine Spatial Planning in the European Union, Niko Soininen, 11 pages.

Myklebust IE, 'Aquaculture law and administration in Norway' in Bankes, N., Dahl, I., and VanderZwaag, D. (eds) Aquaculture Law and Policy (Edward Elgar Publishing 2016), 336-359.

Schütz, S. E. (2018). "Marine Spatial Planning – Prospects for the Arctic." Arctic Review on Law and Politics 9: 44-66.

Schütz, S. E. and I. E. Myklebust (2016). "Coastal zone management - between politics and law: new guidelines for differentiated management of the shore zone in Norway." Local Environment 21(2): 189-201.

Chapter 16: The Role of the Law of the Sea in Marine Spatial Planning, Dorota Pyć, 20 pages in Zaucha, J. and K. Gee (2019). Maritime Spatial Planning: past, present, future. Cham, Springer International Publishing: Imprint: Palgrave Macmillan.

* A gap in the literature exploring the interaction and role of EU/EEA law and maritime spatial planning – in particular regarding the interaction between EU/EEA law and Public International Law as well as broader objectives of the Treaties – has been found. Due to this, an aim of the course will be to develop literature in this sense which will be used in the future in the class as an example of teaching inspired research.

Tilleggs litteratur

Schütz, S. E. and A.-M. Slater (2019). "From strategic marine planning to project licences – Striking a balance between predictability and adaptability in the management of aquaculture and offshore wind farms." Marine Policy 110: 103556.

Techera, E. (2018). Marine protected areas: Contemporary challenges and developments. International Marine Environmental Law and Policy, Routledge.

Hasanat, A and Karim, S (2018). Ocean governance and marine environmental conservation in Hassan, D and Saiful Karim Md (eds), International Marine Environmental Law and Policy. Routledge, 27 pages.

Undervisningssted

UiB

Undervisningssemester

- Vår

- For the first year, Spring 2021; later perhaps it would be better situated in the Autumn Semester

Undervisningsspråk

English

Undervisningsformer og -metoder

As mentioned before, the course comprises ten (10) lectures that will be taught in a mix of styles, combining more traditional law teaching with more modern techniques, such as introducing group discussions and interactive sessions with quick 'online' quizzes. The lectures may be recorded if the lecturers agree to it.

It is expected that the students would have read some literature assigned to each lecture before the class starts to make the lecture more engaging and participative.

In addition, two (2) additional seminars, taught by researchers affiliated to Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. These seminars will deal with uses of the sea from a practical and applied sciences perspectives and which will be chosen in function of the topics taught in the class. These seminars will add an interdisciplinary and practical element to the course.

The use of electronic sources, such as Mitt UiB, paper databases, audiovisual resources, etc, will be incorporated.

Lecture plan:

- Introduction to Law of the Sea and its Uses: A perspective on Ocean Sustainability (IHA), and United Nations Law of the Sea Part 1 (KES)
- United Nations Law of the Sea Part 2 (KES)
- United Nations Law of the Sea Part 3 (KES)
- International and regional framework for maritime spatial planning and international institutions: Public International Law and EU/EEA perspectives (IHA)*
- EU/EEA and National Marine Strategy Frameworks (IHA)
- EU/EEA and National Maritime Spatial Planning – part 1 (IHA)
- EU/EEA and National Maritime Spatial Planning – part 2 (IHA)
- Interaction of law and sea uses from a local governance perspective (IM)
- Common fisheries policy of the EU and EEA perspectives (JS)
- Production of energy at the sea from an environmental and holistic perspective (IHA)

Interdisciplinary additional seminars:

- Introduction to meteorological conditions at the sea and atmosphere and ocean for wind energy (JR, MP)
- Coastal systems and on human impacts on organisms and ecological interactions (ØV)

* The "International and regional framework for maritime spatial planning and international institutions: Public International Law and EU/EEA perspectives" lecture would strengthen the connection of the subject with other areas of the law (specially EU/EEA law). For this class, the participation in a full or half session of Profs. Christian Franklin and/or Halvard Fredriksen as lecturers (if able and willing to participate) will be of great assistance.

Emnet har obligatorisk oppgave

Ja

Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?

14 days

Vurdering

Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester

Høst og vår

Vurderingsform(er)

Skoleeksamen, 4 timer

- Hjemmeeksamen

Hjemmeeksamenens varighet

N/A – the course has a mandatory essay, which shall count towards 50% of a grade but no home exam substituting the skoleeksamen.

Begrunnelse for vurderingsform

A combination of a written exam and a mandatory and graded essay allows students to practice legal research with problem solving scenarios. Focus on critical independent thinking will be fostered.

Språk eksamensoppgave

English

Språk eksamensbesvarelse

English

Karakterskala

A-F

Hjelpemidler til eksamen

Compendium of allowed material, EU/EEA Directives and regulations, which shall be available for free for students (ca. 100-150 pages).

See section 3-5 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen

Programansvarlig

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)

Evalueringsavdelingen

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av

Ignacio Herrera Anchustegui

E-post

ignacio.herrera-anchustegui@uib.no.

Emnenavn (bokmål)	Flyktningrett
Emnenavn (nynorsk)	Flyktningrett
Emnenavn (kortversjon)	Refugee Law
Emnenavn (engelsk)	Refugee Law
Antall studiepoeng	10
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået finnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Spesialemne
Studierett	MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS
Forkunnskapskrav Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.	
Emneansvarlig(e)	Terje Einarsen
Undervisere	Jessica Schultz, Henriette Sinding Aasen
Emnets mål og innhold The course provides an introduction to international refugee law. Part I of the course focuses on core concepts under the 1951 Refugee Convention and its 1967 Protocol: who qualifies as a 'refugee', and who does not? What rights does a 'refugee' have under international law? Part II covers alternative sources of protection found in international human rights law, regional refugee instruments (the OAU Convention, the Cartagena Declaration, the EU Qualification Directive). Part III explores current policy dilemmas, including containment and deflection efforts (i.e. the EU-Turkey Agreement, third-country processing) and responsibility sharing under the Global Compact on Refugees. Climate-induced migration will be explored through the lens of refugee law as well as human rights instruments. Students will engage with treaty law, case law and key academic texts to analyze the potential and limitations of existing legal instruments and policies for protecting refugees.	
Læringsutbytte Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.	
Kunnskaper The knowledge gained in this course includes an understanding of basic refugee concepts, procedural aspects of refugee law, and current policy dilemmas.	
Ferdigheter Students will develop the ability to apply the refugee definition to assess legal obligations with respect to asylum seekers and other people who are forced to leave their countries of origin. Through role plays and group work they will develop the communication and analytic skills needed to represent refugee clients and engage critically with public debates related to asylum.	
Generell kompetanse (see above)	
Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen. This course uses lectures, a moot court exercise, and a final written exam to explore and reinforce basic principles of international refugee law and how they are applied by states. Throughout the course, students will be challenged to share and critically reflect upon current practices and debates in their own national contexts.	
Class participation would constitute 20% of the student's grade, while the remaining 80% would be	

determined by the outcome of the final exam (70%) and a write-up of the moot court exercise (role play) (10%).

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

UNHCR's Self-Study Module: Refugee Status Determination, Identifying Who is a Refugee, Chapter 2

Hovedlitteratur

Obligatory text:

Goodwin-Gill and McAdam, The Refugee in International Law (Oxford 2007)

Other core references (available at library):

Hathaway, The Rights of Refugees under International Law (Cambridge 2005).

Hathaway and Foster, The Law of Refugee Status (Cambridge 2014)

Juss, Research Handbook on International Refugee Law (Routledge 2019)

Zimmermann et al, The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol: A Commentary (Oxford 2011)

Additional materials, including articles, cases, statutes and UNHCR guidance will be available to students on the course webpage or as handouts.

Tilleggs litteratur

Additional resources:

Readings:

B.S. Chimni "The Geopolitics of Refugee Studies: A View from the South" (1998) 11(4) Journal of Refugee Studies 350-355; 365-368.

Pobjoy (2015), "The Best Interests of the Child Principle as an Independent Source of International Protection", International and Comparative Law Quarterly, pp. 327-363.

Online:

UNHCR references, national and international caselaw:

www.refworld.org (treaties, UNHCR documents, national, regional and international caselaw)

www.reflaw.org (commentary and links)

www.asylumlawdatabase.eu (national and regional caselaw from Europe)

<https://www.refugeelawobservatory.eu/refugees> (podcasts covering refugee law topics)

Undervisningssted - UIB

Undervisningssemester - Vår

Undervisningsspråk English

Undervisningsformer og -metoder

Lectures

Group discussion

Role play (moot court)

Exam

Course materials include texts, videos, and podcasts, and students will utilize case law databases like [reflaw.org](http://www.reflaw.org).

Emnet har obligatorisk oppgave - Nei

Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter

Class participation, a reflection piece following the moot court exercise and a final exam

Vurdering

Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester - Vår

Vurderingsform(er) - Skoleeksamen, 4 timer

Begrunnelse for vurderingsform

Lectures will be designed to encourage in-class participation, to optimize opportunities for students to learn from each other. The exam will test knowledge of core refugee concepts and challenge students to apply them to current debates concerning inter alia 1) temporary protection, 2) climate-related displacement and 3) international cooperation challenges such as long-term encampment, the Dublin Regulation, interception at sea

Språk eksamensoppgave English

Språk eksamensbesvarelse English

Karakterskala A-F

Hjelpemidler til eksamen

Students will have access to course literature and databases for the exam.

Programansvarlig

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)

Evalueringsav emnet

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av Terje Einarsen

E-post terje.einarsen@uib.no

Emnenavn (bokmål)	Krigens folkerett, med vekt på maritime operasjoner
Emnenavn (nynorsk)	Krigens folkerett, med vekt på maritime operasjonar
Emnenavn (kortversjon)	LOAC
Emnenavn (engelsk)	Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations
Antall studiepoeng	10
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- MA (masternivå)
Type emne	- Spesialemne
Studierett	MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS
Forkunnskapskrav Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.	
Anbefalte forkunnskaper The subject is taught in the English language, and all core literature will be in English. Some knowledge of international law is beneficial but not required.	
Faglig overlapp* nil	
Emneansvarlig(e)	Knut Einar Skodvin
Undervisere	Knut Einar Skodvin, Joanna Siekiera, Ståle Ulriksen, TBA
Kommentarer/utdyping Vi må ha et klarsignal for emnet før jeg bygger undervisningsstaben ordentlig, men poenget her er å nytte emnet for å knytte kontakter mot SV-fak, Sjøkrigsskolen og marinstaben. Rettsavdelingen i UD og Generaladvokatembetet er også naturlige samarbeidspartnere som tidligere kontakt gir grunn til å tro at vil stille.	
Emnets mål og innhold The Law of Armed Conflict (LOAC) applies between parties to an armed conflict, be it a non-international armed conflict (sometimes called an internal armed conflict) or an international armed conflict. The subject of LOAC is therefore not when or if parties to a conflict have the right to resort to armed force – but the rules applicable between them if they do. The use of armed force, unfortunately, remain characteristic for the international society. Whether the world has become more peaceful – typically measured in the number of people who lose their lives in armed conflicts – is disputed. But while the number of lives lost may be diminishing, there is no doubt that the number of armed conflicts is on the rise. Even a small country like Norway is active in over ten military operations abroad, and has since the second world war contributed to over 100 operations in more than 40 countries. For the international community, it, therefore, remains a central question to what extent and in which manner armed force may be utilised once a conflict has escalated to the level of an armed conflict. And while much of the law rests on legal developments that took place in the aftermath of the second world war, technical and cultural development did not cease. Technically the law is ever challenged by new methods of warfare. To mention but some examples; - the use of over the horizon weapons have greatly expanded - the use of drone technology has profoundly changed the nature of the battlefield - the battlefield has been significantly extended by the addition of a cyber dimension - the battlefield may again be changed by the introduction of artificial intelligence into man controlled, or	

entirely self-controlled, weapon systems.

Culturally international law has seen a significant influence of human rights law affecting all fields – of course also LOAC. International criminal law has seen significant developments, aimed among others at underpinning and strengthening LOAC. Significant attempts have also been made at preserving human life and limit suffering, i.e. in the adoption of the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction as well as the Convention on Cluster Munitions. Both conventions arguably resting on a changed view of the value of human life measured against military benefits. Both conventions also demonstrate the freedom States pursue under LOAC, non-signatories to both including some of the major actors on the international stage, and other States considering a withdrawal in order to enhance military capacity.

The Law of Armed Conflict exists in this constantly developing interplay, at all times central to the State. And when applicable, LOAC concerns a State's most fundamental interest; its survival. As such LOAC is therefore also one of the most interesting fields in which to study international law, for no field attempts more directly to regulate the core interests of the State and to balance two more competing interests; to safeguard the life and health of humans while in no way impeding military efficiency.

The Law of Armed Conflict is built around four principles; (i) Distinction between military and civilian targets, (ii) Proportionality, (iii) Military necessity and (iv) Limitations. The course will focus on these basic principles in depth. The course will further focus on the interplay between LOAC and general human rights obligations.

As LOAC applies in situations where life is routinely taken, and suffering routinely caused, LOAC is also fraught with ethical dilemmas. The role of ethics in the determination of the law, as well as its implications for professionals working in the field of LOAC, must thus be addressed and discussed.

For its theatre of operations, the course will focus on the oft less discussed maritime theatre. Being the main source of force projection for non-neighbouring States as well as playing a vital role in resupply, allied support and early threat detection as well as self-defence, the oceanic space is of great importance in large scale conflicts.

In relation to the program description for MAJUR, the course will

- Help student build an understanding of how national law and national decision making is affected by international law
- Gain a deeper understanding of how legal methodology may vary between different disciplines of law
- Emphasis the role of lawyers also in conflict situations and put to the forefront the deep ethical considerations that affect the determination of the law and how these may explain different views of the law
- How the law is affected by the development of new technologies
- Broaden the range of sources familiar to students
- Sharpen their ability to make an independent, critical and ethical assessment of what the law on any matter is
- Sharpen their ability to apply the law to fields which may not have been considered when central sources were created
- Broaden their competence to cooperate with lawyers with a different cultural background
- Broaden their ability to cooperate in interdisciplinary teams and benefit in their legal analysis from cross-disciplinary information

Læringsutbytte

Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.

Kunnskaper

After successfully completing the course students will have a general knowledge of

- Why States resort to armed conflict in their international relations
- When international law permits the use of force
- The historical development of LOAC
- Different levels of conflict and the application of LOAC
- The relationship between LOAC and International Criminal Law
- The rights and duties of an occupying power

After successfully completing the course students will have a good knowledge of

- The method and sources of international law, with particular emphasis on questions and differences that arise in LOAC

- The four central principles of LOAC, and especially their application in maritime operations
- The meaning and importance of status as a combatant, non-combatant and civilians
- The limitations LOAC presents on means and methods of armed conflict, especially as these apply to operations conducted at or from the sea
- The legal status, as well as rights and obligations that concern neutrals
- Special questions that arise in maritime operations covered by LOAC, like questions of blockade and the establishment of security/exclusion zones
- The application of Human Rights Law in situations that are also covered by LOAC
- The rules concerning protected persons and objects

Ferdigheter

After completing the course, the student should be able to independently analyze, discuss, and take a stand on issues that fall under LOAC.

This entails that students must be able to

- identify, systematize and formulate LOAC issues based on comprehensive and complex fact
- find and systematize relevant sources of law and carry out independent legal analysis of LOAC issues in a thorough, comprehensive, critical and balanced way
- reason out a professionally sound position through clarification of tensions between different types of arguments that are valid under international law
- identify ethical impacts on the determination of law, particularly in the field of study
- discuss questions of legal policy that arise in the context of LOAC in a thorough and balanced manner

The student must also be able to convey and evaluate legal analyzes and points of view in the LOAC context through

- systematically prepared independent written analyzes
- orally present legal argumentation
- to comment on and evaluate other students' analyzes and to receive and make use of such comments
- to work with others in groups to analyze LOAC issues

Generell kompetanse

After completion of the course, students shall have

- an understanding of LOAC as a separate discipline of international law
- have insight in LOAC's place in international law and how it works in conjunction with and is affected by other disciplines of international law (like international human rights law and international criminal law), as well as how it works in conjunction with national law
- be able to handle a field of law where sources are fragmented and to some degree dated

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

The course will be taught through blended learning, combining the use of digital modules with seminar modules. Through these students will be given an overview as well as be invited (and required) to actively participate in knowledge sharing and production.

The course will be assessed based on a portfolio, including one paper on a self-chosen subject and one home exam.

In conjunction these will develop the skills as described above, emphasising student activity in groups and individually, as well as fostering the ability to both orally and in written form present legal arguments within the field of LOAC.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salq eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Hovedlitteratur

An introduction to the International Law of Armed Conflict, Robert Kolb and Richard Hyde, Hart 2008, pp. 3 - 36, 43 - 61,

The Handbook of International Humanitarian Law, Dieter Fleck (ed), 3rd Ed, Oxford 2013, pp. 1 - 42, 79 - 263, 321 - 351, 463 - 609,

The Conduct of Hostilities under the Law of International Armed Conflict, Yoram Dinstein, Cambridge 2016 (3rd Ed), pp. 8 - 12, 70 - 76, 149 - 163

The difficulties of classification at sea: Distinguishing incidents at sea from hostilities, in International Review of the Red Cross (2016), pp. 449 - 464.

International humanitarian law and human rights law, in International Review of the Red Cross, No. 293, by Louise Doswald-Beck, Sylvain Vitte, pp. 94 - 119.

Enforcement of International Humanitarian Law, Gentian Zyberi, in International Human Rights Institutions, Tribunals, and Courts, ed. Gerd Oberleitner, Springer 2018, pp. 377 - 400.

Tot 539 pages.

Tilleggs litteratur

An introduction to the International Law of Armed Conflict, Robert Kolb and Richard Hyde, Hart 2008.

San Remo Manual on the International Law Applicable to Armed Conflict at Sea, Cambridge 1995.

Advanced introduction to International Humanitarian Law, Robert Kolb, Edward Elgar 2014,

The Conduct of Hostilities under the Law of International Armed Conflict, Yoram Dinstein, Cambridge 2016 (3rd Ed).

Undervisningssted - UIB

Undervisningssemester - Vår

Undervisningsspråk English

Undervisningsformer og -metoder

The course will utilise blended learning. As such it will use digitale components through mitt.uib as well as seminars for more active discussions.

Emnet har obligatorisk oppgave - Nei

Vurdering

Vurderingsform(en) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester - Vår

Vurderingsform(er) - Mappevurdering

Begrunnelse for vurderingsform

Students will choose a topic on which to write a term paper of up to 3000 words. Students will in addition write a home exam of up to 3000 words.

For a passing grade both papers must pass individually. In setting a final grade both papers carry equal weight.

This form of evaluation will foster different types of legal writing, different settings in which to set out legal arguments and ensure broad coverage of the required learning outcomes. Term papers will have the form of a theoretical explanation of the law in an academic setting. Home exams will ask students to provide guidance to military commanders or legal advisers in specific situations.

Språk eksamensoppgave English

Språk eksamensbesvarelse English

Karakterskala A-F

Hjelpemidler til eksamen

As there is no school exam there are no limitations.

Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evaluering av emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Knut Einar Skodvin
E-post	knut.skodvin@uib.no

Sak 66/20 – 6**Orientering om semesterstart 2020 ved Det juridiske fakultet**

Det juridiske fakultet har til vanleg eit særskild velfungerande opplegg for mottak av nye studentar, som er utvikla og utprøvd gjennom mange år. Normalt skjer mottak av nye studentar på alle studieår måndag i veke 33, og består av registrering i Borggården og eit orienteringsmøte i auditorium 1 for nye studentar på 1.-3. studieår og eit orienteringsmøte for nye studentar på 4. studieår i auditorium 2. Orienteringsmøta inneheld også ein lunsjpause der fakultetet spanderer lunsj på dei nye studentane. I 2020 måtte det tenkjast nytt, og det ordinære opplegget måtte gjerast heilt om, fordi det ikkje ville vera mogleg å overhalda smittevernreglar slik mottaket normalt vert organisert. I tillegg inneber semesterstart også mottak av nye internasjonale utvekslingsstudentar til fakultetet.

Orienteringsmøta og fysisk gruppevis oppmøte

Dei to orienteringsmøta som normalt samlar høvesvis nær 400 og i overkant av 100 studentar, vart flytta til digital plattform og gjennomført som webinar i zoom. Til orienteringsmøta brukte vi assistanse frå Dragefjellet lærings- og formidlingssenter til filming og lyssetjing av høg kvalitet, og hjelp frå to av frontløparane ved fakultetet til trygg teknisk gjennomføring. Erfaringa frå dei digitale informasjonsmøta var at dette fungerte godt og var langt meir effektivt enn å samla alle studentane i auditoria. Innhaldet i orienteringsmøta var akkurat det same som vanlege år, men til vanleg inneheld orienteringsmøta både ein etterregistreringspause og ein lunsjpause, og det å fylla og tømme auditoria tre gongar i løpet av ein formiddag tek lang tid. Dette slepp ein når det heile vert køyrd i eitt på digital plattform.

For at studentane ikkje berre skulle ha ein digital studiestart, møtte dei også fysisk på fakultetet i mindre grupper til ulike tidspunkt etter at dei digitale informasjonsmøta var over. For å ha nok rom til at studentane kunne møtast i små grupper etter informasjonsmøta vart mottaket av norske studentar i år fordelt på to dagar, med nye studentar 1.-3. studieår på måndag, og nye studentar på 4. studieår/toårig masterprogram på tysdag.

Dei fysiske møta var eit viktig tiltak for å starta sosial integrering av studentane. Ved å splitta det opp i mindre grupper til ulike tidspunkt var det mogleg å overhalda einmetersregelen. I tillegg var både oppmøtetider og ruta for den etterfølgjande omvisninga på fakultetet lagt opp slik at det ikkje skulle bli trengsel når gruppene kom og gjekk. Mellom dei gruppevise oppmøta vart bordflater og berøringspunkt i grupperomma vaska med desinfiserande middel.

Innhaldet i dei gruppevise fysiske oppmøta var todelt: Den første delen inneheldt presentasjonsrunde og bli kjent-aktivitetar, i tillegg til eit uformelt besøk frå ein av undervisarane på det aktuelle studieåret, først og fremst dei emneansvarlege. Bestillinga til undervisarane var som følgjer: «Under visitten deres kan dere ilet en 10 minutters tid si litt om for eksempel følgende:

- Emnet du underviser i
- Hverdagen din som underviser/forsker ved fakultetet, hvilke forskningsspørsmål er DU opptatt av? Husk at dette er en unik mulighet til å markedsføre fakultetet som arbeidsplass fra dag én av studiet!
- Hvordan var det da du selv begynte som student? Hva var du spent på? Hvorfor valgte DU å studere juss?
- Også er det selvsagt fint å forsøke å få til litt dialog med studentene.»

Første del av samlinga vart leia av studentar frå fadderkomitéen som tilbød seg å stilla opp i kraft av å vera vidarekomne studentar, ikkje i kraft av å vera involvert i fadderveka. I andre del av den fysiske samlinga overtok fadrane og informerte om fadderveka og sette i gang med fleire bli kjent-aktivitetar.

Resultata frå Spørjeundersøkinga om semesterstart og om informasjonen før og under semesterstart, som kvart år vert send ut av UiB sentralt er ikkje klar enno. Men uformelle og tilfeldige tilbakemeldingar frå både studentar, fadrar og undervisarane som besøkte gruppene tyder på at dette var eit vellukka opplegg som fungerte etter intensjonen. Det har og kome innspel om at det kan vera verd å sjå på om element frå årets annleis semesterstart skal takast med tilbake til ein normalsituasjon.

Erfaringa frå dei to semesterstartdagane for norske studentar er at vi greidde å overhalda smittevernreglar og at vi unngjekk trengsel i gjennomføringa.

Gruppeinndeling

Då semesterstart skulle planleggast var det svært usikkert korleis smittesituasjonen i landet ville sjå ut, og kva smittevernreglar vi ville måtte forholde seg til. UiB bestemte seg tidleg for at ein skulle planlegga med «kohortar» i semesterstarten, altså at studentane så langt som mogleg skulle vera i same gruppe både i fadderveke, i undervisningssituasjon og i eventuelle faglege semesterstartaktivitetar. Dette kravde at fakultetet måtte tenkja nytt, og på ein heilt annan måte enn tidlegare ta regien på inndelinga av studentar i faddergrupper. I ein normalsituasjon har fadderkomitéen i Juristforeningen fått oversend namneliste over alle nye studentar, og dei har delt inn studentane i faddergrupper. På undervisningssida har studentane som del av semesterregistreringa sjølve meld seg på tilfeldig valde undervisningsgrupper i ex.phil. og ex.fac., og på seminargrupper på 4. studieår.

For å kunna oppretta fagleg relevante «kohortar», kom vi fram til at gruppeinndelinga på 1. studieår ved semesterstart måtte ta utgangspunkt i arbeidsgruppene studentane skal verta inndelte i før første juridiske emne startar i oktober. Årets faddergrupper har dermed vore dei same som arbeidsgruppene i JUS111 forvaltningsrett. Vidare har to arbeidsgrupper saman danna eit ex.fac.-seminar, som i hovudsak også svarar til ei ex.phil.-seminargruppe. Det vil seia at studentane har fysisk undervisning saman med eit avgrensa antal medstudentar, og at desse studentane i hovudsak er dei same på tvers av emna studentane skal ta på 1. studieår.

For studentar som har søkt om godskriving av tidlegare studier og difor byrja rett på 2.-4. studieår var det ikkje mogleg å ha samanfall mellom faglege grupper og semesterstartgrupper/faddergrupper. Nye studentar på 2.-4.studieår har likevel vore inndelt slik at dei har hatt fysisk oppmøte til ulike tidspunkt og i mindre grupper som i hovudsak er samanfallande med faddergruppene.

Vi trur den tidlege inndelinga i arbeidsgrupper, og at desse er dei same som faddergruppene, kan vera heldig for den fagleg-sosiale integreringa av studentane, og at det kan komma til å bidra til betre læringsmiljø i arbeidsgruppene. Dei faktiske verknadene av den tidlege gruppeinndelinga vil vi likevel ikkje få kunnskap om før arbeidsgruppene startar opp i slutten av oktober og så har fått vera i gang ei stund. Det at studentane blir godt kjende før arbeidsgruppene startar opp kan på den eine sida vera positivt for gruppekjensla og læringsmiljøet i gruppa, men kan på den andre sida også by på utfordringar dersom det utviklar seg ein uheldig gruppedynamikk som arbeidsgruppeleiar ikkje har fått vera med å styre og påverka frå byrjinga av. I samråd med emneansvarleg for JUS329 skriveveiledning og gruppeledelse kom vi likevel fram til at smittevernomsyna i dette tilfellet måtte vega tyngre enn omsynet til arbeidsgruppeleiarane.

Dersom gruppevis semesterstart i fagleg relevante mindre grupper skal vidareførast til seinare år kan det vera aktuelt å sjå på om arbeidsgruppeleiarane skal involverast frå start, og kanskje vera ansvarlege for dei gruppevise oppmøta. I år var dette likevel ikkje mogleg, då arbeidsgruppeleiaropplæringa normalt går føre seg parallelt med semesterstart, og arbeidsgruppeleiarane var allereie rekrutterte og førespegla eit bestemt opplæringstidspunkt og eit bestemt tidspunkt for start for arbeidsoppgdraget.

Den største utfordringa med å dela studentane inn i arbeidsgrupper på det tidspunktet som det vart gjort i år, i hovudsak i løpet av siste veka av juli, er at arbeidet måtte gjerast i tida då studieseksjonen har hovudferieavvikling. Gruppeinndelinga kravde mykje manuelt arbeid, mellom anna fordi kohorttankegangen gjorde at ein måtte ha kunnskap om, og ta omsyn til, kva for studentar som søkte om innpass av ex.phil. og/eller ex.fac. og vi måtte ha kunnskap om eventuelle omsyn som måtte takast for tidspunkt for undervisning, slik som til dømes omsorgsansvar eller omsorgsoppgåver. Det var også ei utfordring at mange studentar ikkje overheldt fristen som var sett for å fylla ut eit skjema som skulle gje oss dei naudsynte opplysningane for å kunna plassera dei i grupper. Dette skjemaet var på sett og vis ei erstatning for den obligatoriske registreringa som normalt skjer i borggården første studiedag, og vi måtte via skjemaet vita allereie på førehand om studentane ville kunna møta fysisk til semesterstart eller ikkje. I ein del tilfelle var e-post frå UiB med lenke til skjemaet gått i studentane sin søppelpostkasse, i andre tilfelle hadde studentane rett og slett oversett at dei i tillegg til å takka ja til plassen via Samordna opptak, også måtte fylla ut eit skjema med tilleggsopplysningar for å kunna bli gruppeplasserte. Det vart send ut påminningar og skjemaet vart halde ope til kl 12 torsdag før semesterstart for å få plassert flest mogleg studentar i grupper før semesterstart. Dette forseinka arbeidet med å oppretta ex.fac. og ex.phil.-grupper og påverka andre deler av førebuingane til semesterstart.

Dersom vi skal vidareføra tidleg arbeidsgruppeinndeling seinare år, anten av framleis smittevernomsyn, eller av fagleg-sosiale omsyn, er vi for det første avhengig av meir hjelp frå UiB sentralt til automatisering av prosessane, særleg til det å få data frå excel-lister inn i andre databaser, og for det andre er vi avhengig av at studentane i større grad gjev oss dei opplysningane vi treng innan den fristen som vert sett. Informasjon om skjemaet må enten uthevast enda sterkare i e-post frå UiB, eller ideelt sett komma allereie i tilbods brevet frå Samordna opptak. Ein kan også vurdere kva følgjene av å ikkje fylla ut skjemaet i tide skal vera. Skal skjemaet haldast ope til siste slutt for å få fanga opp flest mogleg studentar, eller går bommen ned og ein mister studieplassen når fristen for å fylla ut skjemaet er ute?

I tillegg kan skjema som skal fyllast ut i forkant av studiestart samordnast og samkøyrast. Slik situasjonen vart i år, der vegen måtte bli til mens vi gjekk, kunne studentar i verste fall måtta fylla ut tre ulike skjema før studiestart: Eitt for søknad om godskriving av tidlegare studier, eitt for søknad om tilrettelegging av studia og altså eitt med naudsynte opplysningar for gruppeplassering.

Chat i teams før og under semesterstart

Eitt tiltak som vart iverksett i år som del av UiB sitt prosjekt for «onboarding» av nye studentar var å tilby ein chatfunksjon i forkant og under semesterstart. Løysinga som vart vald var å oppretta grupper i MicrosoftTeams der studentane kunne kommunisera med kvarandre i forkant. Fakultetet melde inn behov for 33 ulike teams, eitt av dei med 10 private underkanalar, som vart oppretta automatisk av IT-avdelinga. Det er ulikt frå fakultet til fakultet korleis teama har vore bemanna. Hos oss var alle teama bemanna av ein studentmedarbeidar frå informasjonssenteret ved fakultetet i dagane før semesterstart. Studentmedarbeidaren la ut tre lokalt tilpassa meldingar frå tipsbanken som var utarbeida av Studiestartprosjektet som vart koordinert av Studieavdelinga ved UiB sentralt, med deltaking frå alle fakulteta. Meldingane genererte ikkje den ønskja eller forventta aktiviteten i teama. Meldingane som vart lagt ut har i særskilt liten grad generert «likes», dermed har vi ikkje tydelege indikasjonar på at dei faktisk har blitt lesne. Studentmedarbeidaren mottok imidlertid ein del spørsmål via chat. For å generera aktivitet i gruppa og ikkje berre via privat chat, valde studentmedarbeidaren å leggja ut svara på mykje stilte spørsmål på «veggen» slik at alle kunne sjå. Kun i eitt eller to av dei 33 teama, eller 42 om vi i denne samanheng reknar kvar av dei private kanalane som eit eige team, var det kontakt mellom studentar på «veggen». Ut frå det fakultetet erfarer har deltakinga i gruppene i teams vore nær ikkje-eksisterande både før og etter studiestart. Arbeidsinnsatsen knytt til teams står på ingen måte i forhold til bruken. Dette er meld tilbake til Studiestartprosjektet, og dei fleste fakulteta melder om tilsvarende erfaring. Skal tilbod om chat vidareførast kommande år bør det veljast ei enklare og langt mindre arbeidskrevjande løysing. I tillegg var det ei utfordring at studentar kunne leggjast til i Teams først når dei hadde oppretta UiB brukarkonto. Dermed var det ikkje alle studentar som kom inn i Teams i forkant av semesterstart.

Studentar i risikogruppe for COVID-19

Studentar i risikogruppe for COVID-19 har blitt ivaretekne ved at dei kunne følgja orienteringsmøta digitalt. Det var ikkje mange nok studentar som melde at dei ikkje kunne møta fysisk til semesterstart eller til vidare undervisning til at vi kunne oppretta ei heildigital faddergruppe. Studentane kunne i utgangspunktet likevel ha kontakt med gruppa si digitalt via teams om dei ikkje kunne møta fysisk. Kontakt i Teams var tenkt som eit alternativ for dei som ikkje kunne møtast fysisk, men som nemnt over har ikkje aktiviteten i Teams vore som venta.

Fadderveka ved Det juridiske fakultet

Fadderveka ved Det juridiske fakultet vert arrangert i regi av Juristforeningens fadderkomité og det er denne som var ansvarleg for at gode smittevernrutinar skulle verta overhaldne gjennom fadderveka. Fadderkomiteen la planane for årets fadderveke i dialog med UiBs bedriftshelsetjeneste, kommuneoverlegen i Bergen kommune, UiBs sentrale fadderkoordinator og fakultetet. Alle arrangement skulle gjennomførast i tråd med gjeldande reglar for smittevern. Fadderkomiteen hadde laga gode planar der dei ulike faddergruppene var organisert i fleire større kohortar. Dei nye studentane, med tilhøyrande fadar, skulle vera inndelt i «kohortar» gjennom heile fadderveka. Fleire arrangement i fadderveka ville vera for fleire kohortar saman, men alltid med dei same kohortane saman gjennom heile veka. Dette ville gjera det mogleg å driva smittesporing innanfor ei avgrensa gruppe studentar i staden for at til dømes alle dei nye studentane stod i risiko for å ha blitt smitta dersom ein fadder eller ein ny student fekk påvist smitte.

Som kjent valde UiB å avlysa alle fadderarrangement på kveldstid frå og med onsdag i semesterstartveka. I praksis betydde det at Juridisk fadderveke vart avlyst resten av veka. Fadderkomiteen og Juristforeningen hadde gjort eit framifrå arbeid med å planlegga under uvisse, og hadde laga eit opplegg for fadderveka som smittevernfagleg nok var tryggare enn å sleppa studentane laus på «sjølvstyr» og heimefestar. Fadderstyret og Juristforeningen som er den største studentorganisasjonen ved fakultetet

var tydelege på at dei såg det som ansvarsfråskriving frå UiB å avlysa fadderveka. Informasjonen frå Fadderkomiteen tilseier at dei i deira samarbeid med utelivsaktørane stilte strengare krav til smittevern og avgrensing av tal på menneske på same stad enn det utelivsaktørane sjølv gjorde. Då fadderveka vart avlyst sende dekan og studiedekan ut ei oppmoding til studentane om at den sosiale interaksjonen som vi visste at likevel ville koma til å halda fram, burde halda fram i dei gruppene som alt var etablert. Slik ville eventuell smittesporing vera enklare sjølv om fadderarrangementa vart avlyste.

Oppsummering

Av tiltak vi er særst nógde med kan vi trekka fram at det å halda digitalt informasjonsmøte viste seg å vera særst tidseffektivt, samanlikna med å ta i mot alle dei nye studentane til fysisk møte i dei største auditoria på huset. Vi er og fornógde med dei fysiske gruppevise oppmøta, der studentane både hadde færre medstudentar å forholde seg til og dermed kan hende følte seg tryggare og betre ivaretekne enn i eit fullsett auditorium, og fekk møta undervisarar på 1. studieår frå første dag. At gruppa, som også utgjorde faddergruppa, bestod av medstudentar ein skal forholde seg til fagleg heile resten av studieåret trur vi også at til ein viss grad kan verka disiplinerande på åtferda under fadderveka. Fysisk gruppevis oppmøte kan, dersom aktuelt, vidareførast og vidareutviklast til kommande år. Men å organisera det ut frå dei faglege gruppene som normalt ikkje startar opp før i slutten av oktober, og å la desse vera styrande for samansetninga av ex.fac. og ex.phil.-seminargrupper, kan umogleg vidareførast og gjennomførast i tida for hovudferieavvikling utan at vi samstundes finn måtar å effektivisera og automatisera dette arbeidet på.

31.08.2020

INTØ

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 67/20 – 1**Masteroppgave som gruppearbeid.**

Oppfølging av sak 47/20 den 4. juni 2020.

Sak 47/20	Masteroppgave som gruppearbeid; JUS399 og JUS396. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	1. Fakultetet åpner for at JUS399 Masteroppgave (30 sp) og JUS396 Masteroppgave (60 sp) kan skrives som gruppearbeid av to studenter, som en prøveordning studieåret 20/21. 2. Ordningen evalueres etter V21, og eventuell regulering utsettes til resultatet av evalueringen foreligger. 3. Studiedekanen får fullmakt til å utforme de reguleringer som trengs for prøveperioden, basert på det skriftlige materialet som fulgte saken. 4. Studieutvalget ønsker å holdes orientert om behovet for å endre reguleringen.

Etter vedtaket hadde studiedekanen et møte med aktuelle aktører i studieadministrasjonen for å kartlegge nødvendige tiltak og utarbeide en framdriftsplan.

Møtet kom fram til at det beste ville være å utsette en bredere lansering til V21, siden en sentral frist for H20 allerede var passert: Fristen for påmelding og levering av prosjektskisse var 15. mai. Den ble forlenget (for noen) til 15. juni (av hensyn til at noen må gjøre om på semesterplanene sine pga begrenset/avlyst utveksling). Det er prosjektskissen som skal danne grunnlag for avgjørelse av søknaden om å skrive sammen. Det vil si at skissen også må omfatte en slik søknad.

For å gjøre ordningen allmenn allerede i høst, hadde det vært nødvendig å gå ut *straks* med orientering om ordningen og invitasjon til interesserte om å levere en ny prosjektskisse. Det vil si at de gamle påmeldingene/skissene må slettes/fjernes og de nye settes inn for eventuelt interesserte. Studentene måtte fått en svært kort frist – noen få dager – til å bestemme seg for eventuelt gruppearbeid og å skrive en felles, ny prosjektskisse. Dette uten at vi har et fullverdig, gjennomarbeidet reglement som vi og studentene kan forholde oss til, vi måtte utformet et ad hoc-reglement for studentene/skrivingen og for veiledningen på svært kort tid – litt bedre tid til retningslinjer for sensuren.

Dette semesteret ventes ekstraordinært press på masteroppgaveskrivingen pga begrenset/avlyst utveksling. Det er derfor ønskelig å avgrense øvrige ekstra-tiltak som ikke er nødvendig. Av disse grunnene besluttet studiedekanen og studieadministrasjonen å utsette introduksjonen av gruppe-master som ordinært tilbud, til neste vår. De som av eget tiltak henvender seg med ønske om å skrive sammen i høst, får søknaden vurdert. Vi har innvilget ett «skrivepar» i høst. Med hensyn til «reglement» støtter vi oss til det eksisterende og supplerer med studiedekanens fullmakt. Det kan være nyttig og heldig å kjøre en sann «pilot» ett semester for å se hvilke formelle tiltak som er nødvendig for å ta vare på gruppearbeidene.

To studenter har henvendt seg med søknad om å få skrive masteroppgave sammen i høst. Søknaden er behandlet ad hoc av emneansvarlig og studiedekan, og den er innvilget. I vedtaket er enkelte retningslinjer og vilkår satt opp, basert på studiedekanens fullmakter, jf. pkt. 3 i vedtaket fra 4. juni.

Framdriftsplanen er nå slik:

1. Informasjon til studentene

I god tid før fristen for påmelding og prosjektskisse for V21 (15. oktober 2020) skal vi ha utformet informasjon til studentene som skal skrive oppgave neste vår. Her involveres masteroppgaver@jurfa.uib.no og kommunikasjonsfolkene.

De avgjør også hvilke plattformer informasjonen best kan presenteres på.

Emneansvarlig omtaler tiltaket under orienteringsmøtet til høsten.

2. Informasjon til veiledere

Det er neppe behov for generell informasjon til veiledere. Vi må sammenfatte det som er særegent for gruppeveiledning, og presentere det for potensielle veiledere når vi arbeider med å rekruttere dem.

JOSP lager utkast til slik tilleggsinformasjon, studiedekan og emneansvarlig «godkjenner» det sånn at det er **klart til fristen for prosjektskissen (15. oktober 2020) eller umiddelbart etter**.

3. Informasjon til sensorer

Heller ikke denne trenger å være generell til alle sensorene, men den må være klar til sensorene skal rekrutteres, hvis vi har gruppebesvarelser V21. Sendes da med ved henvendelse til aktuelle sensorer for gruppebesvarelsen(e). Vi må sammenfatte det som er særegent for sensur av gruppebesvarelser.

JOSP lager utkast til slik tilleggsinformasjon, studiedekan og emneansvarlig «godkjenner» det sånn at det er **klart i løpet av høstsemesteret**.

4. Forslag til regulering – i praksis mindre tillegg/justeringer i [emnebeskrivelsen](#) og i [Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave](#) behandles i SU i tide til fristen for påmelding og prosjektskisse.

5. Prosessen

- a. Studentene søker om å få skrive felles masteroppgave, samtidig med at de leverer prosjektskisse.
Skissen må underbygge at prosjektet egner seg for gruppearbeid og det litt større formatet som er aktuelt.
Emneansvarlig – eventuelt i samarbeid med studiedekan der det er behov – vurderer om prosjektet er *egnet* for gruppearbeid.
- b. Fakultetet søker å finne veileder, som tas stilling til om prosjektet er *realistisk/godt*.
Dersom «første forsøk» på veileder sier nei, vurderer emneansvarlig om det skal gjøres flere forsøk.
- c. Dersom søknaden innvilges, orienteres studentene om dette i et vedtak som eventuelt kan påklages.
- d. Dersom søknaden avslås, må studentene få en ny frist til å levere separate prosjektskisser.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 68/20***Tredje studieår: tilgang til å lese besvarelser og kommentarer. SAK PÅ SIRKULASJON 29. juni – 2. juli 2020.***

I sak 13/20 den 9. mars 2020 behandlet SU en sak om kursopplegget på JUS131 Kontraktsrett II. Der inngikk et forslag om at «Alle oppgaver kommentert av storgruppeleder gjøres tilgjengelig for alle studentene i storgruppen, eventuelt anonymisert om det er praktisk mulig.» Dette elementet ble utsatt, jf. vedtakets pkt. 4: «4. Til et senere møte forberedes sak om kommentering av skriftlige arbeider på tredje studieår.»

I samarbeid med JSU har studiedekanen kommet fram til at en optimal løsning er at studentene får tilgang til alle arbeidsgruppebesvarelser og storgruppebesvarelser innenfor sin egen storgruppe, og til alle kommentarer gitt til de samme besvarelsene.

Denne innretningen gjøres gjeldende for alle emnene på tredje studieår.

Forslag til vedtak:

For alle emnene på tredje studieår gjøres alle arbeidsgruppe- og storgruppebesvarelser og alle kommentarer tilgjengelig for alle innenfor storgruppen.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 69/20**Masteroppgave som gruppearbeid – reglement.**

Viser til sak 47/20 den 4. juni, og sak 67/20 – 1 i møtet her.

Sak 47/20	Masteroppgave som gruppearbeid; JUS399 og JUS396. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	5. Fakultetet åpner for at JUS399 Masteroppgave (30 sp) og JUS396 Masteroppgave (60 sp) kan skrives som gruppearbeid av to studenter, som en prøveordning studieåret 20/21. 6. Ordningen evalueres etter V21, og eventuell regulering utsettes til resultatet av evalueringen foreligger. 7. Studiedekanen får fullmakt til å utforme de reguleringer som trengs for prøveperioden, basert på det skriftlige materialet som fulgte saken. 8. Studieutvalget ønsker å holdes orientert om behovet for å endre reguleringen.

Saken her gjelder pkt. 4 i vedtaket fra 4. juni

Det er neppe behov for gjennomgripende regulering eller endringer i gjeldende reglement for å ivareta de endringene som følger av at vi åpner for gruppearbeid med masteroppgavene. Det som foreslås her er enkelte punkter som særlig knytter seg til gruppearbeidet, og noen språklige endringer for å unngå at reguleringen tilsynelatende avgrenser mot gruppearbeid.

Forslag til vedtak:

3. Endringer i emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgave vedtas som foreslått.
4. Endringer i Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave vedtas som foreslått.

JUS399 Masteroppgåve**Institutt**

Det juridiske fakultet

Studienivå (studiesyklus)

I løpet av mastergradsstudiets fjerde og femte år skal studenten levere et selvstendig skriftlig arbeid tilsvarende 30 studiepoeng. [Etter søknad kan masteroppgaven være gruppearbeid.](#)

Undervisningsspråk

Norsk

Undervisningssemester

Vår og høst

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet

Mål og innhald

Masteroppgaven skal være et selvstendig arbeid, som skrives under veiledning, hvor studenten/[studentene](#) selv har ansvaret for progresjonen i arbeidet.

Før skrivesemesteret inviterer fakultetet studenter på 3. og 4. studieår til orienteringsmøte om masteroppgave.

De fagansvarlige vil avholde fagmøter om skrivetilbudet innen sitt fagfelt. Studentene kan delta på flere fagmøter. Møtene er ikke forpliktende og de er ikke obligatoriske, men de er et svært nyttig grunnlag for beslutningen om fagområde for masteroppgaven.

Fakultetet har disse faggruppene:

1. Dynamisk tingsrett, pant og konkurs
2. Strafferett, internasjonal strafferett og straffeprosess
3. Arbeidsrett og diskrimineringsrett
4. Arverett og familierett
5. Erstatningsrett og forsikringsrett
6. Nasjonal og internasjonal naturressurs-, miljø- og energirett
7. Forvaltningsrett og velferdsrett
8. Immaterialrett
9. Markedsrett og konkurranserett
10. Alminnelig og spesiell kontraktsrett
11. Folkerett og menneskerettigheter
12. Sivilprosess og konfliktløsning
13. Rettskultur, rettsfilosofi og metode
14. Selskapsrett
15. Skatterett
16. Tingsrett, planrett og kommunalrett
17. EU- og EØS-rett
18. Barnerett
19. Rettstat

Ved påmelding skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og prosjektskisse for sin masteroppgave. Valg av faggruppe er bindende etter at fakultetet har inngått avtale med veileder.

Problemstillingen som er meldt inn ved påmelding kan likevel avgrenses og tilpasses i ettertid forutsatt at endringene gjøres i samråd med veileder og ikke forutsetter bytte av veileder.

Særlig om gruppearbeid

Masteroppgaven kan skrives som gruppearbeid av to studenter. Søknad om gruppearbeid leveres samtidig med påmelding og prosjektskisse; søknaden sendes til post@jurfa.uib.no. Prosjektskisse må vise at prosjektet er velegnet for gruppearbeid. Av søknaden må det gå fram hvordan studentene har tenkt å løse utfordringene som oppstår hvis samarbeidet ikke varer helt til levering. Søknaden behandles av emneansvarlig. Dersom hun/han anser prosjektet som egnet, vil fakultetet søke å finne veileder. Dersom fakultetet finner veileder som anser prosjektet som realistisk/godt egnet og vil ta på seg veilederoppdraget, blir søknaden innvilget.

- Gruppearbeid sensureres under ett til én felles karakter
- Sensurklage kan leveres individuelt. Eventuelt endring av karakter gjelder bare for den som har klaget.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten skal tilegne seg

- avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler.
- avansert kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet.
- kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet.
- avansert kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider.

Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å

- utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med faglige idealer.
- bruke juridisk metode på en selvstendig måte.
- identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner.
- skrive en selvstendig framstilling.
- orientere seg i tilfanget av kilder: finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.
- skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer.

Generell kompetanse

Studenten skal etter gjennomført masteroppgave

- kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder innenfor jussen.
- kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer.
- kunne bidra til nytenking og løsning på nye problemer.

Krav til forkunnskaper

Emner på tredje studieår (JUS131, JUS132, JUS133, JUS134, JUS135) må være fullført før man begynner på fjerde eller femte studieår.

Tilrådde forkunnskaper

Studenter som skriver masteroppgave innen emner som ikke er en del av de obligatoriske emnene på studieprogrammet, kan ha stor nytte av å velge spesialemner eller emner i løpet av utvekslingsopphold på 5. studieår som er relevante for tematikken i masteroppgaven.

Krav til studierett

MAJUR

Undervisningsformer og omfang av org.und

Det avholdes forelesninger hvert semester for studenter som skriver masteroppgave. Forelesningene skal være et supplement til den individuelle veiledningen.

Studentene har rett til **veiledning** under arbeidet med masteroppgaven. Det blir gitt 11 timers veiledning per student. Timetallet omfatter tiden veilederen bruker til lesing av utkast, utarbeiding av kommentarer og samtale med studenten/[studentene](#). Rammene for veiledning presiseres ytterligere i Studieplanen om *Undervisningsmetodar og Rettleiing for masteroppgåva*.

Hovedordningen er at den fagansvarlige tilordner veiledere til de ulike masteroppgavetemaene. Eksterne veiledere må vurderes og godkjennes av fakultetet i henhold til Retningslinjer for valg og godkjenning av eksterne hjelpelærere og sensorer.

Det er studentens eget ansvar å oppsøke og nyttiggjøre seg veiledning samt sørge for fremdrift i arbeidet.

Det vises for øvrig til [Instruks for veiledere](#) for nærmere opplysninger.

Se også under "Obligatorisk undervisningsaktivitet".

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Ved påmelding til masteroppgave skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og levere prosjektskisse for masteroppgaven. **Prosjektskisse** skrives etter en gitt mal.

Ved semesterstart i skrivesemesteret skal det leveres et **prosjektnotat** etter oppgitt mal på minst 1500 ord pluss kildeleste, med obligatorisk innlevering til oppgitt frist. Prosjektnotatet skal godkjennes av veileder. Underkjent prosjektnotat må bearbeides og leveres til ny frist, og godkjennes av emneansvarlig.

Bestemmelsen i § 2-4 nr 3 om at 25 % avvik fra full deltakelse i obligatoriske arbeidskrav aksepteres, gjøres ikke gjeldende for masteroppgave.

Frister for påmelding, bekreftelse og innlevering med mer:

Skrivesemester høst:

- 15. mai - påmelding og levering av prosjektskisse [og eventuell søknad om gruppearbeid](#)
- uke 34 (torsdag) - innleveringsfrist prosjektnotat
- uke 37 (torsdag) - innlevering nytt prosjektnotat (hvis 1. versjon ble underkjent)
- 10. november - studentene bekrefter innlevering
- 10. desember - innlevering

Skrivesemester vår:

- 15. oktober - påmelding og levering av prosjektskisse [og eventuell søknad om gruppearbeid](#)
- uke 3 (torsdag) - innleveringsfrist prosjektnotat

- uke 6 (torsdag) - innlevering nytt prosjektnotat (hvis 1. versjon ble underkjent)
- 10. april - studentene bekrefter innlevering
- 10. mai - innlevering

Vurderingsformer

Ordgrense

For masteroppgave på 30 studiepoeng er veiledende ordgrense 12 000 ord. Oppgaver over 15 000 ord blir ikke sensurert. [For oppgaver som skrives i gruppe, øker ordgrensen med 75 %](#). Fot- og sluttnoter skal medregnes i ordgrensen. Forord, forside, innholdsfortegnelse, registre, litteraturliste og vedlegg medregnes ikke. Besvarelser som avvises som følge av overskridelse av ordgrensen, må omarbeides og leveres et senere semester. Det gis ikke ekstra veiledning ved slik omarbeidelse.

Innlevering

Masteroppgaven innleveres elektronisk i Studentweb. Innlevert oppgave skal være anonymisert, paginert og av forsiden skal tittel på oppgaven, kandidatnummer samt antall ord inkl. fot- og sluttnoter fremgå.

Bedømmelse

Når det gjelder sensur av masteroppgaven, vises det til [Instruks for sensorer](#).

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten.

Studenter som har fått vurdert masteroppgave til bestått karakter, kan ikke levere denne eller annen oppgave til ny vurdering. Studenter som har fått vurdert en innlevert masteroppgave til ikke bestått, kan bare levere masteroppgave til ny vurdering dersom den tar opp et annet tema eller er en vesentlig omarbeidet versjon av den tidligere innleverte oppgaven. Det gis inntil ti timer ekstra veiledning etter søknad. Kursansvarlig avgjør om det skal oppnevnes ny veileder.

Karakterskala

Ved sensur av emnet benyttes karakterskalaen A til E for bestått og F for ikke bestått.

Vurderingssemester

Vår og høst

Kontaktinformasjon

Kursansvarlige: professor Bjørnar Borvik

Administrativt ansvarlige: Maria Sandtorv Møller og Eivind Ramsøy Jerve
masteroppgave@jurfa.uib.no

JUS396 Masteroppgåve (60 sp)**Studienivå (studiesyklus)**

Master

Undervisningsspråk

Norsk

Undervisningssemester

Høst og vår

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet, UiB

Mål og innhald

Masteroppgaven skal være et selvstendig arbeid, som skrives under veiledning, hvor studenten/[studentene](#) selv har ansvaret for progresjonen i arbeidet. [Etter søknad kan masteroppgaven være gruppearbeid. Slik søknad framsettes samtidig med søknad om å skrive stor masteroppgave.](#)

Før skrivesemesteret inviterer fakultetet studenter på 3. og 4. studieår til orienteringsmøte om masteroppgave, og de fagansvarlige vil avholde fagmøter om skrivetilbudet innen sitt fagfelt. Studentene kan delta på flere fagmøter. Møtene er ikke forpliktende og de er ikke obligatoriske, men de er et svært nyttig grunnlag for beslutningen om fagområde for masteroppgaven.

Fakultetet har disse faggruppene:

1. Dynamisk tingsrett, pant og konkurs
2. Strafferett, internasjonal strafferett og straffeprosess
3. Arbeidsrett og diskrimineringsrett
4. Arverett og familierett
5. Erstatningsrett og forsikringsrett
6. Nasjonal og internasjonal naturressurs-, miljø- og energirett
7. Forvaltningsrett og velferdsrett
8. Immaterialrett
9. Markedsrett og konkurranserett
10. Alminnelig og spesiell kontraktsrett
11. Folkerett og menneskerettigheter
12. Sivilprosess og konfliktløsning
13. Rettskultur, rettsfilosofi og metode
14. Selskapsrett
15. Skatterett
16. Tingsrett, planrett og kommunalrett
17. EU- og EØS-rett
18. Barnerett
19. Rettsstat

Ved påmelding skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og prosjektskisse for sin masteroppgave. Valg av faggruppe er bindende etter at fakultetet har inngått avtale med veileder. Problemstillingen som er meldt inn ved påmelding kan likevel avgrenses og tilpasses i ettertid forutsatt at endringene gjøres i samråd med veileder og ikke forutsetter bytte av veileder.

[Særlig om gruppearbeid](#)

Masteroppgaven kan skrives som gruppearbeid av to studenter. Søknad om gruppearbeid leveres samtidig med påmelding og prosjektskisse. Prosjektskisse må vise at prosjektet er velegnet for gruppearbeid. Av søknaden må det gå fram hvordan studentene har tenkt å løse utfordringene som oppstår hvis samarbeidet ikke varer helt til levering.

Søknaden behandles av emneansvarlig. Dersom hun/han anser prosjektet som egnet, vil fakultetet søke å finne veileder. Dersom fakultetet finner veileder som anser prosjektet som realistisk/godt egnet og vil ta på seg veilederoppdraget, blir søknaden innvilget.

- Gruppearbeid sensureres under ett til én felles karakter
- Sensurklage kan leveres individuelt. Eventuelt endring av karakter gjelder bare for den som har klaget.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten skal tilegne seg

- avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler.
- avansert kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet.
- kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet.
- avansert kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider.

Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å

- utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med faglige idealer.
- bruke juridisk metode på en selvstendig måte.
- identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner.
- skrive en selvstendig framstilling.
- orientere seg i tilfanget av kilder: finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.
- skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer.

Generell kompetanse

Studenten skal etter gjennomført masteroppgave

- kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder innenfor jussen.
- kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer.
- kunne bidra til nytenking og løsning på nye problemer.

Krav til forkunnskaper

For å søke om å skrive JUS396 Masteroppgave (60 studiepoeng) må man være kvalifisert til å begynne på femte studieår (andre studieår for MAJUR-2), jf. "Rekkefølge for emne i studiet" i Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap, og §2-5 nr. 1 andre punktum i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet. En grundig gjennomarbeidet prosjektskisse skal være vedlagt søknaden. Prosjektskisse må vise at prosjektet er velegnet for en 60 studiepoeng masteroppgave.

Det er en forutsetning at fakultetet finner en egnet veileder som er villig til å veilede prosjektet. Veileder må ha førstestillingskompetanse.

Ved eventuell overgang fra JUS399, er det i tillegg krav om anbefaling fra veileder.

Tilrådte forkunnskaper

Studenter som skriver masteroppgave innen emner som ikke er en del av de obligatoriske emnene på studieprogrammet, kan ha stor nytte av å velge spesialemner eller emner i løpet av utvekslingsopphold på 5. studieår som er relevante for tematikken i masteroppgaven.

Krav til studierett

MAJUR, MAJUR-2

Arbeids- og undervisningsformer

Det avholdes forelesninger hvert semester for studenter som skriver masteroppgave. Forelesningene skal være et supplement til den individuelle veiledningen.

Studentene har rett til veiledning under arbeidet med masteroppgaven. Det blir gitt 21 timers veiledning per student. Timetallet omfatter tiden veilederen bruker til lesing av utkast, utarbeiding av kommentarer og samtale med studenten/[studentene](#). Rammene for veiledning presiseres ytterligere i [Studieplanen](#) om *Undervisningsmetodar og Rettleiing for masteroppgåva*.

Hovedordningen er at den fagansvarlige tilordner veiledere til de ulike masteroppgavetemaene. Eksterne veiledere må vurderes og godkjennes av fakultetet i henhold til Retningslinjer for valg og godkjenning av eksterne hjelpelærere og sensorer.

Det er studentens eget ansvar å oppsøke og nyttiggjøre seg veiledning samt sørge for fremdrift i arbeidet.

Det vises for øvrig til [Instruks for veiledere](#) for nærmere opplysninger.

Se også *Obligatorisk undervisningsaktivitet* - der orienteres det om flere undervisningstiltak.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

21 timer veiledning-

Ved påmelding til masteroppgave skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og levere prosjektskisse for masteroppgaven. **Prosjektskisse** skrives etter en gitt mal.

Ved semesterstart i skrivesemesteret skal det leveres et **prosjektnotat** etter oppgitt mal på minst 1500 ord pluss kildeleste, med obligatorisk innlevering til oppgitt frist. Prosjektnotatet skal godkjennes av veileder. I vurderingen skal det særlig legges vekt på at prosjektet har en innretning som er i god overensstemmelse med dimensjonen på 60 studiepoeng.

Bestemmelsen i § 2-4 nr 3 om at 25 % avvik fra full deltakelse i obligatoriske arbeidskrav aksepteres, gjøres ikke gjeldende for masteroppgave.

Vurderingsformer

Tema, problemstilling og ordgrense

Tema og problemstilling for masteroppgaven skal fremgå i søknad om 60 sp masteroppgave, og videre arbeid med denne skal skje i samråd med veileder.

For masteroppgave på 60 studiepoeng er veiledende ordgrense 30 000 ord. Oppgaver over 37 500 ord blir ikke sensurert. [For oppgaver som skrives i gruppe, øker ordgrensen med 75 %](#). Fot- og sluttnoter skal medregnes i ordgrensen. Forord, forside, innholdsfortegnelse, registre, litteraturliste og vedlegg medregnes ikke. Besvarelser som avvises som følge av overskridelse av ordgrensen,

må omarbeides og leveres et senere semester. Det gis ikke ekstra veiledning ved slik omarbeidelse.

Masteroppgaven innleveres elektronisk i Studentweb. Innlevert oppgave skal være anonymisert, paginert og av forsiden skal tittel på oppgaven, kandidatnummer samt antall ord inkl. fot- og sluttnoter fremgå.

Bedømmelse

Når det gjelder skriftlig sensur av masteroppgaven, vises det til [utfyllande regler](#) om rettleiing og vurdering av masteroppgåver.

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten.

Studenter som har fått vurdert masteroppgave til bestått karakter, kan ikke levere denne eller annen oppgave til ny vurdering. Studenter som har fått vurdert en innlevert masteroppgave til ikke bestått, kan bare levere masteroppgave til ny vurdering dersom den tar opp et annet tema eller er en vesentlig omarbeidet versjon av den tidligere innleverte oppgaven. Det gis inntil fem timer ekstra veiledning etter søknad. Kursansvarlig avgjør om det skal oppnevnes ny veileder.

Karakterskala

A til E for bestått, F for ikke bestått.

Emneevaluering

Programansvarleg

Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)

Emneansvarleg

Professor Bjørnar Borvik

Administrativt ansvarleg

Det juridiske fakultet v/ fakultetsdirektøren har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.

Administrativ kontakt: masteroppgave@jurfa.uib.no.

Kontaktinformasjon

Kursansvarlige: Professor Bjørnar Borvik

Administrativt ansvarlige: Maria Sandtorv Møller og Eivind Ramsøy Jerve. Epost: masteroppgave@jurfa.uib.no

Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave

Instruks for veiledere og sensorer [er](#) ved Det juridiske fakultet. Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver.

Vedtatt i Fakultetsstyret 9. juni 2015 og trådte i kraft 1. august 2015.

Instruks for sensur av 70 poengs masteroppgave ([JUS397](#)) finner du [her](#).

Instruks for veiledere

Læringsmålene det vises til i teksten nedenfor står i [emnebeskrivelsen](#).

Veiledningen skal følge studenten [/studentene](#) gjennom alle momentene i læringsmålene.

Veileder må være forberedt på å introdusere studentene [e](#) for elementære krav til skriftlige arbeider, som krav til kildehenvisninger. Også etiske betraktninger kan være ukjent for studentene [e](#), men forutsettes å være innarbeidet i løpet av skriveprosessen.

Veileder skal i innledningsfasen være behjelpelig med å formulere og avgrense problemstillingen som behandles i oppgaven, herunder også å veilede om hva som realistisk kan omhandles innenfor ordgrensen.

Veileder har ikke ansvar for det endelige resultatet; studentenes faglige rekkevidde vil variere, og det er ingen grunn til at ikke dette skal gjenspeiles også i masteroppgaven. Veilederens rolle er å hjelpe studentene [e](#) til å kunne yte sitt beste.

Veileder kan bistå i utformingen av tema for oppgaven dersom studentene [e](#) ber om det. Det gjelder både med hensyn til omfang og med hensyn til faglig relevans - er det noe interessant å skrive om her innenfor de rammer som gjelder for en masteroppgave? Likevel bør veilederen mest mulig inspirere studenten til å finne temaer og problemstillinger som studenten selv kan se er viktige og faglig interessante.

[Der masteroppgaven er et gruppearbeid, bør veileder påse at begge/alle studentene i gruppen deltar i prosessen.](#)

Instruks for sensorer

Masteroppgave sensureres av to sensorer. Dersom sensorene ikke blir enige om vurderingen, skal leder av Studieutvalget utnevne en tredje sensor til å delta ved sensuren-.

Veileder deltar som hovedregel ikke i sensur av masteroppgaver på 30 studiepoeng, og aldri i sensur av masteroppgaver på 60 studiepoeng.

Vurderingen av masteroppgaven skal knyttes nært til læringsmålene.

Momenter knyttet til metode og kildebruk skal tillegges større vekt – i begge retninger – enn de materielle momentene. For bestått karakter er det likevel et krav at masteroppgaven avdekker avansert kunnskap innen temaet, eller innen deler av det.

Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng vektlegges i begge retninger.

Momenter som avdekker selvstendighet skal belønnes. Det gjelder for eksempel der studenten behandler et tema som ikke har god dekning i litteraturen, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte, eller der studenten reiser eller belyser problemstillinger på interessante måter, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte.

Momenter som viser at studenten har vært i stand til selv å se faglige eller metodiske sammenhenger som ikke leses direkte ut av litteratur eller andre kilder, belønnes. Herunder også blikk for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda.

Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper, har også betydning for bedømmelsen. Til dette hører også blikk for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig.

Der avgrensing er gjort eksplisitt og godt begrunnet, skal det ikke trekkes for manglende behandling av temaer det er avgrenset mot. Dette henger sammen med de begrensinger som ligger i rammen for masteroppgaven.

Evne til framstilling og formidling er et selvstendig mål med oppgaven: Språkbeherskelse, fremstillingsevne, klarhet, oversiktighet, presisjon og systematisk ryddighet, herunder ryddige kildehenvisninger vektlegges i begge retninger.

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten

Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver

Alle læringsmålenes momenter skal vurderes, med mindre enkelte unntaksvis er mindre relevante i enkelte typer oppgaver.

A. En fremragende prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd, oppgaven representerer overbevisende argumentasjon og meget god forståelse av fagfeltets tradisjoner. Oppgaven preges av konsistens, god oversikt og språklig klarhet.

B. En meget god prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd. Oppgaven representerer god argumentasjon, og innsikt i fagfeltets forskningstradisjoner. Oppgaven er oversiktlig og preget av språklig klarhet.

C. En god prestasjon. De fleste momentene i læringsmålene er dokumentert nådd, og det er ingen alvorlige mangler i forhold til de øvrige.

D. En prestasjon som preges av mangler med hensyn til selvstendighet og evne til å se sammenhenger. Det kan være mangler ved alle momentene i læringsmålene, men ingen av dem må være alvorlige.

E. En prestasjon preget av alvorlige mangler, men der det likevel er dokumentert kunnskaper, forståelse og ferdigheter over et visst minimum i alle læringsmålene.

F. En prestasjon som ikke oppfyller minstekravene i ett eller flere av læringsmålene. [Tilbake til sakslisten](#)

Sak 70/20**Opptaksreglement for opptak til toårig mastergrad i rettsvitenskap**

Endring i § 5 Opptaksgrupper

I § 5 bokstav b) i opptaksreglementet finner vi den matematiske fordelingen av kvotene:

b) Opptaket deles inn i tre opptaksgrupper, definert ut fra lærestedene som søkerne kan ha utdanningen sin fra.
Studieplassene fordeles slik:

Høsten 2020:

- Høgskolen i Innlandet: 15 plasser
- Universitetet i Agder: 7 plasser
- Universitetet i Stavanger: 8 plasser

Høsten 2021:

- Høgskolen i Innlandet: 15 plasser
- Universitetet i Agder: 7 plasser
- Universitetet i Stavanger: 8 plasser

Høsten 2022:

- Høgskolen i Innlandet: 15 plasser
- Universitetet i Agder: 8 plasser
- Universitetet i Stavanger: 7 plasser

Søkere med utdanning fra de forskjellige lærestedene konkurrerer om studieplassene i opptaksgruppen de tilhører.

Disse kvotene er basert på at vi har 30 plasser i programmet.

I høst har vi fått økt antallet til 45, og det innebærer en endring i kvotene for opptaket i høst. Det er ikke avklart om det vil innebære en økning også for senere år.

Her foreslås at vi endrer kvotene for høstens opptak nå, og skriver inn en orientering for de senere årene om at kvoten kan bli utvidet/endret.

Forslag til vedtak:

b) Opptaket deles inn i tre opptaksgrupper, definert ut fra lærestedene som søkerne kan ha utdanningen sin fra.
Studieplassene fordeles slik:

Høsten 2020:

- Høgskolen i Innlandet: ~~15~~ **23** plasser
- Universitetet i Agder: ~~7~~ **11** plasser
- Universitetet i Stavanger: ~~8~~ **11** plasser

Høsten 2021: Forbehold: **Antallet kan øke som følge av økt antall studieplasser.**

- Høgskolen i Innlandet: 15 plasser
- Universitetet i Agder: 7 plasser
- Universitetet i Stavanger: 8 plasser

Høsten 2022: **Antallet kan øke som følge av økt antall studieplasser.**

- Høgskolen i Innlandet: 15 plasser
- Universitetet i Agder: 8 plasser
- Universitetet i Stavanger: 7 plasser

Søkere med utdanning fra de forskjellige lærestedene konkurrerer om studieplassene i opptaksgruppen de tilhører.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 71/20**JUS330* Prosedyrekonkurranser**

I sitt møte den 17. mars fattet fakultetsstyret vedtak om opprettelse av fem nye emner innenfor prosedyrekonkurranser:

1. *Følgende emner opprettes med virkning fra H20:*
 - a. *JUS 330-A-a EEA Moot Court Preliminary – 10 studiepoeng.*
 - b. *JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced – 5 studiepoeng*
 - c. *JUS330 B-a ICL Moot Court Preliminary – 10 studiepoeng*
 - d. *JUS330 B-b ICL Moot Court Advanced – 5 studiepoeng*
 - e. *JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse – 10 studiepoeng*
2. *Fra samme tidspunkt termineres JUS330 Forhåndsgodkjent prosedyrekonkurranse.*
3. *Studieutvalget får fullmakt til å godkjenne emnebeskrivelser etter de linjer som skisseres i notatet.*
4. *Fakultetsstyret stiller garanti kr. 50.000 per konkurranse for dekning av reise og opphold til deltakelse i JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced, JUS330 B-b ICL Moot Court Advanced og Nasjonal Prosedyrekonkurranse.*
5. *Konkurranser som ikke er forhåndsgodkjent, kan ikke inngå som emne i mastergraden i rettsvitenskap. De kan eventuelt gi grunnlag for fritak etter universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 2.*

Saken her gjelder fakultetsstyrevedtakets pkt. 3.

Vi har mottatt emnemaler for JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary – 10 studiepoeng, JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced – 5 studiepoeng og JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse – 10 studiepoeng fra emneansvarlig Christian Franklin.

Malene for JUS330 B-a ICL Moot Court Preliminary – 10 studiepoeng og JUS330 B-b ICL Moot Court Advanced – 5 studiepoeng utarbeides av emneansvarlig Terje Einarsen. Disse utstår med sikte på iverksettelse fra H21. ICL tilbys ikke i høst.

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsene for spesialemnene

- a. *JUS 330-A-a EEA Moot Court Preliminary – 10 studiepoeng.*
- b. *JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced – 5 studiepoeng*
- c. *JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse – 10 studiepoeng*

vedtas som foreslått med virkning fra studieåret 2020/2021.

Emnenavn (bokmål)	JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary
Emnenavn (nynorsk)	JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary
Emnenavn (kortversjon)	EEA Moot Court a
Emnenavn (engelsk)	JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary
Antall studiepoeng	10
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- MA (masternivå) - BA (bachelornivå)
Type emne	- Spesialemne
Studierett	MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS
Forkunnskapskrav At least 2 years of legal studies is strongly recommended.	
Anbefalte forkunnskaper No previous knowledge or moot experience is required, although a basic understanding of EU and/or EEA law would be an advantage.	
Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med* JUS287-2-A / EU and EEA Commercial Law JUS285-2-A / EU and EEA Public Procurement Law JUS291-2-A / EU and EEA State Aid Law	
Emneansvarlig(e)	Professor Christian Franklin
Undervisere	Professor Christian Franklin

Emnets mål og innhold

This preliminary course aims to prepare students to take part in the EFTA Surveillance Authority's (ESA) annual EEA Law Moot Court Competition, where student teams from Icelandic and Norwegian universities act as advocates representing different parties in a fictional EEA law case.

The aim of the EEA Law Moot Court Competition is to reproduce, as closely as possible, the discussion and argument of the written and oral procedures before the EFTA Court, in a case usually focusing on internal market issues. Through a series of lectures and workshops, this course will therefore look to provide practical insights on how to write written submissions to the EFTA Court, and on oral advocacy skills.

All participants on the preliminary course will be required to write an individual paper ("brief"), focusing on a selection of questions in the case prepared by ESA for the EEA Law Moot Court Competition itself, and present their case orally to a panel of judges. Constructive feedback will be given on each student's written and oral performance.

Completion of this preliminary course is a prerequisite for representing the University of Bergen at the international finals of the EEA Law Moot Court Competition. No prior knowledge or moot experience is required, but some basic knowledge of EU and/or EEA law would be an advantage.

Successful completion of the preliminary course will be awarded 10 ECTS, and is normally graded with pass/fail.

Specific information on selection for the international finals:

The venue for the international finals of the EEA Law Moot Court competition will usually alternate each year between Iceland and Norway. (E.g. in 2019, the finals were held in Iceland; in 2020, the finals will be held in Norway; in 2021, the finals will again take place in Iceland; and so on.)

When the finals are held in Norway, there will usually be no limit to the amount of students or teams that may take part on behalf of the University of Bergen. All students successfully completing the preliminary course these years will therefore be offered the chance to participate as part of a team in the international finals.

When the finals are held in Iceland, however, only one team consisting of up to five students will usually be allowed to take part from the University of Bergen. In these cases, the preliminary course will also act as an internal selection round to determine which students will be offered a place in the University of Bergen team. The selection of students for the team will in such cases be based primarily on the students' performances during the oral presentation of their case.

Students that represent the University of Bergen as part of a team at the international finals may be eligible to receive a further 5 ECTS – for more information, see the course description for JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced.

Læringsutbytte

Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.

Kunnskaper

At the end of the course, the student will have gained:

- in-depth practical knowledge of substantive EU/EEA law, especially related to internal market law
- insight and training in researching, preparing and writing briefs for international courts
- insight and training in oral advocacy techniques

Ferdigheter

By the end of the course, the student will be able to:

- identify, systematize and formulate advanced EU/EEA legal issues and arguments, both in writing and orally
- conduct an independent analysis of advanced EU/EEA legal issues in a thorough, comprehensive and critical manner
- research, prepare and write briefs in English
- conduct oral submissions in English in connection with a procedure before an international court

Generell kompetanse

By the end of the course, the student will generally be able to demonstrate the ability to:

- acquire new knowledge of a legal nature, both independently and working in a group
- discuss legal issues in the context of many different international legal sources, and have a sound methodological understanding of the particular arguments that different legal sources give rise to
- present legal analyses and conclusions, both in writing and orally
- present and argue their own legal assessments and conclusions

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Students will be able to apply the skills and knowledge gained through their own reading and research, and the lectures and workshops on the course, directly in the submission of their written and oral pleadings which serve as the basis for their final assessment.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

The syllabus will be determined on a year-to-year basis, depending on the particular legal issues raised in the moot court case produced by the ESA.

The mandatory reading list will primarily consist of the bundle of documents prepared for each case by ESA itself,

consisting of various academic articles, case-law of the CJEU and EFTA Court, secondary EU/EEA measures, policy documents etc.

In addition, since the moot court case most years will tend to focus on internal market issues, use of various parts of the following two books will invariably be required:

C. Barnard, *The Substantive Law of the EU* (6th ed. OUP 2019)

H.H. Fredriksen et al (eds) *Agreement on the European Economic Area - A Commentary* (Nomos, Hart 2018)

Undervisningssted - UiB

Undervisningssemester - Høst

Undervisningsspråk English

Emnet har obligatorisk oppgave - Nei

Vurdering

Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester - Høst

Vurderingsform(er) - Muntlig
- Written brief

Begrunnelse for vurderingsform

Students will be assessed on the basis of two elements:

(1) A written brief, which the student will work on continuously for several weeks from publication of the moot court case until approximately one week prior to the oral procedure round.

(2) Performance at the oral procedure round itself.

Given that the course is pass/fail and not graded, the purpose of this dual assessment is to provide students with clear and constructive feedback on their written and oral performances.

The feedback for the brief will be provided in writing by the Course Supervisor.

The feedback from the oral procedure round will be provided by the judges who have heard the presentation, immediately following conclusion of the oral procedure round.

Språk eksamensoppgave English

Språk eksamensbesvarelse English

Karakterskala Bestått/Ikke bestått

Hjelpemidler til eksamen

Not relevant.

Programansvarlig Professor Christian Franklin

Evaluering av emnet Bestått/ikke-bestått

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av Professor Christian Franklin

E-post christian.franklin@jur.uib.no

Emnenavn (bokmål)	JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced
Emnenavn (nynorsk)	JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced
Emnenavn (kortversjon)	EEA Moot Court b
Emnenavn (engelsk)	JUS330-A-b EEA Moot Court Advanced
Antall studiepoeng	5
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- MA (masternivå) - BA (bachelornivå)
Type emne	- Spesialemne
Studierett	MAJUR, MAJUR-2, JUSVALG, POSTMAJUR og INTL-JUS
Forkunnskapskrav JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary must have been successfully completed. At least 2 years of legal studies is strongly recommended.	
Anbefalte forkunnskaper No previous knowledge or moot experience is required, although a basic understanding of EU and/or EEA law would be an advantage.	
Faglig overlapp* None.	
Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med* JUS287-2-A / EU and EEA Commercial Law JUS285-2-A / EU and EEA Public Procurement Law JUS291-2-A / EU and EEA State Aid Law	
Emneansvarlig(e)	Professor Christian Franklin
Undervisere	Professor Christian Franklin
Emnets mål og innhold This course builds directly on JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary, and is open to students who represent the University of Bergen in the international finals of the EFTA Surveillance Authority's (ESA) annual EEA Law Moot Court Competition. The aim of the EEA Law Moot Court Competition is to reproduce, as closely as possible, the discussion and argument of the written and oral procedures before the EFTA Court, in a case usually focusing on internal market issues. Through team coaching sessions, this course will look to further develop students' written and oral advocacy skills prior to the international finals. Successful completion of JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary is a prerequisite for attending this course. Students on the advanced course will be required to work together in teams to complete and submit briefs for the international finals on all of the questions in the case prepared by ESA for the competition, and moot as a team at the international finals before a panel of judges. The coaching sessions on the course will primarily focus on honing the students' written and oral advocacy skills further through individual and/or team practice and feedback meetings. Evaluation will be based on an assessment of the written team briefs by the Course Supervisor, and presentation of written confirmation (a diploma or the like) confirming that the student has taken part at the international finals. Successful completion of the advanced course will be awarded 5 ECTS, and is normally graded with pass/fail. Specific information on selection for the international finals:	

The venue for the international finals of the EEA Law Moot Court competition will usually alternate each year between Iceland and Norway. (E.g. in 2019, the finals were held in Iceland; in 2020, the finals will be held in Norway; in 2021, the finals will again take place in Iceland; and so on.)

When the finals are held in Norway, there will usually be no limit to the amount of students or teams that may take part on behalf of the University of Bergen. All students successfully completing JUS330-A-a EEA Moot Court Preliminary these years will therefore be offered the chance to participate as part of a team in the international finals, and thereby qualify for 5 ECTS through this course.

When the finals are held in Iceland, however, only one team consisting of up to five students will usually be allowed to take part from the University of Bergen. In these cases, the preliminary course will also act as an internal selection round to determine which students will be offered a place in the University of Bergen team. The selection of students for the team will in such cases be based primarily on the students' performances during the oral presentation of their case.

Læringsutbytte

Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.

Kunnskaper

At the end of the course, the student will have gained:

- in-depth practical knowledge of substantive EU/EEA law, especially related to internal market issues
- insight and training in researching, preparing and writing briefs for international courts
- insight and training in oral advocacy techniques

Ferdigheter

By the end of the course, the student will be able to:

- identify, systematize and formulate advanced EU/EEA legal issues and arguments, both in writing and orally
- conduct an independent analysis of advanced EU/EEA legal issues in a thorough, comprehensive and critical manner
- research, prepare and write briefs in English
- conduct oral submissions in English in connection with a procedure before an international court

Generell kompetanse

By the end of the course, the student will generally be able to demonstrate the ability to:

- acquire new knowledge of a legal nature, both independently and working in a group
- discuss legal issues in the context of many different international legal sources, and have a sound methodological understanding of the particular arguments that different legal sources give rise to
- present legal analyses and conclusions, both in writing and orally
- present and argue their own legal assessments and conclusions

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Students will be able to apply the skills and knowledge gained through their own reading and research, the knowledge and skills attained through completion of the preliminary course, and the coaching sessions on the present course, directly in the submission of their written and oral pleadings which serve as the basis for their final assessment.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:
<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

The syllabus will be determined on a year-to-year basis, depending on the particular legal issues raised in the moot court case produced by the ESA.

The mandatory reading list will primarily consist of the bundle of documents prepared for each case by ESA itself, consisting of various academic articles, case-law of the CJEU and EFTA Court, secondary EU/EEA measures, policy documents etc.

In addition, since the moot court case most years will tend to focus on internal market issues, use of various parts of the following two books will invariably be required:

C. Barnard, The Substantive Law of the EU (6th ed. OUP 2019)

H.H. Fredriksen et al (eds) Agreement on the European Economic Area - A Commentary (Nomos, Hart 2018)

Undervisningssted	- UiB
Undervisningssemester	- Høst
Undervisningsspråk	English
Emnet har obligatorisk oppgave	- Nei
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter Evaluation will be based on an assessment of the written team briefs by the Course Supervisor, and presentation of written confirmation (a diploma or the like) confirming that the student has taken part at the international finals.	
Vurdering Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.	
Vurderingssemester	- Høst
Vurderingsform(er)	- Muntlig - Written brief
Språk eksamensoppgave	English
Språk eksamensbesvarelse	English
Karakterskala	Bestått/Ikke bestått
Hjelpemidler til eksamen None.	
Programansvarlig	Professor Christian Franklin
Evalueringsform	Bestått/ikke-bestått
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Professor Christian Franklin
E-post	christian.franklin@jur.uib.no

Emnenavn (bokmål)	JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse
Emnenavn (nynorsk)	JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse
Emnenavn (kortversjon)	NPK
Emnenavn (engelsk)	JUS330-C NPK Nasjonal deltakelse
Antall studiepoeng	10
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- MA (masternivå) - BA (bachelornivå)
Type emne	- Spesialemne
Forkunnskapskrav Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.	
Faglig overlapp* Nei.	
Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med* Avhengig av tema for oppgaven som gis i NPK-finalen, som varierer gjerne fra et år til et annet, vil dette kurset kunne kombineres med flere fag på den obligatoriske delen av Masterstudiet.	
Emneansvarlig(e)	Professor Christian Franklin
Undervisere	Professor Christian Franklin
Emnets mål og innhold Studenter som deltar i den nasjonale finalen av Den nasjonale prosedyrekonkurransen (NPK) kan få godkjent deltagelsen som et valgemenne. Gjennom forberedelse til og deltagelse i NPK-finalen vil studentene tilegne seg gode kunnskaper om de materielle rettsspørsmålene som konkurransen handler om og god trening i å fremlegge juridiske resonnmener muntlig og skriftlig. Det gis 10 studiepoeng for deltagelse i NPKs finalerunde. Godskriving av valgemenet forutsetter at deltakelse i finalerunden på forhånd er formidlet til kursansvarlig, samt bestått prøving. Deltakelse i andre prosedyrekonkurranser kan gi fritak for et antall studiepoeng i valgemenne- eller spesialemnedelen av studiet, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-5 andre ledd, første og andre punktum. Vurderingen av fritaksgrunnlaget gjøres i så fall av en eller flere emneansvarlige for prosedyrekonkurranseemner i samarbeid med studiedekanen. Lokale konkurranser, herunder kvalifisering til nasjonale konkurranser, vil normalt ikke kunne godkjennes for fritak.	
Læringsutbytte Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.	
Kunnskaper - Fordypet faglig kunnskap på de rettsområdene prosedyrekonkurransen dekker - Innsikt og trening i muntlig prosedyreteknikk - Innsikt og trening i utarbeiding av prosesskriv	
Ferdigheter Studenten kan:	

- finne frem til, identifisere, systematisere og formulere avanserte rettslige problemstillinger og argumenter både skriftlig og muntlig
- foreta en selvstendig analyse av avanserte rettslige problemstillinger på en grundig, helhetlig og kritisk måte
- utarbeide prosesskriv
- gjennomføre muntlig innlegg i forbindelse med en hovedforhandling

Generell kompetanse

Studenten kan:

- tilegne seg nye kunnskaper av rettslig karakter, både selvstendig og i gruppesamarbeid
- drøfte juridiske spørsmål som må avgjøres på bakgrunn av både lovfestede som ulovfestede rettskilder, og har en metodisk forståelse for særlige argumentasjonsmåter som ulike rettskilder forutsetter
- formidle juridiske analyser og konklusjoner, både skriftlig og muntlig
- presentere og argumentere for egne juridiske vurderinger og konklusjoner

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Gjennom forberedelse til og deltagelse i NPK-finalen, samt veiledningen som gis av kursansvarlig, vil studentene tilegne seg gode kunnskaper om de materielle rettsspørsmålene som konkurransen handler om og god trening i å fremlegge juridiske resonnmener muntlig og skriftlig.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

Litteraturen som skal leses vil i stor grad måtte avhenge av fagområdet og rettsspørsmålene som reises i finaleoppgaven, og vil da kunne variere fra et år til et annet. Litteraturlisten vil avklares av kursansvarlig når finaleoppgaven for det enkelte år er publisert.

Undervisningssted - UiB

Undervisningssemester - Vår

Undervisningsspråk Norsk eller engelsk

Emnet har obligatorisk oppgave - Nei

Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter

Godkjenning av deltakelse vil som hovedregel bestå av både en skriftlig og en muntlig del.

Til den skriftlige delen, vil studenter vanligvis bli bedt om å innlevere et prosesskriv, bearbeidet prosedyremanus el.l. til godkjenning av kursansvarlig.

Den muntlige prøvingen vil normalt bestå ved at studenten fremviser diplom el.l. som bekrefter at vedkommende har prosedert i NPK-finalen.

Vurdering

Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester - Vår

Vurderingsform(er) - Muntlig
- Prosesskriv

Språk eksamensoppgave Norsk eller engelsk

Språk eksamensbesvarelse Norsk eller engelsk

Karakterskala	Bestått/Ikke bestått
Hjelpemidler til eksamen I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.	
Programansvarlig	Professor Christian Franklin
Evalueringsavdelingen	Bestått/ikke-bestått
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Professor Christian Franklin
E-post	christian.franklin@jur.uib.no

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 72/20

Midlertidig emneansvar for JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng og JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng.

Bjørnar Borvik er emneansvarlig for JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng og JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng. Fra september 2020 har han permisjon et halvt år. Professor II Jon Petter Rui har sagt seg villig til å overta emneansvaret for disse to emnene i denne perioden.

Forslag til vedtak:

Professor II Jon Petter Rui vikarierer som emneansvarlig for JUS399 Masteroppgave 30 studiepoeng og JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng fra og med 1. september 2020 til og med 28. februar 2021.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 73/20

Midlertidig emneansvar for JUS292-2-A Introduction to Chinese Law.

Bjørnar Borvik er emneansvarlig for JUS292-2-A Introduction to Chinese Law. Fra september 2020 har han permisjon et halvt år. Førsteamanuensis Ignacio Herrera Anchustegui har sagt seg villig til å overta emneansvaret for emnet i denne perioden.

Forslag til vedtak:

Førsteamanuensis Ignacio Herrera Anchustegui vikarierer som emneansvarlig for JUS292-2-A Introduction to Chinese Law fra og med 1. september 2020 til og med 28. februar 2021.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 74/20

Saken utgår

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 75/20***JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law. Vurderingsform/obligatoriske krav.***

Vi har mottatt en søknad om endring av emnebeskrivelsen i spesialemnet JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law. Emnet undervises om våren, neste gang V21.

Vi skulle gjerne gjort en endring vurdering/oblig i emnebeskrivelsen på emnet JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law. Det står nå:

Obligatorisk undervisningsaktivitet

None.

Vurderingsformer

Home exam (paper), constituting 25% of the final grade

4 hour digital school exam, constituting 75% of the final grade

Men dette emnet har i praksis en oblig. Som de ikke får noen offisiell karakter på. Og som de da ikke kan klage på eller noe. Men som teller 25% av endelig karakter.

Kan dette endres til noe slikt som dette, (som jo egentlig beskriver hvordan det gjøres i dag):

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Mandatory paper of max 2000 words.

The paper must be passed in order to sit the school exam. Students who have failed the paper will be given an opportunity to hand in a new paper prior to the final exam. The paper will be awarded a pass/no pass. No grade will be given.

Vurderingsformer

Exam only in semesters with teaching.

Four hour digital school exam.

Forslag til vedtak:

Vurderingsform og obligatorisk undervisningsaktivitet i spesialemnet JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law endres som foreslått med virkning fra studieåret 2020/21.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 76/20**JUS 261-2-A Konfliktmekling Vurderingsform**

Vi har mottatt en henvendelse fra emneansvarlig Camilla Bernt om vurderingsformen i spesialemnet JUS 261-2-A Konfliktmekling:

Camilla Bernt
Universitetet i Bergen,
Det juridiske fakultet
Magnus Lagabøtes plass 1
5010 Bergen

4.8.2020

Det juridiske fakultet, UiB
Studieutvalget
v/Johanne Spjelkavik
Her.

Endring av eksamensform i JUS 261-2-A Konfliktmekling, helst med virkning fra høsten 2020

Spesialemnet JUS-261-2-A Konfliktmekling ble opprettet i 2008, med undervisning første gang høsten 2008.

Siden starten har eksamensformen vært fire timer skoleeksamen, da jeg oppfattet at det var fakultets holdning at hjemmeeksamen som prøvingsform alene i et kurs var problematisk. I de senere årene oppfatter jeg imidlertid at fakultets policy på dette punktet har blitt endret, og på ny studieordning er det en uttalt målsetning at det skal være variasjon i prøvingsformene. Jeg fikk i februar endret eksamensformen i mitt andre spesialemne, Jus 264-2-A God forvaltningsskikk, og har tenkt at jeg ville gjøre det samme for Konfliktmekling forutsatt at erfaringene var gode fra God forvaltningsskikk. Dette fordi de samme argumentene gjør seg gjeldende mht. prøvingsform i dette faget som i JUS 264-2-A God forvaltningsskikk.

Eksamen i emnet ble avholdt 15.–19. juni, og sensuren falt rett etter jeg tok sommerferie, 1.7.2020. Årets eksamen ble spesiell, idet vi som øvrige emner ved fakultetet brukte vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Likevel mener jeg at erfaringen med denne eksamen gir meg et godt grunnlag for å vurdere hvordan en tilsvarende prøvingsform vil fungere i Konfliktmekling.

Etter min vurdering tilsier faglige hensyn at hjemmeeksamen er en mer egnet prøvingsform enn skoleeksamen i dette emnet. Emnet er utradisjonelt, idet det ikke er et juridisk emne, men kombinerer teori fra ulike fag så som psykologi og samfunnsvitenskap med juss og praktiske ferdigheter. Litteraturen i emnet er også preget av dette. Vibeke Vindeløvs bok *Konfliktmægling. En refleksiv model* (4. utg. 2020) er kombinert med et omfattende kompendium bestående av så vel utdrag fra min rettsvitenskapelige doktoravhandling *Meklerrollen ved mekling i domstolene*, enkelte andre juridiske artikler, og en rekke artikler og bokutdrag skrevet fra andre fagperspektiver og med andre metoder. Oppgaver i faget fordrer vanligvis at kandidatene kombinerer kunnskaper fra ulike fagområder i sine besvarelser. Jeg opplever at formatet skoleeksamen i for stor grad begrenser hva vi kan prøve studentene i og de kravene vi kan stille til dem, grunnet hva de kan håndtere innenfor tidsrammene og hva vi kan forvente som paratkunnskap fra et såpass stort og variert pensum.

Jeg anser at det er liten risiko for at studenter får hjelp til å skrive eksamen, idet det er et emne som man ikke kan beherske uten å ha fulgt kurset, eller i alle fall ha satt seg godt inn i anbefalt

litteratur. Emnet er unikt for fakultetet vårt. Det tilbys andre meklingskurs og utdanninger, men ingen med tilsvarende innretning, og ingen på de juridiske lærestedene.

Det kan også nevnes at kurset hvert år har et vesentlig innslag av ferdigutdannede kandidater, noen av dem med lang fartstid i yrkeslivet, og ikke minst av tilreisende studenter som kommer ens ærend for å ta emnet fordi det bare tilbys ved vårt fakultet. Vi har fått noen tilbakemeldinger om at det ville være ønskelig med hjemmeeksamen i stedet for skoleeksamen.

Erfaringen fra første hjemmeeksamen i JUS 264-2-A God forvaltningsskikk var gode. Samtlige kandidater bestod. Dette var som forventet ut fra tidligere års erfaring med skoleeksamen, hvor karakternivået er høyt. At kandidatene vanligvis jevnt over gjør det bra skyldes nok de obligatoriske elementene i kurset, med krav til oppmøte ved undervisning (80%) og kravet om at de leverer og får godkjent to refleksjonsnotater, som de får tilbake med kommentarer til videre læring.¹ Vi har tilsvarende krav i Konfliktmekling som i God forvaltningsskikk, der med henholdsvis 75 % oppmøte og tre refleksjonsnotater.

Siden kravet ved eksamen var bestått/ikke bestått, og siden koronakrisen medførte at mange av studentene (hvorav flertallet var i full jobb) hadde krevende arbeidssituasjoner, er det grunn til å anta at nivået på årets eksamensbesvarelser totalt sett var noe lavere enn det ellers ville vært. Likevel leverte de fleste kandidatene gode besvarelser og noen meget gode, samtidig som det ville vært grunnlag for å skille mellom dem dersom det skulle settes karakterer utover bestått/ikke bestått. Oppgaven var også slik at den ikke kunne besvares på en god måte bare ved å referere fra teori. Studentene måtte være selvstendige. Det vil ikke by på problemer å gi tilsvarende oppgaver i Konfliktmekling. Jeg er fornøyd erfaringene fra hjemmeeksamen på God forvaltningsskikk og derfor ikke i tvil om at det vil være hensiktsmessig også for JUS 261-2-A Konfliktmekling.

Jeg ønsker å innføre en hjemmeeksamen med fem dagers varighet, og med en veiledende ordgrense på 3000 ord, og en absolutt ordgrense på 3500 ord.

Jeg ber om at SU behandler denne saken så raskt som mulig, slik at endringen kan få virkning fra innværende semester. Undervisningen i kurset starter mandag 14. september.

Det seks uker til kurset starter, og fristen for endring av eksamensform er fire uker før emnet starter. Jeg beklager at søknaden kommer sent. Dette er fordi jeg ville fullføre sensuren i God forvaltningsskikk og vurdere hensiktsmessigheten av hjemmeeksamen for Konfliktmekling i lys av dette.

Etter fakultetets normering for sensur av hjemmeeksamen, slik den angis på skjema for undervisningsregnskap 2019, honoreres en hjemmeeksamen av dette omfanget med 1,5 timer. Innføring av hjemmeeksamen innebærer derfor isolert sett en økt ressursbruk med 0,5 timer pr. kandidat sammenliknet med dagens skoleeksamen, som honoreres med 1 time. Det er imidlertid tale om et spesialemne, og det maksimale antall studenter som så langt har møtt til eksamen er rundt 30. Normalt er antallet lavere. Dersom så mange som 30 skulle ta eksamen, vil den økte ressursbruken på kurset være 15 timer.² Når det som her er tale om en ressursbruk som har gode

¹ I år var undervisningen ikke obligatorisk grunnet situasjonen med COVID19, hvor undervisningen først ble avlyst og så satt opp senere i semesteret. Jeg har imidlertid inntrykk av at alle studentene som tok eksamen hadde fulgt mye av undervisningen, noen omtrent alt.

² Pr. 4. august er det 22 oppmeldte på emnet i Mitt UiB. Antallet forventes å stige vesentlig frem mot fristen, både med interne studenter og studenter (ferdige kandidater og andre yrkesgrupper) med særskilt studierett. Antall oppmeldte er likevel alltid høyere – noen ganger mye høyere – enn antall kandidater som møter til undervisningen og dermed har rett til å ta eksamen.

faglige grunner for seg, bør dette ikke være noe tungtveiende argument mot å endre eksamensformen.

Vennlig hilsen
Camilla Bernt
Emneansvarlig

Av hensyn til frister for endring i emnebeskrivelsen, er det fattet fullmattsvedtak for eksamen i høst. Saken her gjelder framtidige eksamener.

Forslag til vedtak:

Vurderingsformen for JUS 261-2-A Konfliktmekling endres fra 4 t skoleeksamen til hjemmeeksamen med virkning fra studieåret 2021/22.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 77/20**JUS124 Tingsrett. Ordgrense og hjelpemidler i skoleeksamener.**

I sitt møte den 4. februar 2020, sak 5/20 fattet fakultetsstyret slikt vedtak:

S 5/20

Sensorhonorar

Saksforelegg fulgte vedlagt

Vedtak:

«I lys av årets økonomiske ramme for fakultet, og den kommende studiereformen med endrete prøvingsformer, finner styret det forsvarlig å fatte følgende vedtak:

- 1. Honorar for sensur av 6-timers skoleeksamen uten ordgrense settes til 1,42 timer*
- 2. Det ytes 2 timer ekstra i til enesensor i kommisjon med flere enn 25 besvarelser for gjennomføring av begrunnelse. Dette gjelder ikke for emner med vurderingsuttrykket bestått/ikke-bestått.*
- 3. Honorar for kommentering av obligatorisk kursoppgave økes med 15 %*
- 4. Ordningen med kommentering fra eksterne av arbeidsgruppeoppgaver på 3. studieår, fjernes fra og med studieåret 2020/2021.»*

SU hadde da behandlet saken på sirkulasjon i desember 2019, og uttalt i sak 103/19-1:

Studieutvalget står bak den saksframstillingen som presenteres i saken til fakultetsstyret, og overlater til styret å prioritere mellom de foreslåtte strategiene.

For studieutvalget er det særlig viktig å opprettholde kvaliteten på sensuren og på kommenteringen; det gjelder både med hensyn til å sikre riktig sensur og å optimalisere studentenes læringsutbytte.

Et underliggende premiss har vært at de tre fjerdeårsemnene skulle beholde sine rammer, og honoraret økes med 42 %. Alle øvrige emner (som har skoleeksamen) må velge mellom en tidsramme på fire timer eller en ordgrense på max 4000 ord.

Med unntak av to emner, oppfyller nå alle obligatoriske emner dette:

Emne	Form	Timer	Ordgrense
JUS111	Skole	4	Ingen
JUS112	Skole	4	Ingen
JUS113	Skole	6	3750
JUS114	Skole	4	Ingen
JUS121	Hjemme		5000
JUS122	Skole	6	4000
JUS123	Skole	6	4000
JUS124	Skole	6	Ingen
JUS131	Skole	6	4000
JUS132	Skole	4	Ingen
JUS133	Skole	4	Ingen
JUS134	Hjemme		4000
JUS134	Hjemme		4000
JUS135	Skole	6	Ingen
JUS241	Skole	6	4500
JUS242	Skole	6	Ingen
JUS243	Skole	6	Ingen

Vi ser at JUS124 Tingsrett og JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter har en ordning som ville innebære økte sensorhonorarer.

Fristen for å publisere endringer i JUS124 Tingsrett (gjeldende for 20/21), er 15. september, fristen for å publisere endringer i JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter (gjeldende for 20/21) er 9. november. Sak om JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter fremmes i neste SU.

De emneansvarlige for JUS124 Tingsrett har ønsket å opprettholde 6 timers eksamen og innføre ordgrense på 4000 ord.

Med hensyn til hjelpemidler til eksamen: Dette er en oppfølging av tidligere vedtak om at analoge hjelpemidler utfases fra studieåret 2020/21, og emneansvarlig bes ta stilling til hvilke digitale hjelpemidler som skal gjøres tilgjengelig.

Forslag til vedtak:

For JUS124 Tingsrett gjelder følgende for vurderingsformer og hjelpemidler til eksamen fra og med studieåret 2020/21:

Vurderingsformer

Obligatoriske undervisningsaktiviteter er vilkår for å gå opp til eksamen, og inngår følgelig i sertifiseringsgrunnlaget.

Etter kurset avlegges 6 timers digital skoleeksamen med absolutt ordgrense på 4 000 ord. En lavere, anbefalt ordgrense vil bli gjort kjent i tilknytning til hver eksamen.

Informasjon om digital eksamen finner du her: <http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>.

Eksamensspråk

Oppgaven: Norsk

Besvarelsen: Norsk/skandinavisk/engelsk

Hjelpemiddel til eksamen

Digitale hjelpemidler:

Informasjon om tillatte digitale hjelpemidler finnes under § 3-5 a) i fakultetets [utfyllende regler](#).

I tillegg er følgende tillatt på denne eksamen:

- Forskrifter
- Avgjørelser fra
 - o tingrettene
 - o lagmannsrettene
 - o Høyesterettsavgjørelser

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 78/20**JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d.

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitets håndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode
Emnenavn (nynorsk)	JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode
Emnenavn (kortversjon)	JUS100 EXFAC JUS
Emnenavn (engelsk)	JUS100 EXFAC Introduction to Legal Methods
Antall studiepoeng	10
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.	
Emneansvarlig(e)	Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli
Emnets mål og innhold Dette er det første emnet i masterstudiet i rettsvitenskap. Emnet gir grunnkunnskap om rettsstaten og det norske rettssystemets oppbygging og funksjon, forståelse av juristers rolle i samfunnet og en introduksjon til juridisk metode.	
Læringsutbytte Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.	
Kunnskaper Kandidatene har kunnskap om: - juridisk metode - sentrale trekk ved det norske rettssystemets oppbygging og funksjon - hva en rettsregel er - rettsreglers funksjoner i rettssystemet - hvordan rettsregler blir til og endres - krav og forventninger til en rettsstat - den norske rettskulturens grunnleggende verdier - hvordan internasjonal rett blir del av norsk rett - juristrollen og etiske forpliktelser knyttet til denne - hvordan retten oppnår legitimitet i samfunnet - akademiske krav til kildebruk og juridisk henvisningsteknikk	
Ferdigheter Kandidatene kan - kjenne igjen en rettslig problemstilling	

- anvende grunntrekkene i juridisk metode på rettslige problemstillinger
- søke etter og innhente relevante rettskilder fra digitale kilder
- anvende sentrale tolkningsprinsipper på rettskilder for å utlede argumenter
- avveie argumenter og ta standpunkt i verdimessig konfliktfylte rettsspørsmål
- foreta rettspolitiske vurderinger av rettsregler
- utarbeide en tekst i tråd med rettsvitenskapens krav til kildebruk
- identifisere og vurdere etiske aspekter ved juridisk argumentasjon og standpunkt

Generell kompetanse

Kandidaten kan

- planlegge og gjennomføre selvstendige arbeid, skriftlig og muntlig, innenfor ordgrenser og tidsrammer
- løse og presentere oppgaver i grupper
- tilegne seg rettslig kunnskap, følge med i rettsutviklingen og tilnærme seg nye rettslige spørsmål
- formidle synspunkt om rettens utvikling og samspill med samfunnet, skriftlig og muntlig,
- presentere og begrunne egne vurderinger og konklusjoner for større og mindre grupper
- vurdere kvaliteter ved rettslige argumenter og standpunkt

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Læringsutbyttet gis gjennom en spesialutviklet lærebok, forelesninger og obligatoriske seminarsamlinger med arbeidskrav for studentene. Prøvingen er todelt. Første del er en skriftlig oppgave - seminaroppgave - som studenten arbeider med gjennom hele kurset, dels i grupper og dels individuelt. Det gis veiledning på en første versjon av oppgaven. Andre del er en avsluttende eksamensom tester læringsutbyttet.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

Synne Sæther Mæhle og Ragna Aarli, Fra lov til rett, 2. utgave, Gyldendal Juridisk 2017.

Ralf Michaels, "Globalization and Law: Law Beyond the State", i Reza Banakar (redaktør), Law and social theory, 2. utgave, Oxford: Hart 2013 s. 287-303

Undervisningssted

- UiB

Undervisningssemester

- Høst

Undervisningsspråk

Norsk

Emnet har obligatorisk oppgave

- Ja

Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?

Hele kursperioden

Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter

To obligatoriske presentasjoner i seminarsamlingene

Vurdering

Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester

- Høst

Vurderingsform(er)

- Skoleeksamen, 2 timer og skriftlig innleveringsoppgave

Begrunnelse for vurderingsform

Studentene arbeider med den skriftlige seminaroppgaven gjennom hele kurset og mange av ferdighetene kurset skal gi, er knyttet til arbeidet med denne. I tillegg prøves kunnskap og forståelse i en avsluttende to timers skoleeksamen.

Språk eksamensoppgave

Norsk og nynorsk

Språk eksamensbesvarelse

Norsk og nynorsk

Karakterskala

Bestått/Ikke bestått

Hjelpemidler til eksamen

Standard hjelpemidler på eksamen er beskrevet i fakultetets utfyllende regler § 3-5 Analoge hjelpemidler til eksamen. I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.

Tilgang til Lovdata: Grunnloven og norske lover

Programansvarlig

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)

Evaluerings av emnet

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

E-post
ragna.aarli@uib.no
[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 79/20**JUS211 Familie- og arverett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS211 Familie- og arverett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	JUS211 Familie- og arverett I
Emnenavn (nynorsk)	JUS211 Familie- og arverett I
Emnenavn (kortversjon)	JUS211 Fam/arv I
Emnenavn (engelsk)	JUS211 Family and Inheritance Law I
Antall studiepoeng	9
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav	Ingen
Emneansvarlig(e)	Thomas Eeg
Undervisere	Thomas Eeg, Asbjørn Strandbakken, Karsten Grimstad

Emnets mål og innhold

Mål og innhold

Formålet med kurset Familie- og arverett I er dels å gi en innføring i å anvende juridisk metode, dels å gi en oversikt over utvalgte temaer. Både familieretten og arveretten er rettsområder som i stor grad er regulert ved formell lov. Den problembaserte læringen vil dermed fortrinnsvis gi praktisk trening i lovtolkning ved å bygge på kunnskaper tilegnet i JUS100 EXFAC Juridisk metode. Samtidig brukes praktisk problemløsning til å gi kunnskaper om enkelte viktige emner.

Kurset gir for det første en oversikt over familierettens og arverettens ulike temaer, og plasserer rettsområdene i forhold til hverandre og andre rettsområder. I familieretten legges hovedvekten på rettsregler knyttet til ekteskap, det vil si inngåelse og oppløsning av ekteskap, og økonomiske rettsvirkninger av at et ekteskap består eller har bestått. I arveretten står retten til arv og uskifte etter loven sentralt.

Både på familie- og arverettens områder kan rettsspørsmål i stor grad reguleres gjennom avtaler og testamenter, da mange av lovbestemmelsene kan fravikes. I kurset går vi litt inn på lovens regler om å opprette ektepakter og testamenter, og grenser som lovene setter for slike disposisjoner. Slik vil kurset gi smakebiter av temaer som i hovedsak hører under det påfølgende kurset Avtalerett. I familie- og arverettskurset står likevel regler som gjelder der det ikke foreligger avtale eller testament i sentrum.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten forstår innholdet av grunnleggende begreper som ekteskap, separasjon, skilsmisse, eierforhold, felleseie og særeie, ektepakt, delings- eller skifteoppgjør og arveoppgjør, arving, livsarving, legalarv, uskifte, testament, pliktdel og minstearv.

Studenten kjenner til reglene om:

- Inngåelse og oppløsning av ekteskap
- Det økonomiske oppgjøret mellom ektefeller ved separasjon eller skilsmisse
- Rett til arv etter loven, herunder legalarvingers vern mot testasjoner
- Rett til å sitte i uskifte

Ferdigheter

Studenten kan

- anvende juridisk metode for å komme frem til hva som er innholdet i en regel fra familie- og arveretten, og basert på en slik regel ta stilling til en konkret rettslig konflikt mellom to personer
 - Analysere familie- og arverettslige problemstillinger grundig og balansert; herunder drøfte og ta stilling ved å identifisere, formulere og systematisere familie- og arverettslige argumenter, skriftlig og muntlig
 - Delta i grupper og bidra aktivt til en akademisk diskusjon av familie- og arverettslige problemstillinger; herunder konstruktivt kommentere og evaluere andre studenters analyser, og selv ta imot og gjøre bruk av andres konstruktive kommentarer

Generell kompetanse

Studenten kan

- Tilegne seg nye kunnskaper av juridisk karakter, både selvstendig og i gruppearbeid
- Drøfte juridiske spørsmål som må avgjøres på bakgrunn av lovfestede rettsregler
- Formidle juridiske analyser og konklusjoner, herunder presentere og argumentere juridisk for egne vurderinger, både skriftlig og muntlig

Studenten har forståelse for metoder som anvendes for å utlede argumenter knyttet til lovregler.

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Kurset går over åtte uker, der de fire første går parallelt med JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode. Læringen er basert på selvstudier av anbefalt litteratur, arbeidsgrupper med oppgaveinnleveringer, storgrupper og forelesninger.

Arbeidsgruppene ledes av en viderekommen student. Tidlig under kurset vil det være arbeidsgruppesamlinger der studenter og arbeidsgruppeleder blir kjent med hverandre, avklarer forventninger og avtaler hvordan arbeidsgruppen skal fungere. Betydningen av klart språk og kommentering i «Bergensmodellen» for jusstudiet vil også introduseres.

I de øvrige samlingene i arbeidsgruppene arbeides det med læring av å skrive og kommentere øvingsoppgaver, der ulike rettsspørsmål identifiseres, drøftes og avgjøres ved bruk av juridisk metode, fortrinnsvis lovtolkning.

I storgruppesamlinger, ledet av ansatte ved fakultetet, er formålet å få gode muntlige diskusjoner av juridiske problemstillinger.

Forelesningene vil dels prøve å skape oversikt, dels behandle temaer der litteraturen bør suppleres eller utdypes.

Vurderingsuttrykket i kurset er bestått/ikke bestått. Vurderingsformen består dels av at en besvarelse av øvingsoppgavene, som er kommentert av arbeidsgruppeleder og medstudenter, bearbeides på bakgrunn av tilbakemeldingene og leveres på nytt og vurderes av en sensor. I tillegg er det en kunnskapstest av 2 timers varighet mot slutten av kurset der svarene vurderes av sensor. Begge deler må bestås.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Hovedlitteratur

Vil trolig utgjøres av deler av siste utgaver av:

- Peter Lødrup og Tone Sverdrup, Familieretten
- Asbjørn Strandbakken, Økonomisk familierett
- Thomas Eeg, Arverett (under utarbeidelse)

Tilleggs litteratur

- Asbjørn Strandbakken, Inngåelse av ekteskap - en politisk handling?, s. 455-466 i Dette brenner jeg for: Festskrift til Hege Brækhus 70 år (2019)

Undervisningssted	- UiB
--------------------------	-------

Undervisningssemester	- Høst
------------------------------	--------

Undervisningsspråk	norsk
---------------------------	-------

Undervisningsformer og -metoder

På emnet består undervisningen av forelesninger, arbeidsgrupper og storgrupper. Forelesningene vil i første rekke bli brukt til å gi studentene kunnskaper om de sentrale reglene og å gi dem en oversikt og innføring i emnet.

På arbeidsgruppene skal studentene for trening i muntlig diskusjon av juridiske spørsmål i mindre grupper ledet av en viderekommen student. Ved å delta på arbeidsgruppene skal studentene tilegne seg kunnskaper om de sentrale familie- og arverettslige reglene. Vel så viktig er det likevel at studentene skal levere arbeidsgruppeoppgaver som

blir kommentert både av arbeidsgruppeleder og av medstudenter. På den måten vil studentene både få god trening i å skrive egne tekster og de vil lære seg å kommentere tekster skrevet av andre studenter.

På storgruppene vil det være muntlige diskusjoner ledet av en faglærer. De faglige spørsmålene som blir tatt opp her vil gjerne være noe vanskeligere enn de som tas opp på arbeidsgruppene. Ved å delta på storgrupper vil studentene både få trening i å diskutere juss muntlig, de vil få gode kunnskaper i familie- og arverett og de vil få trening i å anvende rettskilder for å løse konkrete rettslige spørsmål.

Emnet har obligatorisk oppgave	- Ja
Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	4 dager
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter Alminnelige krav om deltakelse i arbeidsgrupper, storgrupper og levering av arbeidsgruppeoppgaver gjelder, se Retningslinjer for utrekning av obligatorisk deltaking	
Vurdering	
Vurderingssemester	- Høst - Kontinuasjoneksamen i august året etter
Vurderingsform(er)	- Mappevurdering med to elementer: Kunnskapstest (2 timer) og en arbeidsgruppeoppgave
Begrunnelse for vurderingsform Som første emne i materiell juss er trening i juridisk problemløsning, herunder den metodiske komponenten lovtolkning, viktig. Slike ferdigheter forbedres ved å måtte forbedre et skriftlig produkt som skal telle i vurderingen gjennom å nyttiggjøre seg tilbakemeldinger. Kunnskapstesten skal medvirke til at studenten arbeider bredt med kursets ulike temaer. For å oppnå målene er god studieteknikk og gode studievaner viktig. Obligatoriske fremmøte- og innleveringskrav skal medvirke til dette.	
Språk eksamensoppgave	Norsk
Språk eksamensbesvarelse	Norsk eller et annet skandinavisk språk
Karakterskala	Bestått/Ikke bestått
Hjelpemidler til eksamen Se § 3-5 a flg i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.	
Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evalueringsav emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Thomas Eeg
E-post	thomas.eeg@uib.no

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 80/20**JUS212 Avtalerett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS212 Avtalerett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	JUS212 Avtalerett
Emnenavn (nynorsk)	JUS212 Avtalerett
Emnenavn (kortversjon)	JUS212 Avtalerett
Emnenavn (engelsk)	JUS212 Contract Law
Antall studiepoeng	9
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav	Ingen.
Emneansvarlig(e)	Jan-Ove Færstad og Johan Giertsen
Emnets mål og innhold Emnet Avtalerett omhandler de rettsreglene som regulerer inngåelse av avtaler, herunder representasjon og fullmakt, tolkning av avtaler, samt reglene om ugyldighet og lempning av avtaler. Kort og noe upresist kan vi si at temaet for emnet Avtalerett er de rettsreglene som setter oss i stand til å fastlegge om det foreligger en gyldig og bindende avtale mellom to (eller flere) parter, og hva som er det nærmere innholdet i denne avtalen. Det nærmere studiet av innholdet i spesielle kontraktstyper, samt reglene om kontraktsbrudd, er lagt til emnet JUS231 Obligasjonsrett på tredje studieår.	
Det er vanskelig å se for seg et fungerende moderne samfunn som vårt eget uten avtalerettslige regler. En utviklet avtalerett er nødvendig for at ulike samfunnsaktører skal kunne forutberegne sin rettslige og økonomiske stilling, og dermed planlegge bruken av sine ressurser på en mest mulig effektiv måte. Hovedproblemet i avtaleretten er om to (eller flere) parter har inngått en rettslig bindende avtale. Adgangen til å binde seg selv avtalerettslig følger av den private selvbestemmelsesretten. Avtalerettslig binding innebærer at de forpliktelsene en part påtar seg, om nødvendig kan håndheves gjennom bruk av rettsapparatet. Dersom man kommer frem til at en rettslig bindende avtale er inngått, oppstår spørsmålet om hva avtalepartene har bundet seg til. Svaret på dette spørsmålet beror på en tolkning av hva partene har avtalt. Avtaleretten oppstiller også enkelte yttergrenser for den enkeltes evne til å binde seg selv. Dersom man overskrider disse grensene, er konsekvensen at avtalen må settes til side som ugyldig. Noen ganger vil en bindende og gyldig avtale, riktig tolket, gir et så urimelig resultat at dette ikke kan opprettholdes. I slike tilfeller kan avtale lempes helt eller delvis, noe som innebærer at hele eller deler av avtalen kan settes til side eller endres.	
Læringsutbytte	
Kunnskaper Studenten: - Kan gjøre rede for rettsspørsmålene om avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon - Kan gjøre rede for relevante begreper innenfor emnene avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon på en måte som er presis og i samsvar med fagets tradisjoner - Kan gjøre rede for innholdet i, og anvendelsen av, anerkjent faglig metode, herunder bruk av lovfestede og ulovfestede avtalerettslige rettskilder - Kan beskrive relevante internasjonale avtalerettslige rettskilder, og da særlig de som har bakgrunn fra EU/EØS-retten - Kan gjengi hovedtrekkene i den internasjonale utviklingen innenfor emnene avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon, og forklare hvordan denne utviklingen får betydning for norsk rett	
Ferdigheter Studenten: - Kan formulere avtalerettslige spørsmål innenfor emnene avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon på en presis og problematiserende måte - Kan identifisere og systematisere relevante avtalerettslige argumenter innenfor emnene avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon. - Kan foreta en selvstendig analyse av avtalerettslige spørsmål innenfor emnene avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon, basert på relevante rettskildefaktorer	

- Kan anvende anerkjent faglig metode til å drøfte, og resonnere seg frem til et faglig forsvarlig standpunkt på, avtalerettslige spørsmål innenfor emnene avtalerettslig binding, tolking, ugyldighet, lemping og representasjon

Generell kompetanse

Studenten:

- Kan formulere, drøfte og ta stilling til rettslige spørsmål på en selvstendig, poengtert, ryddig, konsis og presis måte, både skriftlig og muntlig
- Kan gi tilbakemeldinger på andres arbeid, og selv motta og gjøre bruk av slike tilbakemeldinger
- Kan forklare hvordan norsk rett på enkelte områder blir påvirket av internasjonale kilder
- Kan sondre mellom argumenter som er rettslig relevante og argumenter som ikke er rettslig relevante
- Kan identifisere relevante rettskildefaktorer, og aktivt og selvstendig undersøke disse for å finne argumenter til bruk for å løse konkrete rettsspørsmål

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

De ulike læringsaktivitetene på emnet er utformet med sikte på å bidra til variert læring, slik at studentene oppnår det ønskede læringsutbyttet:

- Studentene forutsettes hovedsak å tilegne seg faktakunnskap gjennom selvstudier av læreboken, studier av relevante moduler på «Mitt UiB» og gjennom å delta på forelesninger
- Studentenes forståelse og evne til å anvende sin kunnskap i selvstendige analyser oppøves hovedsakelig gjennom deltakelse i diskusjonene på arbeids- og storgrupper, besvarelse av ulike kursoppgaver, og også gjennom deltakelse i diskusjonsforelesningene på kurset.

Studentene vurderes på bakgrunn av tre besvarelser i en innlevert mappe. De oppgavene studentene skal besvare vil i hovedsak være praktikumsoppgaver, men de vil også måtte besvare teoretiske spørsmål. Oppgavene blir utformet slik at de er egnet til å prøve studentene på alle nivåer av deres læring. Det betyr at det vil være elementer som studentene kan besvare med utgangspunkt i faktakunnskap og deres forståelse av denne. Dette er ofte teorispørsmål. Videre prøves de i deres evne til anvendelse og analyse, typisk gjennom praktikumsoppgaver av ulik vanskelighetsgrad. Ved at to av besvarelsene i mappen skal kommenteres av henholdsvis medstudenter og arbeidsgruppeleder underveis i skriveprosessen, bidrar prøvingen også til at studentene øver opp sin skriftlige formuleringsevne, samt evnen til å gi og gjøre bruk av tilbakemeldinger.

Litteratur

Innføringslitteratur

Færstad, J.-O. & Taule, A.F. (2018) En introduksjon til avtaleretten. Jussens Venner. [Online] 53 (05), 269–305. Available from: doi:10.18261/issn.1504-3126-2018-05-01.

Hovedlitteratur

Giertsen, J. (2014) Avtaler. 3. utg. Oslo, Universitetsforlaget

Tilleggs litteratur

Hauge, H. (2009) Ugyldighet ved formuerettslige disposisjoner : analyser av begrepsbruk, strukturer og argumentasjonslinjer i den avtalerettslige ugyldighetslære. Oslo, Universitetsforlaget

Lilleholt, K. (2013) Revitalisering av generalklausulen? Tidsskrift for rettsvitenskap. [Online] 126 (4-5), 550–566. Available from: https://www.idunn.no/tfr/2013/04-05/revitalisering_av_generalklausulen_-_litt_om_opplysningssv.

Bråthen, T. (2010) Tilbakekall av løfter etter re integra-regelen : særlig med henblikk på kommersielle kontrakter. In: Kristin Normann Gudmund Knudsen & redaksjonssekretær: Sigrid Christensen (eds.). Selskap, kontrakt, konkurs og rettskilder : festskrift til Mads Henry Andenæs 70 år [elektronisk ressurs]. Oslo, Gyldendal akademisk. pp. 21–34.

Woxholth, G. (2013) Utviklingen i rettspraksis vedrørende anvendelsen av avtaleloven § 36 – Fra generell formuerettslig lempningsregel til en avtalerettslig spesialregulering av tilblivelsesmangler og en obligasjonsrettslig «rettskildepårentes»? Jussens Venner. [Online] (04), 259–286. Available from: https://www.idunn.no/jv/2013/04/utviklingen_i_rettspraksis_vedroerende_anvendelsen_av_avtale.

Hauge, H. (2015) Avtaleloven § 36 som bidrag til forbrukervernet - belyst ved Røeggen-dommen. Jussens venner. [Online] 50 (4), 185–226. Available from: https://www.idunn.no/jv/2015/04/avtaleloven_36_som_bidrag_til_forbrukervernet_-_belyst_v.

Meltvedt, M.L. (2014) Oppgavesamling i avtalerett. Oslo, Universitetsforl.

Undervisningssted

- UiB

Undervisningssemester	- Høst
Undervisningsspråk	Norsk
Undervisningsformer og -metoder Undervisningen i emnet legger opp til stor studentaktivitet, både i form av arbeids- og storgruppesamlinger, og i form av forelesninger basert på interaksjon mellom studenter og forelesere. Det arbeides i tillegg med en rekke praktiske og teoretiske oppgaver i løpet av de ukene kurset pågår, og det forventes en del selvstudium av både faglitteratur og digitale elementer.	
Emnet har obligatorisk oppgave	- Ja
Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	Fire dager
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter - Deltakelse på arbeidsgruppesamlinger/storgruppesamlinger - Innlevering og kommentering av arbeidsgruppeoppgaver Se Retningslinjer for utrekning av obligatorisk deltaking	
Vurdering	
Vurderingssemester	- Høst - Kontinuasjoneksamen vår
Vurderingsform(er)	- Mappevurdering med tre skriftlige arbeider - Til kontinuasjoneksamen leveres de tre skriftlige arbeidene i omarbeidet form sammen med et refleksjonsnotat hvor det redegjøres for endringene som er gjort
Begrunnelse for vurderingsform Vurderingen i et emne med vurderingsuttrykket Bestått/Ikke-bestått må ha en form som bidrar til at studentene arbeider jevnt med emnet i hele kursperioden. Vurderingsformen innebærer at studentene fra og med kursuke 4 aktivt må arbeide med besvarelser som vil utgjøre vurderingsgrunnlaget i emnet. Sammensetningen av mappen innebærer at studentene får trening i å arbeide med oppgaver knyttet til ulike tema, og i å nyttiggjøre seg kommentarer fra arbeidsgruppeleder og medstudenter i videreutviklingen av egne arbeider.	
Språk eksamensoppgave	Norsk - bokmål og nynorsk
Språk eksamensbesvarelse	Norsk - bokmål og nynorsk, eventuelt annet skandinavisk språk.
Karakterskala	Bestått/Ikke bestått
Hjelpemidler til eksamen Standard hjelpemidler på eksamen er beskrevet i fakultetets utfyllende regler § 3-5 a flg. I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.	
Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evalueringsform av emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Jan-Ove Færstad i samarbeid med Johan Giertsen
E-post	Jan-Ove.Farstad@uib.no
E-post	Giertsen@uib.no

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 81/20**JUS213 Erstatningsrett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS213 Erstatningsrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	JUS213 Erstatningsrett
Emnenavn (nynorsk)	JUS213 Skadebot
Emnenavn (kortversjon)	JUS213 Erstatningsrett
Emnenavn (engelsk)	JUS213 Tort Law
Antall studiepoeng	13
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav	Ingen
Emneansvarlig(e)	Knut Tande (med Anne Marie Frøseth som planlagt medemneansvarlig)
Undervisere	Knut Tande, Henrik Skar, Ole-Gunnar Nordhus
Kommentarer / utdyping	
Emnets mål og innhold Emnet tar sikte på å gi studentene en grunnleggende og god forståelse for de sentrale vilkårene for erstatning utenfor kontraktsforhold. Tyngdepunktet i emnet er grunnvilkåret om ansvarsgrunnlag.	
Erstatningsreglene tar sitt utgangspunkt i at skaden blir hvor den rammer, med mindre det finnes et rettslig grunnlag for at andre skal erstatte skaden. Ansvarsgrunnlagene gir retningslinjer for når den påståtte skadevolderen skal bære tapet som følger av skaden istedenfor den skadelidte.	
Emnet behandler også de to øvrige grunnvilkårene for erstatning; årsakssammenheng og erstatningsmessig skade.	
Grunnvilkåret om årsakssammenheng innebærer et krav om at det må foreligge en faktisk årsakssammenheng mellom det ansvarsbetingende forhold og skaden. Den påståtte skadevolderen blir bare ansvarlig hvis den konkrete årsaksfaktoren er så vidt vesentlig i årsaksbildet at det er rimelig å knytte ansvar til den. Ansaret kan imidlertid falle bort om en skadefølge anses for fjern og avledet.	
Det tredje grunnvilkåret er at skaden knytter seg til en interesse på skadelidtes hånd som er erstatningsrettslig vernet. Slikt vern foreligger som hovedregel bare hvor skaden har ført til et økonomisk tap, men loven hjemler erstatning også for ikke-økonomisk tap. Emnet omhandler hovedsakelig konkrete erstatningsspørsmål som oppstår ved personskader. Emnet omhandler også regler om reduksjon av erstatningssummen. Hvis skadelidte har medvirket til skaden, vil erstatningsbeløpet kunne avkortes med hjemmel i en særskilt lovfestet regel om skadelidtes medvirkning i skadeerstatningsloven § 5-1. Videre kan dette beløpet igjen reduseres med hjemmel i lempningsregelen i skadeerstatningsloven § 5-2.	
Reglene om erstatning utenfor kontrakt er i hovedsak ulovfestede og basert på de retningslinjer som kan utledes fra høyesterettspraksis. Et mål med emnet er derfor at studentene skal kjenne til og analysere sentrale høyesterettsdommer på erstatningsrettens område. I tillegg er, som nevnt, enkelte regler lovfestet i skadeerstatningsloven av 1969. Dette gjelder også sentrale prinsipper for utmåling. Emnet tar sikte på å gi en oversikt over de sentrale prinsipper for utmåling av personskade. Videre finnes praktisk viktige regler om kompensasjon for skade i visse skadesituasjoner i enkelte særlover. I emnet skal særlig trafikkskadene og yrkesskadene berøres, gjennom en behandling av enkelte regler i bilansvarsloven av 1961 og yrkesskadeforsikringsloven av 1989.	
Læringsutbytte	
Kunnskaper Studenten	
- har kunnskaper om grunnleggende regler og sammenhenger i erstatningsretten - kan gjøre rede for viktige erstatningsrettslige begreper	

- har forståelse og detaljerte kunnskaper innenfor emnene erstatningsrettslig relevant skade, ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng, skadelidtes forhold (herunder skadelidtes medvirkning) og lempning.
- har praktisk anvendbar forståelse for og kunnskaper om øvrige emner innenfor lærestoffet; utmåling, solidaransvar og regress, forholdet mellom erstatning og trygde- og forsikringsdekning; særskilt yrkesskadeforsikring og motorvognforsikring.

Ferdigheter

Studenten

- kan finne frem til, identifisere, systematisere og formulere erstatningsrettslige argumenter så vel muntlig som skriftlig.
- kan resonnerer seg frem til et faglig forsvarlig standpunkt gjennom avklaring av spenninger mellom ulike typer gyldige erstatningsrettslige argumenter.
- kan foreta en selvstendig analyse av erstatningsrettslige problemstillinger på en grundig, helhetlig, kritisk og balansert måte.
- kan anvende anerkjent juridisk metode til å analysere praktisk aktuelle erstatningsrettslige problemstillinger, herunder drøfte, argumentere og selvstendig ta standpunkt til problemløsningen.
- behersker en juridisk metode som omfatter bruk av lovfestede og ulovfestede erstatningsrettslige rettskilder.
- kan arbeide i gruppe med andre som en deltaker som bidrar aktivt til en akademisk diskusjon av praktiske erstatningsrettslige problemstillinger med teoretiske implikasjoner, herunder kommentere og evaluere andre studenters juridiske analyser og selv motta og gjøre bruk av slike kommentarer.
- kan drøfte erstatningsrettslige spørsmål i et rettspolitisk perspektiv, samt relatere norsk erstatningsrett til erstatningsretten på europeisk nivå.

Generell kompetanse

Studenten

- kan drøfte juridiske spørsmål som i høy grad må avgjøres på bakgrunn av rettspraksis og ulovfestede regler, og ha en metodisk forståelse for særlige argumentasjonsmåter som disse rettskildene forutsetter.
- kan drøfte og argumentere på en måte som fremhever og tar stilling til internasjonale rettskilders betydning for rettsområdet.
- har en oversikt over og forståelse for varianter av rettslig samspill mellom generelle lovfestede og ulovfestede regler og spesialregler.
- har oversikt og forståelse for ulike offentligrettslige og privatrettslige kompensasjonssystemers rettslige sammenheng og gjensidige påvirkning.

Beskriv sammenhengene mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Det er en nær sammenheng mellom forelesninger, digitale ressurser på emnet, arbeidsgrupper, storgrupper, obligatorisk kursoppgave og eksamen.

Forelesningene og digitale ressurser gir det første bidraget til de kunnskapskravene som er angitt i læringsutbyttet. Muntlig innsats i arbeids- og storgrupper, samt skriftlig innlevering av arbeidsoppgaver med tilhørende kommentering, bidrar til å etablere de skriftlige og muntlige ferdighetskravene i læringsutbyttet.

Den obligatoriske kursoppgaven representerer en analytisk fordypning som bidrar til ytterligere utvikling av skriftlige ferdigheter innen faget.

Eksamen tilsvarer i stor grad den prøvingsformen som blir brukt på kursoppgavene, og kan dermed antas å ha en formativ effekt i tillegg til den summative effekten.

Den generelle kompetansen blir utviklet i dette faget som et ledd i den utviklingen av kompetanse som skjer gjennom studieprogrammet i sin helhet.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Hovedlitteratur

Erstatningsrett, Hagstrøm og Stenvik, Universitetsforlaget 2019

Følgende punkter og kapitler er unntatt:

- punkt 3.2.2, 3.2.3 (s. 57-71) (Tredjepartstap og formuestap, Nærmere om Informasjonsansvaret)
- Kapittel 4 (s. 77 -174) (Culpaansvar)
- punkt 6.5 (s. 278-299) (Offentlig myndighetsutøvelse)
- punkt 7.2, 7.3, 7.4 (s. 331-372) (Produktansvar, Legemiddelansvar og Pasientskade)
- siste del av punkt 10.4 (s. 476-483) (Erstatningskrav for ulike selskapsrettslige aktører)
- punkt 11.1, 11.2 (s. 484-486) (Innledning, Manglende årsakssammenheng) og 11.10 (s. 538- 539) (Objektiv egenrisiko)
- punkt 13.4 og 13.5 (s. 602-618) (Foreldelse og Rettsforfølgning)

Skade og ansvar, Nygaard, Universitetsforlaget 2007, Del I: Personlig skyldansvar. Tilgjengelig i litteraturkiosken.

Undervisningssted	- UiB
Undervisningssemester	- Vår
Undervisningsspråk	Norsk
Undervisningsformer og -metoder Jeg viser her til den tidligere angivelsen av sammenhengene mellom de ulike undervisningsformene på emnet, og relasjonen til læringsutbyttet.	
Det som kan utdypes ytterligere er bruken av Lovdata som digitalt virkemiddel underveis i kurset, kombinert med eksamen. Studentene blir lært opp til aktivt å bruke Lovdata i sin analyse av dommer, på en måte som øker ferdighetene knyttet til skriftlig analyse i samsvar med læringsutbyttet.	
Emnet har obligatorisk oppgave	- Ja
Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	Det vanlige er fire dager.
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter Andre obligatoriske aktiviteter er de vanlige på andre studieår i studieprogrammet: Arbeids- og storgrupper og innlevering av arbeidsgruppeoppgaver.	
Vurdering Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.	
Vurderingssemester	- Vår - Kontinuasjoneksamen i august
Vurderingsform(er)	- Skoleeksamen, 4 timer
Begrunnelse for vurderingsform Som tidligere angitt bruker studentene Lovdata underveis på kurset og på eksamen på en måte som bidrar til å utvikle ferdigheter knyttet til skriftlig analyse.	
Siden det er den samme arbeidsformen som brukes i forbindelse med arbeids- og storgruppeoppgaver, samt obligatorisk kursoppgave, virker eksamen og kursoppgavene sammen til å oppfylle læringsutbyttet i dette henseendet.	
Språk eksamensoppgave	Norsk
Språk eksamensbesvarelse	Norsk eller annet skandinavisk språk.
Karakterskala	A-F
Hjelpemidler til eksamen Det er ingen ekstra hjelpemidler ut over Lovdata som jeg antar vil være den vanlige ordningen for eksamen i den nye studieordningen.	
Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evaluering av emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Knut Martin Tande med innspill fra Anne Marie Frøseth

E-post	knut.tande@uib.no
E-post	knut.tande@uib.no

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 82/20**JUS214 Tings- og immaterialrett**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

I dette emnet har emneansvarlige foreslått en annen betegnelse på emnet enn den vi har operert med i planene til nå. SU må ta stilling til hva navnet på emnet skal være.

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Emnet får betegnelsen *.

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS214 * opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Rettar til økonomiske gode – Framlegg til innhald og læringskrav

Emneansvarlege

Torger Kielland, Ingunn Myklebust og Ernst Nordtveit

Mål og innhald

Emnet gjeld reglar som gjeld retten til å råda over viktige økonomiske gode, som fysiske ting (naturressursar, fast eigedom og lausøyre) og immaterielle gode (opphavsrett, patentrett og varemerkerett). Slike verdiar er fordelte mellom rettssubjekta ved rettar som kan gjerast gjeldande mot andre rettssubjekt og gjev einerett til heil eller delvis utnytting eller rettsleg disponering.

Eigedom retten og avgrensa rettar til ting og rettar til immaterielle gode, gjeld fordelinga av og utnyttinga av verdiane i samfunnet og har såleis ein viktig samfunnsmessige funksjon som grunnlag for det økonomiske systemet (marknadssystem, kredittsystem m.m.), for forvaltning av naturressursar, for klima og miljø og som insentiv til nyskaping. Grensene for rådveldet til fysiske ting og immaterialrettar etter offentlegrettslege reglar og tilhøvet mellom allemannsrettar, allmenningsrett og individuell eigedom rett i forvaltninga av naturressursar, er ein sentral del av emne. Emnet vil ta opp i seg nye rettsformer og nye former for økonomiske verdiar som oppstår på grunn av teknologisk utvikling og utvikling av nye rettslege instrument og går såleis noko vidare enn det tradisjonelle tingsrettsfaget, sjølv om dette framleis vil vera det grunnleggjande og dominerande elementet i faget.

Emnet omfattar spørsmålet om korleis rettar til fysiske ting og immaterialrettar oppstår, kva innhald dei har og kva grenser som gjeld for utøving av rettane etter privatrettslege og offentlegrettslege reglar.

Immaterielle rettsgode oppstår ved intellektuell innsats frå opphavspersonen som dermed også får rett til godet. Dei nærare reglane om dette er omfatta av faget. Det same er stifting av rettar til ting ved hevd eller alders tids bruk, okkupasjon, produksjon eller samanblanding av ting. Stifting eller overføring av rettar ved avtale vert derimot ikkje teke opp særskilt i dette faget.

Eigedom rett og immaterialrett framstår som dei grunnleggjande rettstypene, men har ulikt innhald etter kva type rettsgode det er tale om. Nye verdiar og nye rettsformer oppstår som fylgje av økonomisk og teknologisk utvikling og for å møte klima- og miljøproblem. I immaterialretten vil ein særleg konsentrera merksemda om opphavsrett til åndsverk, patentrett til tekniske oppfinningar og retten til varemerke. Grunnlaget for etablering av immaterialrettar, innhaldet i rettane og ulike former for rettsfellesskap (sameige) vil vera sentrale tema.

Deling av eigarrådvald til ting eller immaterialrettar gjennom sameige eller ved at nokon har avgrensa rettar til visse utnyttingsmåtar over eit rettsgode som ligg til nokon andre, er òg ein sentral del av faget.

Faget tingsrett og immaterialrett på 1. studieår omfattar dei mest sentrale privatrettslege reglane om stifting av og innhald og rekkjevidda av rettar til ting og immaterialrettar. Ein tek opp eigedom rettsomgrepet og korleis einerettane til immaterielle gode står i høve til dette, reglane

om avgrensing og identifisering av ting og immaterialrettar som rettsobjekt. Grensene for fast eigedom mot område som ikkje er underlagt privat eigedomsrett og mot andre faste eigedomar og hovudpunkta i reglane om registrering av rettar til ting og immaterialrettar vert også teke opp. Avgrensinga av eigedomsretten gjennom reglar om vern av granneeigedom, allemannsrettar til bruk av framand fast eigedom og offentleg regulering er også omfatta av faget.

Metodisk reiser faget komplekse spørsmål. Eigedomsrett og avgrensa rettar til ting byggjer på ei lang rettsutvikling og er nedfelt i lov og sedvane. Immaterialretten har ei kortare historie og har grunnlag i lovgjeving som definerer stiftingsgrunnlag, innhald og grenser for rettane. Denne lovgjevinga byggjer i stor grad på internasjonale avtalar og EU-retten. Ulikskapen i rettsgrunnlaget for eigedomsrett og avleide rettar til fysiske ting på eine sida og immaterialrettar på den andre sida, vil gje grunnlag for drøfting av grunnleggjande metodiske problemstillingar

Eigedomsretten, herunder immaterialretten, er verna mot inngrep frå lovgjevaren etter konstitusjonelle reglar og internasjonale reglar, under dette Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK).

Læringsutbyte

KUNNSKAP

Studenten skal ha tileigna seg god kunnskap og forståing av kva eigedomsrett og immaterialrett er og korleis slike rettar oppstår. Nye rettsformer som rett til utslepp av klimagassar m.m. som blir nytta i reguleringa av utnyttinga av naturmiljøet, vil også vera omfatta. Det same gjeld innhaldet i eigedomsrett og avgrensa rettar til fast eigedom og lausøyre og i sentrale immaterialrettar som opphavsrett, patentrett og rett til varemerke. Studentane skal ha god kunnskap og forståing for eigedomsretten og immaterialretten sin funksjon i rettssystemet og samfunnet. Studenten skal ha grunnleggjande kunnskap om korleis offentleg regulering grip inn i private rettar.

Dette inneber kunnskap om:

- Eigedomsrettsomgrepet og korleis einerettane til immaterielle gode står i høve til dette.
- Reglar som gjeld avgrensing og identifisering av ting og grenser for fast eigedom mot andre eigedommar og mot område som ikkje er underlagt privat eigedomsrett (som sjøområde, eigarlaust midtstykke i innsjøar og undergrunnen)
- Reglane om registrering av fast eigedom, lausøyre og immaterialrettar.
- Grensa mellom eigedomsrett og avgrensa rettar til fast eigedom.
- Reglane om servituttar og bruksrett til fast eigedom.
- Reglane om opphavsrettar, varemerker og patenter sitt vern mot utnytting frå andre (inngrepsspørsmålet).
- Sameige og andre rettsfellesskap til ting og immaterialrettar.
- Reglane om råderett i høve til granneeigedom.
- Reglane om stifting av rettar til ting ved hevd eller alder tids bruk
- Grunnriset i:
 - reglane om allemannsrett og allmenning.
 - reglane om råderett over vassdrag og sjøområdet.
 - reglane om konsesjon til utnytting av naturressursar.

- vilkåra for etablering av opphavsrett, varemerkerett og patentrett og innhaldet i disse einerettane.
- reglane om korleis offentleg regulering grip inn i private rettar.
- reglane om eigedomsrettsvern etter nasjonale og internasjonale reglar.

FERDIGHETER

Studenten skal kunne bruka juridisk metode og lovfesta og ulovfesta reglar for å foreta sjølvstendige drøftingar av dei spørsmåla som kan reisa seg innanfor faget, med omsyn til kva som er gjeldande rett og dei sentrale rettspolitiske spørsmåla som faget reiser. Dette inneber:

- å innhenta og systematisera rettsleg relevant materiale, og på grunnlag av dette identifisera problemstillingar og samanhengar.
- å foreta ei sjølvstendig analyse av tingsrettslege og immaterialrettslege problemstillingar på grunnlag av eit samansett rettskjeldebilete.
- å gjere greie for eigedomsretten og immaterialretten sin samfunnsmessige funksjon og avveginga av omsynet til privat eigedomsrett og immaterialrett mot andre omsyn.
- å resonnera seg fram til eit fagleg forsvarleg standpunkt gjennom avklaring av underliggjande rettslege og samsfunnsmessige omsyn og verdistandpunkt, og spenningar mellom ulike typar gyldige argument.

GENERELL KOMPETANSE

Gjennom studieprogrammet oppnår studenten generelt kompetanse til å:

- tileigne seg ny kunnskap på fagfeltet og i tilgrensande fag
- systematisere og vega argumentasjon, formidle juridiske analyse og konklusjon, gi råd og treffe val
- identifisere og ta konsekvensar av etiske aspekt ved juridisk argumentasjon og standpunkt
- presentere og argumentere for eigne vurderingar og konklusjonar for større og mindre grupper
- arbeide sjølvstendig og i grupper

Krav til studierett

MAJUR

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Forelesingar, storgrupper, arbeidsgrupper og sjølvstudium.

Forelesingane skal gje oversyn over faget, faget sin plass i rettssystemet og tilhøve til andre fag på studiet, og dei indre samanhengane i faget. Vanskelege og sentrale element i faget skal bli forklart.

I arbeidsgruppene skal studentane arbeida med sentrale spørsmål med utgangspunkt i oppgåver og ei problemorientert tilnærming. I arbeidsgruppene skal desse problemstillingane bli diskuterte og sette inn i ein større samanheng. Faget krev stor grad av fordjuping gjennom sjølvstudium på

grunnlag av litteratur og rettspraksis som det er vist til. Det vil også bli utarbeid digitalt materiale som tek opp sentrale spørsmål i faget.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

1. Forelesingar, storgrupper, arbeidsgrupper og sjøvstudium. Utrekninga av deltakinga blir gjort som fastsett i "Retningslinjer for utregning av obligatorisk deltakelse".

2. For alle skriftlege arbeid som skal reknast med i obligatoriske arbeidskrav, gjeld at heile oppgåva skal svarast på og må fylle dei kvalitative og kvantitative minstekrava som er fastsett i «Krav til skriftlige arbeider på masterstudiet i rettsvitenskap».

Ordgrensen for arbeidsgruppeoppgåver er 1500 ord inkludert fotnotar og sluttnotar. Grensa er absolutt.

3. I løpet av kurset skal det leverast svar på ei obligatorisk oppgåve. Tidsramma for oppgåva vert gjort kjend i kurset. Oppgåvesvaret skal være innanfor ei på førehand fastsett ordgrense, og det må være godkjend før studenten kan avleggja avsluttande eksamen.

Målet med den obligatoriske oppgåva er å oppnå fordjuping og oppøving av evna til å løysa eller framstilla rettsspørsmål innanfor faget, på ein sjølvstendig måte, ved bruk av rettskjeldene.

4. Underkjende element i dei obligatoriske arbeidskrava kan ikkje takast om att før ved neste kurs.

5. Kursgodkjenning vert ikkje forelda.

Vurderingsformer

Obligatoriske undervisningsaktiviteter er vilkår for å gå opp til eksamen, og inngår følgelig i sertifiseringsgrunnlaget.

Det skal avleggjast ein 6 timars digital skuleeksamen. Informasjon om digital eksamen finn du her: <http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>.

Målet med evalueringsforma er å gje alle studentane høve til å visa sine kunnskapar, forståing og innsikt, på like vilkår. Studentane vil under eksamen ha tilgang til lover, forskrifter og rettspraksis, og oppgåvene vil bli gjevne med sikte på å prøva evna til sjølvstendig problemløysing og framstilling av gjeldande rett og rettspolitiske problemstillingar.

Eksamensspråk

Oppgåva: Norsk

Oppgåvesvaret: Norsk/skandinavisk/engelsk

Hjelpemiddel til eksamen

Informasjon om tilletne hjelpemiddel finst under § 3-5 flg. i fakultetet sine [utfyllende regler](#).

I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemiddel.

Karakterskala

A til E for bestått og F for ikke bestått.

Emneevaluering

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Litteratur:

Hovudlitteratur og tilleggslitteratur:

Hovudlitteratur:

1. Ernst Nordtveit og Ingunn Myklebust, Metodiske utfordringer i tingsretten. I: *Rett i vest*, Bergen, Fagbokforlaget, 2019, s. 461-477.
2. Ernst Nordtveit, Høgsteretts rolle ved utvikling av rettar til fast eigedom. I: *Lov, Sannhet, Rett*. Oslo: Universitetsforl., cop. 2015; 2015:765-801.
<https://litteraturkiosken.uib.no/JUS124>.
3. Erling Eide og Endre Stavang, Rettsøkonomi, 2. utg. 2018 kap. 7, 8, 10 – 12.
4. Falkanger T. & Falkanger A. T, *Tingsrett*, 8. utg., Oslo: Universitetsforl; 2016, Kap. I – IV, VI, VII, IX og X
5. Ernst Nordtveit. «Særlege rettshøve i tingsretten». I: *Integritet og ære, Festskrift til Henry John Mæland*, Gyldendal, 2019, s. 655-675.
6. Holmvang m.fl., *Immaterialrett i et nøtteskall*, 2014 s. 17-43, s. 52-64, s. 76-102 og s. 123-162.

Tilleggs-/fordiupingslitteratur:

7. Endre Stavang og Geir Stenseth, Fast eiendoms tingsrett, 2016
8. Baldersheim E. Reglar Om Fast Eigedom, [Oslo]: Cappelen; 2010.
9. Nordtveit E. Grenser for fast eigedom. Jussens venner, 1990;(1):23-71.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 83/20**JUS215 Juridisk metode – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS215 Juridisk metode opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	JUS215 Juridisk metode
Emnenavn (nynorsk)	JUS215 Juridisk metode
Emnenavn (kortversjon)	JUS215 Juridisk metode
Emnenavn (engelsk)	JUS215 Legal Method
Antall studiepoeng	8
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav	Ingen.
Emneansvarlig(e)	Camilla Bernt
Undervisere	Camilla Bernt, storgruppeledere

Kommentarer/utdyping

Emnets mål og innhold

Emnet bygger videre på JUS100 EXFAC Innføring i juridisk metode.

JUS215 Juridisk metode tar for seg rettskildeprinsippene, det vil si de prinsippene, normene og retningslinjene som må anvendes ved besvarelsen av et rettsspørsmål, og de grunnleggende verdiene disse bygger på, som kan betegnes som metodelærers verdimeslige fundament. Disse verdiene henger nøye sammen med sentrale egenskaper ved rettssystemet vårt, så som maktfordelingsprinsippet, lovgivningsprosessen, herunder også norsk lovgivningstradisjon, og oppbygningen av domstols- og forvaltningsapparatet.

I faget studeres rettskildeprinsippene og de bakenforliggende verdiene, mens i andre fag anvendes rettskildeprinsippene. Hovedfokuset i kurset er relevans-, slutning- og vekt-/harmoniseringsprinsippene.

JUS215 Juridisk metode går parallelt med emnene JUS213 erstatningsrett og JUS214 tings- og immaterialrett. I JUS215 Juridisk metode vil metodiske problemstillinger fra disse emnene bli behandlet som del av undervisning og prøving.

En sentral målsetting med emnet er å gi studentene forståelse av at rettskildebildet og dermed den juridiske argumentasjonen kan variere mellom ulike rettsområder. Et grunnleggende skille er her rettsspørsmål på og utenfor legalitetsprinsippets område, herunder både det strafferettslige og det forvaltningsrettslige legalitetsprinsippet. Det er imidlertid også ellers stor variasjon mellom tett lovregulerte områder, så som forbrukerkontraktsretten, på den ene siden og alminnelig kontraktsrett, erstatningsrett og deler av tingsretten på den andre siden. På områder med lite lovregulering vil det være en vesentlig del av rettsanvendelsesprosessen å identifisere et rettsgrunnlag, mens det for tett lovregulerte områder ofte vil være tolkningen av rettsgrunnlagene som er hovedoppgaven. I emnet vil det altså være fokus på lovtolkning så vel som identifisering og fortolkning av ulovfestet rett som primært rettsgrunnlag.

I emnet vil vi arbeide med å analysere dommer og andre avgjørelser fra Høyesterett som et middel for å forstå hvordan rettslig argumentasjon kan bygges opp, snarere enn passiv læring av termer og teori fra rettskilde- og metodelæren.

Emnet setter fokus på skriving av akademiske tekster, med kildehenvisninger i tråd med vitenskapelige standarder. I løpet av kurset skal studentene derfor arbeide med en semesteroppgave, som er prøvingsformen i emnet.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Etter at kurset er gjennomført skal studenten kunne

- sentrale relevans-, slutnings- og vekt/harmoniseringsprinsipper, det vil si vite hva som er de relevante rettskildefaktorene, hvordan faktorene skal tolkes og hvilken vekt de kan ha;
- prinsippene for lovtolkning, prinsippene for anvendelse av ulovfestet rett og prinsippene for regeldanning på

"lovtomt" område; og
-prinsippene for løsning av tilfeller av motstrid mellom rettsregler

Ferdigheter

Etter kurset er gjennomført, skal studenten kunne:

- identifisere, redegjøre for og vurdere rettskildebruk i en juridisk tekst, for eksempel en Høyesterettsdom, i lys av rettskildeprinsippene, og kunne fremstille dette muntlig og skriftlig
- skrive en akademisk tekst med god struktur og korrekte kildehenvisninger
 - arbeide sammen i grupper hvor man både gir konstruktive kommentarer til andres oppgaver og er i stand til å gjøre nytte av kommentarer som andre har gitt til egen tekst

Generell kompetanse

Etter at kurset er gjennomført skal studenten, ved hjelp av teorien som er presentert i undervisning og anbefalt litteratur i emnet kunne:

- analysere rettskildebildet og rettskildebruken i en juridisk tekst;
- vurdere rettskildebruken i en juridisk tekst; og
- kritisk vurdere egne, medstudenters, samt andre rettsanvenderes og rettsforskeres juridiske resonnmener.
 - jobbe planmessig og selvstendig over lengre tid med en juridisk tekst
 - anvende akademiske krav til kilde- og litteraturhenvisninger

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Forelesningene vil dels omhandle sentrale begreper og elementer i rettskilde- og metodelæren og dels sette fokus på å analysere rettskildebruken i juridiske tekster, primært Høyesterettsdommer.

I arbeidsgruppene vil studentene få oppgaver der de bes analysere rettskildebruk i ulike juridiske tekster, og de skal trenes i å gi konstruktive tilbakemeldinger på hverandres tekster, så vel på språk og struktur som innhold.

I storgruppene vil vi arbeide med analyse av mer komplekse juridiske tekster og særlig sette fokus på tilfeller av faglig uenighet, så som ved dissensavgjørelser i Høyesterett.

Tidlig i kurset vil studentene få velge et tema for sin semesteroppgave blant en liste over utvalgte tema. Semesteroppgaven skal innebære analyse av rettskilde- og metodespørsmål og kan enten være en domsanalyse eller drøftelse av et rettskildemessig spørsmål innenfor de rettsdogmatiske emnene som går samtidig med JUS215 Juridisk metode. Studentene leverer et førsteutkast til en arbeidsgruppeleder og får det tilbake med kommentarer.

Kurset avsluttes ved at studentene leverer endelig versjon av semesteroppgaven til sensur med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått og skriftlig sluttkommentar, som også utgjør sensurbegrunnelsen.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

Knoph, Ragnar, Knophs oversikt over Norges rett Oslo 2019 ISBN: §§ 1 og 2, s. 1-28

Hovedlitteratur

Monsen, Erik, Innføring i juridisk metode og oppgaveteknikk
291 s.
2012
ISBN: 978-82-02-39275-8

Tilleggs litteratur

Andenæs, Mads Henry, Rettskildelære, Oslo
2009 Kap. 1-18 (s. 3 til 128) og kap.
20-22 (s.137 til 163)

Magnus Aarbakke: Harmonisering av rettskilder, i TfR 1966 s. 499-518

Hans Petter Graver: I prinsippet prinsipiell – om rettsprinsipper, TfR 2/2006 s. 189-221

Nils Nygaard: Rettsgrunnlag og standpunkt, Bergen 2004, 2. utgave, kap. 2, 3 og 4

Ken Uggerud: Domsanalyse og domskritikk, Oslo 2008

Undervisningssted	- UiB
Undervisningssemester	- Vår
Undervisningsspråk	Norsk
Undervisningsformer og -metoder Forelesninger (inntil 7 dobbelttimer): - Presentasjon av sentral teori - Domsanalyse Storgrupper (2 samlinger): - Analyse av mer komplekse juridiske tekster, med fokus på tilfeller av faglig uenighet, så som ved dissensavgjørelser i Høyesterett. Studentene vil bli delt inn i grupper med ansvar for å gi en muntlig analyse av ulike deler av tekstene. Arbeidsgrupper (3 samlinger): - Studentene får oppgaver der de bes analysere rettskildebruk i ulike juridiske tekster, og de skal trenes i å gi konstruktive tilbakemeldinger på hverandres tekster, så vel på språk og struktur som innhold	
Emnet har obligatorisk oppgave	- Ja
Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	Studentene velger oppgavetema i begynnelsen av kurset. Studentene leverer førsteutkast til semesteroppgave i midten av kurset. Studentene leverer endelig oppgave ved semesterslutt.
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter Obligatorisk oppmøte på storgrupper og arbeidsgrupper. Studentene skal levere én skriftlig arbeidsgruppeoppgave og kommentere én besvarelse skrevet av en medstudente. Se Retningslinjer for utrekning av obligatorisk deltaking	
Vurdering Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.	
Vurderingssemester	- Vår - kontinuasjonseksamen blir ny innlevering av semesteroppgaven inkludert en redegjørelse for de endringer som er gjort
Vurderingsform(er)	- Semesteroppgave.
Begrunnelse for vurderingsform JUS215 Juridisk metode går parallelt med materielle emner i løpet av hele semesteret. Dette for å øke sammenhengen mellom faget juridisk metode og de materielle juridiske emnene i studentenes læringsprosess. Kurslengden gir også mulighet til å arbeide med akademiske skriveferdigheter. Av denne grunn er vurderingsformen en semesteroppgave. I begynnelsen av semesteret velger studentene et oppgavetema fra noen alternative emner som fastsettes hvert semester. De leverer et førsteutkast cirka midtveis i semesteret og får det tilbake med løpende kommentarer fra sin arbeidsgruppeleder. På slutten av kurset leveres oppgaven inn i en revidert versjon til sensur. Sensor skal gi vurderingen bestått/ikke bestått, samt skrive en skriftlig sluttkommentar i tråd med retningslinjer for slike. Denne vurderingsformen, og vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått anses som klart best egnet i juridisk metode, idet studentenes metode skal utvikles gjennom hele masterstudiet. På første studieår er de i startfasen, og en karakter i dette emnet på vitnemålet vil ikke gi arbeidsgiver noe representativt bilde av hvilket nivå kandidatens metodeforståelse er på ved endt grad.	
Språk eksamensoppgave	norsk
Språk eksamensbesvarelse	norsk eller et annet skandinavisk språk
Karakterskala	Bestått/Ikke bestått
Hjelpemidler til eksamen Alle hjelpemidler er tillatt. Det er ikke adgang til å inngå samarbeid med medstudenter eller andre, som undergraver forutsetningen om at besvarelsen skal være et selvstendig arbeid.	

Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evaluering av emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Camilla Bernt
E-post	camilla.bernt@uib.no
E-post	camilla.bernt@uib.no

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 84/20**JUS221 Rettsstaten: Statsrett, europarett, folkerett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS221 Rettsstaten: Statsrett, europarett, folkerett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnebeskrivelse

Merknad: Enkelte uavklarte momenter står skrevet her i klammer. Dels dreier det seg om ting som må/bør avklares av SU, dels momenter som underviserne/emneansvarlige synes er vanskelig å fastsette uten at detaljene i emneoppsettet har tatt mer endelig form.

Emnenavn (kortversjon)

Rettsstaten

Bokmål: Rettsstaten

Nynorsk: Rettsstaten

Engelsk: The rule of law

Emnenavn

[Alternativ vi har diskutert: Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett; Rettsstaten – i norsk og europeisk perspektiv]

Antall studiepoeng

28

Undervisningssemester

Høst

Undervisningsspråk

Norsk og engelsk. Innslag av rettskilder og litteratur på andre skandinaviske språk må også påregnes.

Undervisningssted

Det juridiske fakultet, Bergen.

Forkunnskaper

Obligatoriske forkunnskaper

*

Anbefalte forkunnskaper

JUR100 EXFAC Innføring i juridisk metode

Emnet bygger videre på læringsutbyttet fra EXFAC – juridisk forprøve, særlig kunnskap om og forståelse av de sentrale institusjonene i det norske rettssystemet, medregnet sammenhengene mellom nasjonal og internasjonal rett, og kravene som stilles til en rettsstat.

Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.

Emnets mål og innhold

Rettsstaten – «the rule of law», «l'état de droit», «rechtsstaat» – bygger på en grunnleggende tanke om at staten skal styres etter rettsregler, og at disse skal sikre individets rettigheter og verne mot vilkårlig maktbruk. I denne betydningen er rettsstatsideen universell og ligger til grunn for grunnlovene og rettssystemene i alle demokratiske stater siden opplysningstiden på slutten av 1700-tallet. I det viktigste utkastet til den norske grunnloven i 1814 ble maktfordelingsprinsippet forklart med at «Lovene, ikke Menneskene skulle regjere». Denne setningen var lånt fra grunnloven til den amerikanske delstaten Massachusetts, som var forfattet av den senere amerikanske presidenten John Adams. Alt for grunnlovsfedrene i 1814 hadde rettsstaten og Grunnloven enn viktig internasjonal dimensjon. I dagens Europa er den internasjonale dimensjonen for rettsstaten sterkere enn noen gang som følge av statenes gjensidige rettslige bindinger innenfor rammene av Europarådet og Den europeiske union.

Grunnloven er grunnlaget både for det norske rettssystemet og for norsk deltagelse i forpliktende internasjonalt samarbeid (§§ 1, 26, 115). I dag lyder Grunnlovens § 2: «Denne grunnlova skal tryggje demokratiet, rettsstaten og menneskerettane.» Formålet med Grunnloven er å gi en grunnleggende rettslig ramme for det norske demokratiet, samtidig som den pålegger demokratisk maktutøvelse å skje innenfor rettslige rammer og begrenset av menneskerettighetene. Dette formålet er ikke unikt for den norske grunnloven. De samme verdiene er løftet fram i fortalene til Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK), EU-traktaten og EØS-avtalen. Disse tre traktatene og en rekke andre folkerettslige avtaler har på ulikt vis grunnleggende betydning for Norge og det norske rettssystemet. Gjennom EØS-avtalen som gjør Norge til del av EUs indre marked er over 10.000 rettsakter fra EU tatt inn i norsk rett. EØS-avtalen både påvirker og utfordrer Grunnlovens forutsetning om at Stortinget er lovgiver, at regjeringen er utøvende makt og at Høyesterett dømmer i siste instans. Gjennom menneskerettsloven fra 1999 er EMK og fire FN-konvensjoner om menneskerettigheter gjort til norsk lov med forrang framfor annen lovgiving. Disse konvensjonene påvirker ikke bare tolkingen av norsk lov på de fleste rettsområder, men også av parallelle rettigheter i den norske grunnloven.

Norsk rett utvikles ikke bare av norske demokratiske institusjoner, men også i et dynamisk samspill mellom norske institusjoner og ulike internasjonale håndhevingsorganer og internasjonale domstoler som Den europeiske menneskerettsdomstolen, EU-domstolen og EFTA-domstolen. I dag er norsk rett sammenvevd med en rekke folkerettslige avtaler med ulik rettslig status, lovgivningsteknikk, rettskildebilde og tolkingsmetode. Denne kompleksiteten skaper særskilte metodiske utfordringer for dagens og framtidens jurister.

Med utgangspunkt i rettsstaten og menneskerettighetene tar kurset opp utvalgte institusjonelle, metodiske og materielle sider ved norsk statsrett og ulike former for internasjonal rett (heri særlig EMK og EU/EØS-retten). Formålet med emnet *Rettsstaten* er å gjøre studentene i stand til å håndtere det komplekse forholdet mellom Grunnloven, lov og ulike folkerettslige instrumenter som er særlig viktige for

norsk rett. EØS-avtalen og EMK står i en særstilling fordi disse to avtalene griper bredere og dypere inn i norsk rett og samfunnsliv enn noen andre folkerettslige avtaler Norge har inngått.

Læringsutbytte

Kunnskaper:

Når kurset er gjennomført skal studentene kunne gjøre greie for det dynamiske samspillet mellom statsmaktene, og mellom nasjonal og internasjonal rett, og hvordan dette virker inn på utformingen, tolkningen og håndhevingen av retten. Studentene skal også kunne gjøre greie for menneskerettens status og rekkevidde i norsk rett, herunder forholdet mellom Grunnloven og internasjonale menneskerettsinstrumenter, særlig EMK.

Studentene skal kunne redegjøre for de ulike rettskildene i statsretten, folkeretten, EMK-, EU- og EØS-retten, og kunne bruke disse for å løse rettsspørsmål på en metodisk bevisst måte. Dessuten skal studentene ha god forståelse av prinsippene for tolking av Grunnloven, folkeretten, EMK, EU- og EØS-retten, og kunne anvende disse for å løse konkrete tolkingsspørsmål.

Studentene skal i både skriftlig og muntlig form, både på norsk og engelsk, kunne drøfte teoretiske og praktiske rettsspørsmål innenfor følgende emneområder:

1. De grunnleggende norske rettsreglene om staten og de sentrale statsmaktene

Studentene skal særlig kunne gjøre greie for:

- Forholdet mellom statsmaktene og de konstitusjonelle prinsippene som styrer dette, særlig parlamentarismen
- Rettsutvikling på statsrettens område (formell grunnlovsendring, sedvanerett, tolking, utvikling gjennom internasjonalt samarbeid, nødrett)
- Stortingets og Regjeringens kompetanser og oppgaver, med særlig vekt på området for utenriksstyret
- Domstolenes uavhengighet og kontroll med Stortinget og forvaltningen (prøvingsretten)

2. Folkerettens regler om forholdet mellom stater og om internasjonale organisasjoner

Studentene skal særlig kunne gjøre greie for:

- Utvikling og innhold av folkeretten
- Normdanning i folkeretten
- Reglene om statsterritorium og jurisdiksjon
- Folkerettens ansvarsregler
- Folkerettens krav til virkning i nasjonal rett

3. EU-/ og EØS-retten

Studentene skal særlig kunne gjøre greie for:

- Det folkerettslige grunnlaget for EU- og EØS-samarbeidet
- Hovedtrekkene ved reguleringen av det indre markedet
- De sentrale EU- og EØS-institusjonenes kompetanser og oppgaver
- Domstolskontroll ved inngrep i EU- og EØS-rettigheter, særlig om EU- og EFTA-domstolens tilsyn med medlemsstatene
- EU- og EØS-rettens ansvarsregler

- EU- og EØS-rettens krav til virkning i nasjonal rett

4. *Det nasjonale og internasjonale vernet av menneskerettighetene*

Studentene skal særlig kunne gjøre greie for:

- Utvikling og innholdet av menneskerettighetsbegrepet
- Det nasjonale og internasjonale vernet av menneskerettighetene
- Domstolskontroll med hjemmel og forholdsmessighet ved inngrep i menneskerettighetene. Dette omfatter både nasjonale domstolars kontroll med andre myndigheter og EMDs tilsyn med staters respekt for og sikring av menneskerettighetene
- Konstitusjonelle og menneskerettslige krav til lovgivningen: Legalitetsprinsippet og forbudet mot tilbakevirkende lover
- Et utvalg av sivile og politiske rettigheter slik de er nedfelt i Grunnloven og/eller EMK, inkl. retten til liv, integritet, personlig frihet, privatliv, ytringsfrihet og eiendom, og diskrimineringsforbud
- Ansvarsregler knyttet til brudd på ulike menneskerettigheter
- Ulike menneskerettighetsinstrumenters krav til virkning i nasjonal rett

5. *Samspillet mellom statsmaktene, og mellom nasjonal og internasjonal rett, og hvordan dette virker inn på utformingen, tolkningen og håndhevingen av retten*

Studentene skal særlig kunne gjøre greie for:

- Hvordan emnene behandlet i 1 – 4 gjensidig påvirker fastleggingen av retten på hverandres område samt hvordan de påvirker fastleggingen av norsk gjeldende rett på alle nivå.
- Hvordan norsk rett på ulikt vis tillegger folkerettslige regler virkning i Norge, med særlig vekt på, men ikke begrenset til, EMK og EØS-retten.
- Metodiske likheter og ulikheter mellom de delene som behandles i emnet
- Nasjonalrettslige konsekvenser av overtredelse av statsrettslige normer, folkeretten, EU- og EØS-retten samt menneskerettighetene

Ferdigheter:

Studenten kan:

- fastlegge rettslig relevant faktum i et saksforhold, og på grunnlag av dette identifisere og formulere rettslige problemstillinger
- innhente og systematisere rettslig relevant materiale fra norske, skandinaviske og engelskspråklige kilder, også ved bruk av digitale verktøy
- formidle og evaluere juridiske analyser og standpunkt på en poengtert, presis og etterrettelig måte både muntlig og skriftlig, på så vel norsk som engelsk, gjennom å
 - utarbeide ulike former for selvstendige skriftlige arbeider
 - diskutere og prosedere ulike rettslige standpunkt
 - gi tilbakemeldinger på andres arbeid og selv motta og gjøre bruk av slike tilbakemeldinger

Generell kompetanse:

Studenten kan:

- systematisere og avveie argumentasjon, rådgi og treffe avgjørelser
- tilegne seg ny kunnskap, følge med i rettsutviklingen og løse nye rettslige spørsmål
- formidle juridiske analyser til allmennheten, skriftlig og muntlig, på norsk og på engelsk

- presentere og argumentere for egne vurderinger og konklusjoner for større og mindre grupper av tilhørere
- [Delvis avhengig av prøvingsform: planlegge og gjennomføre større arbeidsoppgaver innen en gitt tidsramme]
- følge akademiske krav til kildehenvisninger og bruk av andres arbeider
- arbeide selvstendig og i grupper

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

[Vanskelig å avklare på nåværende tidspunkt.]

Litteratur

[Også vanskelig å avklare på nåværende tidspunkt.]

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Kurset legger opp til vekselvirkning mellom selvstudium, forelesninger, arbeids- og storgrupper.

Forelesninger

28 dobbelttimer konsentrert om å gi oversikt i faget, og vise sammenhengen mellom fagets ulike deler. Enkelte forelesninger vil være på engelsk.

Gruppeundervisning

Emnet har inntil 12 arbeidsgruppesamlinger og 7 storgruppesamlinger.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Det er obligatorisk deltakelse i arbeidsgrupper og storgrupper, og det er også obligatorisk innlevering av arbeidsgruppeoppgaver og kommentering av slike oppgaver. Utrekning av deltagelse blir gjort som fastsatt i «Retningslinjer for utregning av obligatorisk deltakelse».

For alle skriftlige arbeid som skal regnes med i obligatoriske arbeidskrav, gjelder at hele oppgaven skal besvares og må oppfylle de kvalitative og kvantitative minstekravene som er fastsatt i «Krav til skriftlige arbeider på masterstudiet i rettsvitenskap».

[Kurset vil ha et engelsk arbeidskrav, f.eks. at minst en arbeidsgruppeoppgave (eller del derav), eller hjemmeeksamen/case study skal skrives på engelsk.]

Hver student skal på minst ett storgruppemøte delta med en muntlig presentasjon av en oppgave (vanligvis gruppearbeid). Dette er en forutsetning for å kunne gå opp til den avsluttende prøven.

Underkjente element i de obligatoriske arbeidskravene kan ikke gjentas før ved neste kurs.

Kursgodkjenning blir ikke foreldet.

Vurderingsformer

Mappevurdering med:

- Skoleeksamen, 6 timer
- Hjemmeeksamen, 4 dager

Det skal være en samlet karakter for begge eksamenene der skoleeksamen skal telle om lag 60 % og hjemmeeksamen om lag 40 %.

Hjelpemiddel til eksamen

[Avhenger av svar på punktet over.]

Karakterskala

A til E for bestått og F for ikke bestått.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 85/20**JUS222 Forvaltningsrett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS222 Forvaltningsrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	Forvaltningsrett
Emnenavn (nynorsk)	Forvaltningsrett
Emnenavn (kortversjon)	Forvaltningsrett
Emnenavn (engelsk)	Administrative law
Antall studiepoeng	22
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.	
Emneansvarlig(e)	Professor Anneken Kari Sperr og professor Bjørn Henning Østenstad
Kommentarer/utdyping Emnet vil, etter det som er opplyst, første gong gå våren 2023. Dette er langt fram, men vi har ført opp noverande kursansvarlege i Forvaltningsrett I og Forvaltningsrett II som kursansvarlege, i mangel av meir sikker informasjon om korleis leiinga har tenkt dette.	
Emnets mål og innhold Ei mangslungen og gjennomgripande offentleg forvaltning legg rammer for livsutfalding og aktiviteten til individ, næringsliv og andre. Som ein naturleg konsekvens er det ein stor og stadig aukande trong for juridisk kompetanse i forvaltninga.	
Målsetjinga for emnet Forvaltningsrett er å sikre at framtidige juristar har god kunnskap, ferdigheiter og kompetanse om særtekka ved forvaltningsrettsleg problemløysing.	
Offentleg forvaltning omfattar organ for stat og kommune, men også private som treff avgjerder på vegne av det offentlege. Konkret kan dette vere kollegiale organ, som kommunestyre eller styret ved Universitetet i Bergen, eller administrative organ som kommunedirektøren, fylkesmannen og departementa.	
Forvaltningsrettslege spørsmål omfattar dei interne forhold i forvaltninga og forholdet mellom ulike organ, som organisering, styring og ansvarsforhold. Eit hovudfokus er likevel på forholdet til private: under dette grensene for kva vedtak som kan treffast, kven som kan gjere det og på kva måte (sakshandsaminga).	
Verksemda i dei enkelte deler av forvaltninga – som handsaming av plan- og byggjesaker, saker om ytingar frå NAV eller helse- og omsorgstenester – har sine særlege reglar, som gjerne blir kalla spesiell forvaltningsrett. Hovudfokus for emnet Forvaltningsrett er likevel dei generelle reglane og prinsippa som gjeld for heile den offentlege forvaltninga eller dei største og mest sentrale delane av denne – det som også blir kalla allmenn forvaltningsrett. I stort omfang har emnet karakter av å vere ein studie av særlege rettskjeldeprinsipp og samspelet mellom desse og rettskjeldemateriale med utspring i ulike delar av spesiallovgevinga. Slik byggjer emnet i stor grad vidare på føregåande metodeemne under studiet.	
Frå den spesielle forvaltningsretten vil enkelte spørsmål og problemstillingar bli valde ut for ein djupare analyse, med særleg vekt på forholdet til allmenn forvaltningsrett. Døme her kan vere tematikk frå miljøforvaltningsrett og helse- og sosialrett, men dette kan variere frå studieår til studieår	
Medvitet om at rettsreglar med eit internasjonalt utspring også set rammer for forvaltninga si verksemd, er aukande. Av særleg betydning er EU-/EØS-retten og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Tradisjonell norsk forvaltningsrett vil bli sett i perspektiv ved å trekkje inn problemstillingar frå desse rettsfelta. Slik blir også det føregåande emnet Rettsstaten på andre studieår, bygt vidare på og utfyllt.	
Læringsutbytte Dette er det viktigste punktet, da det er bestemmende for alle andre egenskaper ved emnet. Tenk nøye gjennom	

hvilke egenskaper studentene utvikler i emnet, utover «bare» kunnskaper. Beskriv det som kan sertifiseres, enten ved eksamen eller ved obligatoriske arbeidskrav.

Kunnskaper

Etter at emnet Forvaltningsrett er gjennomført, skal studentane ha god kunnskap om:

- Dei særlege metodiske problemstillingane ved løysing av forvaltningsrettslege spørsmål
- Dei grunnleggjande omsyn forvaltningsretten byggjer på
- Det juridiske kompetanseomgrepet, herunder forholdet mellom ulike typar kompetanse
- Personelle kompetansespørsmål, mellom anna delegering
- Kravet om heimel (materiell kompetanse) i forvaltningsretten, særleg om når heimel i formell lov trengst, og i den samanheng innhald og utstrekning av det tradisjonelle norske legalitetsprinsippet
- Forvaltningslova og offentleglova sine verkeområde, oppbygging, kva omsyn dei byggjer på, samspelet med ulovfeste prinsipp for sakshandsaminga og føreseigner om dette i spesiallovgevinga, og samspelet med materiell forvaltningsrett
- Sentrale føreseigner om sakshandsaminga (stundom kalla prosessuell kompetanse), som habilitet, rettleiing, teieplikt, utgreiing av saka, varsling og kontradiksjon, vedtak og grunngeving
- Dokumentinnsyn etter forvaltningslova og offentleglova
- Ulike ordningar for administrativ overprøving og kontroll av forvaltningsvedtak, under dette forvaltningsklage og omgjerung utanfor klagesak
- Rettslege problemstillingar ved automatiserte avgjerdsprosessar
- Skiljet mellom rettsbruksskjønn og forvaltningsskjønn, inklusive forholdet mellom desse omgrepa og domstolskontrollen, samt dei rettslege skrankane som gjeld ved forvaltningsskjønn
- Diskusjonen om forholdsmessigheit (proporsjonalitet) som skranke for forvaltninga si utøving av kompetanse, ut frå ulike rettslege perspektiv
- Forvaltninga sin kompetanse til å stille vilkår for vedtak, avtalekompetanse og kompetanse til førehandsbinding (av kompetanse)
- Dei rettslege konsekvensane av kompetansesvikt, særleg om når eit vedtak blir ugyldig
- Utvalde problemstillingar frå den spesielle forvaltningsretten, med vekt på samspel, likskapar og ulikslikar med dei allmenne forvaltningsrettslege prinsippa
- Utvalde problemstillingar frå EU-/EØS-retten og EMK-retten og korleis dei verkar inn på norsk rett

Ferdigheter

Etter at emnet Forvaltningsrett er gjennomført, skal studentane ha tileigna seg gode ferdigheiter om følgjande:

- Bruk av allmenne forvaltningsrettslege prinsipp i analysen av problemstillingar frå ulike greiner av ei mangslungen offentleg forvaltning, også med utspring i sektorlovgeving eller faktiske problemstillingar som ikkje har vorte fokusert i undervisninga eller i litteraturen
- Kunne innhente og systematisere rettsleg relevant materiale, og på grunnlag av dette identifisere problemstillingar og samanhengar og kunne føreta ein sjølvstendig analyse ut frå eit samansett rettskjeldebilete
- Å identifisere når ein står overfor forvaltningsrettslege spørsmål som treng ei nærare EU-/EØS- eller EMK-rettsleg vurdering
- Kritisk kunne vurdere godleiken av element i den lovfeste og ulovfeste forvaltningsretten
- Formidle juridiske analysar og standpunkt både munnleg og skriftleg og med utgangspunkt i ulike sjangrar, under dette den emnespesifikke forvaltningsvedtak-sjangeren

Generell kompetanse

Etter at emnet Forvaltningsrett er gjennomført, skal studentane ha god generelle kompetanse til å

- tileigne seg ny kunnskap om juridiske emne
- systematisere og analysere eit komplekst rettsleg materiale, også med utspring i kjelder ein ikkje har kjennskap til frå før
- formidle juridisk analyse, gje råd og ta standpunkt
- presentere og argumentere for eigne vurderingar og konklusjonar, både skriftleg og munnleg
- arbeide sjølvstendig og i grupper

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Skildringa av læringsutbyttet vil vere styrande for utforminga av undervisninga. Dei ulike kunnskaps-, ferdigheits- og kompetanseelementa må dekkjast inn og på ein måte som står godt i høve til kvarandre. Ulike tekstsjangrar vil bli introdusert i arbeidsgruppene. Munnleg formidling vil stå i sentrum i storgruppene.

Kombinasjonen av heimeeksamen og skuleeksamen gjer det mogeleg med ei breiare prøving av studentane sine kunnskaper, ferdigheiter og kompetanse, også med tanke på bruk av ulike tekstsjangrar.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Innføringslitteratur

Frode A. Innjord, «Forvaltningsretten», i: Irgens-Jensen (red.), Knophs Oversikt over Norges Rett. 15. utg. 2019.

Sunniva Cristina Bragdø-Ellenes og Terje Abusland, Forvaltningsrett i et nøtteskall, 2017.

Hovedlitteratur

Jan Fridthjof Bernt og Ørnulf Rasmussen, Frihagens Forvaltningsrett, 2. utg. 2010.

Torstein Eckhoff og Eivind Smith, Forvaltningsrett, 11. utg. 2018: kapitla. 8, 9, 23–26 og 29, 30 og 33.

Karl Harald Søvig (red.): Forholdsmessighetsvurderinger i forvaltningsretten, 2015: kapitla 2–4 og 10.

Jan Fridthjof Bernt og Camilla Bernt, God forvaltningsskikk: rettssikkerhet, kommunikasjon og konfliktforståelse i forvaltningen, 2018: kapittel 4

Christoffer Conrad Eriksen og Halvard Haukeland Fredriksen, Norges europeiske forvaltningsrett, 2019

Asbjørn Kjønstad, Aslak Syse og Morten Kjelland, Velferdsrett I, 6. utg. 2017: kapittel 5 og kapittel 10 (punkta 10.1–10.6). (Tilgjengeleg i Litteraturkiosken).

Hans Chr. Bugge, Lærebok i miljøforvaltningsrett, 5. utg. 2019: kapitla 7–9

Tilleggs litteratur

Hans Petter Graver, *Alminnelig forvaltningsrett*, 5. utg. 2019.

Torstein Eckhoff og Eivind Smith, *Forvaltningsrett*, 11. utg. 2018 (kapitla som ikkje er sett opp som hovudlitteratur)

Karl Harald Søvig (red.): *Forholdsmessighetsvurderinger i forvaltningsretten*, 2015 (kapitla som ikkje er sett opp som hovudlitteratur)

Roald Hopsnes og Bjørn Henning Østenstad, *Oppgavebok i Forvaltningsrett I, kursoppgaver, oppgaver for selvstudium, juridisk metode og oppgaveteknikk*. 2. utg. 2011

Asbjørn Kjønstad og Aslak Syse, *Velferdsrett I*, 5. utg. 2012: kapitla 2, 4 og kapittel 10 (punkta 10.7–10.11).

Hans Chr. Bugge, *Lærebok i miljøforvaltningsrett*, 3. utg. 2011: kapittel 1 og 5.

Legalitetsprinsippet – meir djuptloddande enn hovudlitteraturen:

- Roald Hopsnes og Raymond Solberg: «Legalitetsprinsippet», *Jussens Venner*, 2005 s. 77–155.
- Jan Fridthjof Bernt: «Legalitetsprinsippet og andre hjemmelsspørsmål i den offentlige rett – noen prinsipielle betraktninger», i *Lov og frihet – festskrift til Johs. Andenæs på 70-årsdagen*, Bratholm, Anders/Christie, Nils og Opsahl, Torkel (red.), (Oslo 1982) s. 509–526. Også trykt i *Jussens Venner*, 1983 s. 119–135.

Forvaltningsskjønn vs. rettsbruksskjønn – meir djuptloddande enn hovudlitteraturen:

- Marius Stub: «Om «fjordlaksformelen» og forvaltningens subsumsjonsfrihet – En kommentar til Hans Petter Graver», *Lov og Rett*, 2008 s. 166–181.
- Hans Petter Graver: «Fjordlaksformelen og forvaltningens vurderingsfrihet», *Lov og Rett*, 2007 s. 365–374.

Spesifikt om Sårstelldommen (Rt. 2010 s. 612) – meir djuptloddande enn**hovudlitteraturen om denne prinsipielt interessante, men omstridde dommen:**

- Bjørn Henning Østenstad, «Sårstelldommen (Rt. 2010 s. 612) – prejudikat for kva?», *Lov og Rett* 2014 s. 484–501.
- Monsen, Erik: «Legalitetsprinsippet og tvangsmessig gjennomføring av vask og stell i institusjon i medhold av et snevert, ulovfestet hjemmelsgrunnlag. En kommentar til Sårstelldommen i Rt. 2010 s. 612», i *Undring og erkjennelse. Festskrift til Jan Fridthjof Bernt. 70 år*, Søvig, Karl Harald/Schütz, Sigrid Eskeland og Rasmussen, Ørnulf (red.) (Bergen 2013) s. 419–429.
- Aslak Syse «‘Huleboerdommen’ (LoR 2011 s. 283) – feil navn og uklart innhold? – En kommentar», *Lov og Rett*, 2011 s. 628–637
- Njål Wang Andersen og Karl O. Wallevik, «‘Huleboerdommen’ – riktig diagnose, feil medisin?», *Lov og Rett*, 2011 s. 283–297.
- Alice Kjelle vold og Henriette Sinding Aasen, «Huleboer-dommen og bruk av tvang i sykehjem: Rt. 2010 s. 612», *Tidsskrift for erstatningsrett, forsikringsrett og velferdsrett*, 2011 s. 50–68.

Kommentarutgåver som oppslagsbøker ved meir djuptgåande problemløysing:

Kristian Brant mfl., *Offentleglova, Lovkommentar*, 2018.

Geir Woxholth, *Forvaltningsloven, Kommentartutgave*. 5. utg, 2011

Undervisningssted - UiB

Undervisningssemester - Vår

Undervisningsspråk Norsk

Undervisningsformer og -metoder

Undervisningsopplegget er sett saman av førelesingar, arbeidsgrupper og storgrupper.

Førelesingane har særleg som funksjon å bidra til struktur og å utfylle, samanstillе og problematisere litteraturen.

Arbeidsgruppene er den primære arena for utvikling av fagleg kunnskap, ferdigheiter og generell kompetanse.

Ulike tekstsjangrar vil bli brukt, inkludert det emnespesifikke "forvaltningsvedtaket". Storgruppene skal foredle læringsprosessen gjennom eit ulikearta fagleg opplegg frå samling til samling der munnleg presentasjon og diskusjon av problemstillingar på eit høgare nivå enn i arbeidsgruppene, er dreiepunktet. Det er ei forventning om at alle studentar deltek aktivt i møta og at storgruppeleiarane bidreg til at studentane kan vere aktive.

Emnet har obligatorisk oppgave - Nei

Det er obligatorisk å møte på arbeidsgrupper og storgrupper. Studentane må òg levere skriftlege arbeidsgruppeoppgåver og kommentera andre studentar sine oppgåver.

Vurdering

Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.

Vurderingssemester - Vår

- Skuleeksamen, 6 timer
- Heimeeksamen

Vurderingsform(er)

Det skal vere berre ein samla karakter for begge eksamenane der skuleeksamen skal telja om lag 90 % og heimeeksamen om lag 10 %.

Hjemmeeksamenens varighet

Ei veke.

Begrunnelse for vurderingsform

Ein skuleeksamen på 6 timar er eit uunnværlig element i vurderinga, mellom anna ut frå eit synspunkt om å sikre likskap i prøvingssituasjonen.

Heimeeksamen kan vere tenleg som eit supplement, og opnar mellom anna for prøving i fleire tekstsjangrar.

I sensuren skal utgangspunktet tas i skuleeksamen, og så skal heimeeksamen vere korrigerande . Heimeeksamen skal ha ei teljande, men sekundær rolle i vurderinga og skal vere avgjerande der det er tvil om karakteren på skuleeksamen.

Om Studieutvalet skulle ønskje meir utdjupande synspunkt, er vi opne for det.

Språk eksamensoppgave

Norsk

Språk eksamensbesvarelse

Norsk eller et annet skandinavisk språk.

Karakterskala

A-F

Hjelpemidler til eksamen

Skuleeksamen: Lov- og forskriftstekstar i Lovdata.

Heimeeksamen: Alle hjelpemiddel. Det er ikkje høve til å inngå samarbeid med medstudentar eller andre, som undergreit føresetnaden om at oppgåvesvaret skal vere eit sjølvstendig arbeid.

Programansvarlig

Det juridiske fakultet v/Studieutvalget

Evaluering av emnet

I henhold til rutiner for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Emnebeskrivelsen er utarbeidet av

Bjørn Henning Østenstad og Anneken Kari Sperr

E-post

Bjorn.Ostenstad@jur.uib.no

E-post

Anneken.Sperr@uib.no

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 86/20**JUS231 Obligasjonsrett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS231 Obligasjonsrett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnenavn (bokmål)	JUS231 Obligasjonsrett
Emnenavn (nynorsk)	JUS231 Obligasjonsrett
Emnenavn (kortversjon)	JUS231 Obligasjonsrett
Emnenavn (engelsk)	JUS231 Law of Obligations
Antall studiepoeng	28
Om studienivå, læringsmål og utbyttebeskrivelser Nivået gjenfinnes i emnets læringsmål, og må henge sammen med forkunnskapskravene. Et emne på masternivå kan inngå i en bachelorgrad, men ikke omvendt – emner på masternivå stiller store krav til fordypning.	
Studienivå	- BA (bachelornivå)
Type emne	- Obligatorisk emne på masterstudiet
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.	
Emneansvarlig(e)	Hilde Hauge, Maria Veia Lund og Rune Sæbø
Emnets mål og innhold Emnet JUS 231 Obligasjonsrett omfatter regler som tilhører rettsområdene kontraktsrett og pengekravsrett. Dette inkluderer både reglene om krav som springer ut av kontrakt og fellesregler for betalingsforpliktelser som er gyldig stiftet, uansett rettsområde. Det kan blant annet dreie seg om krav på oppfyllelse i henhold til en kontrakt, krav som følge av et kontraktsbrudd eller krav på erstatning utenfor kontrakt. Emnet handler om de alminnelige obligasjonsrettslige reglene, supplert med særregler som gjelder på bestemte områder eller mellom bestemte parter. For så vidt gjelder reglene om krav som springer ut av kontrakt, har kurset som startpunkt at en gyldig avtale er inngått, og bygger i så måte videre på JUS 212 Avtalerett. Læren om tolking av avtaler, som er en del av avtaleretten, står likevel sentralt også i obligasjonsretten. Hva som utgjør en ytelse i samsvar med kontrakten og hva som utgjør et kontraktsbrudd beror nemlig på en tolkning av avtalen, eventuelt supplert med kontraktsrettslig bakgrunnsrett. I tillegg er det slik at selv om en avtale er gyldig, kan det være grunnlag for endring av partenes forpliktelser. Da snakker vi gjerne om avtalerevisjon eller lemping. I norsk rett finnes flere regler som hjemler avtalerevisjon, blant annet avtaleloven § 36 og den ulovfestede regelen om bristende forutsetninger. Begge disse grunnlagene for avtalerevisjon dekkes av læringsmålene i JUS 231 Obligasjonsrett. Et sentralt tema er videre reglene om hvilke rettigheter og plikter kontraktpartene har ved kontraktsbrudd, herunder reglene om reklamasjon og retten til å kreve retting, prisavslag, erstatning eller heving. For så vidt gjelder krav om erstatning tar emnet her opp erstatning som følge av brudd på kontrakt, mens JUS213 Erstatningsrett tar opp erstatningskrav som ikke er en følge av kontraktsbrudd. Blant fellesreglene som gjelder generelt for gyldig stiftede betalingsforpliktelser, står blant annet reglene om foreldelse, renter, oppgjør ved betaling eller motregning, tilbakesøkning, samskyld og regress, sentralt.	
Kunnskaper Etter at kurset er gjennomført, skal deltagerne ha kunnskap om: • Grunnleggende prinsipper for regeldanning på obligasjonsrettens område • Lovfestede og ulovfestede regler om kjøp, tjenester, tilvirkning og leie, herunder de spesielle reglene for beskyttelse av forbrukere og reglene om hvilke virkninger som kan inntre når en kontrakt er blitt misligholdt • Revisjon og lemping av avtaler eller avtalevilkår, på grunnlag av avtaleloven § 36 og læren om bristende forutsetninger • Lovfestede og ulovfestede regler om pengekrav, for eksempel reglene om renter, motregning, samskyld og regress, tilbakebetalingskrav, oppgjør av pengekrav og sanksjoner mot mislighold av pengekrav. Regler som gir grunnlag for berikelseskrav og vederlagskrav • Samspillet mellom internasjonale utviklingstrekk og norsk obligasjonsrett, særlig på kjøpsområdet. • Hovedtrekk i EUs forbrukerdirektiver på obligasjonsrettens område.	
Ferdigheter Etter at kurset er gjennomført, forutsettes deltagerne å kunne analysere rettsstoffet på obligasjonsrettens område med følgende siktemål: • Mestre obligasjonsrettens særskilte metodiske utfordringer, herunder håndtere betydningen av	

forbrukerdirektivene som rettskilde.

- Mestre tolking av ulike typer kontrakter.
- Håndtere samspill mellom avtalen og deklarasjonsrett.
- Håndtere preseptoriske reglers betydning for partenes stilling.
- Håndtere samspill mellom lov og ikke lovfestede prinsipper.
- Kunne skille mellom sikre og usikre løsninger og i siste tilfelle være i stand til å argumentere juridisk forsvarlig for en løsning.

Generell kompetanse

Etter at kurset er gjennomført, forutsettes deltagerne å være i stand til:

- Å arbeide selvstendig med obligasjonsrettslige spørsmål.
- Å formulere, drøfte og ta stilling til obligasjonsrettslige spørsmål på en poengtert og presis måte.
- Å rådgi i obligasjonsrettslige spørsmål basert på gjeldende rett.
- Å utforme og vurdere ulike kontrakter.
- Å identifisere og vurdere sammenhenger og linjer i obligasjonsretten

Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.

Undervisningen på kurset består i hovedtrekk av forelesninger, storgrupper, oppgaveinnleveringer og oppgavekommentering, samt faglærers gjennomgang av innleveringsoppgavene.

De ulike undervisningsaktivitetene gir ulike typer bidrag til studentenes læringsutbytte og gir samlet, i kombinasjon med studentenes selvstudium av den anbefalte litteraturen og studentstyrte arbeidsgrupper, grunnlag for å nå læringsmålet. Forelesningene gir en oversikt over emnet og relevante utviklingstrekk, og tar videre opp særlig krevende problemstillinger. Innlevering og kommentering av oppgaver gir studentene trening i å analysere et sakskompleks, identifisere rettslige problemstillinger og løse disse ved bruk av juridisk metode. Faglærers gjennomgang av innleveringsoppgavene bidrar til kvalitetssikring av læringen, i form av en grundig oppfølging av både de metodiske og materielle utfordringene som oppgavene aktualiserer. Storgruppene tilbyr et forum for diskusjon og dypdykk i utvalgte tema og problemstillinger, og gir studentene trening i å håndtere andre arbeidsoppgaver enn å besvare tradisjonelle praktikums- og teorioppgaver, eksempelvis skriving av kontrakt eller prosesskrift.

Den avsluttende prøvingen består av to skriftlige skoleeksamener, hvor studentene tre dager før den siste eksamensdagen får opplyst temaet som de skal prøves i. Oppgavenes form og tematiske innhold skal ligge innenfor rammene som følger av læringsutbyttebeskrivelsen, anbefalt litteratur og innholdet i de ulike undervisningsaktivitetene. Forhåndskunngjøring av tema for den siste eksamensdagen, bidrar til å styrke betydningen av studentenes ferdigheter og kompetanse.

Litteratur

Hovedlitteratur for emnet er obligatorisk felt; de andre er valgfrie. Normen er 30 - 60 sider pr. studiepoeng.

SU uttalte i sak 3/16-2: «SU ber om at det vurderes å ta med i emnemalen et vilkår om at hovedlitteratur ikke kan vedtas før den foreligger tilgjengelig i salg eller på annen måte.»

Informasjon om Litteraturkiosken, kompendier m.m. finner du her:

<https://www.uib.no/student/91985/kompendiene-er-n%C3%A5-digitale>

Hovedlitteratur

...

Undervisningssted

- UiB

Undervisningssemester

- Høst

Undervisningsspråk

Norsk eller annet skandinavisk språk

Undervisningsformer og -metoder

Undervisningen består av følgende elementer:

- Forelesninger
- Storgrupper
- Oppgaveinnleveringer, herunder én større midtveisoppgave
- Kommentering av andre studenters oppgavebesvarelser
- Plenumsgjennomgang av innleverte oppgaver

Deltakelse på storgrupper, oppgaveskriving og –kommentering er obligatorisk.

Utrekningen av deltakelsen blir gjort som fastsatt i "Retningslinjer for utregning av obligatorisk deltakelse." For alle skriftlige arbeider som skal regnes med i obligatoriske arbeidskrav, skal hele oppgaven besvares og besvarelsen må

fylle de kvalitative og kvantitative minstekravene som er fastsatt i «Krav til skriftlige arbeider på masterstudiet i rettsvitenskap». Veiledende ordgrense for arbeidsgruppeoppgaver er [...] ord.

Studentene skal besvare og levere inn en midtveisoppgave (obligatorisk kursoppgave). Besvarelsen blir kommentert og vurdert av en ansatt ved fakultetet eller en annen kvalifisert jurist, og må være godkjent før studenten kan avlegge avsluttende eksamener i emnet.

Underkjente elementer i de obligatoriske arbeidskravene kan ikke gjentas før ved neste kurs.

Emnet har obligatorisk oppgave	- Ja
Hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	En uke
Vurdering Vurderingsformen(e) må henge sammen med undervisningen og det generelle læringsutbyttet.	
Vurderingssemester	- Høst
Vurderingsform(er)	- Skoleeksamen 2 dager á 6 timer
Språk eksamensoppgave	Norsk
Språk eksamensbesvarelse	Norsk eller et annet skandinavisk språk
Karakterskala	A-F
Hjelpemidler til eksamen Standard hjelpemidler på eksamen er beskrevet i fakultetets utfyllende regler § 3-5 Analoge hjelpemidler til eksamen. I tillegg er utvalgte digitale ressurser tillatt hjelpemiddel [...]	
Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evalueringsav emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Hilde Hauge, Maria Veia Lund og Rune Sæbø
E-post	Maria.Lund@uib.no

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 87/20**JUS232 Rettshistorie og komparativ rett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

I dette emnet har emneansvarlig foreslått et annet navn på emnet. SU må ta stilling til navnet på emnet.

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Navnet på emnet skal være Rettshistorie og komparativ rett

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS232 Rettshistorie og komparativ rett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnebeskrivelse JUS134 Rettshistorie og komparativ rett

Entry #	108
Date Created	2020-08-03 13:11:35
Emnenavn (bokmål)	komparativ rett og rettshistorie
Emnenavn (nynorsk)	rettssamanlikning og rettshistorie
Emnenavn (kortversjon)	Rettskultur
Emnenavn (engelsk)	Comparative Law and Legal History
Antall studiepoeng	12
MA (masternivå) -- Studienivå	
BA (bachelornivå) -- Studienivå	
Annet -- Studienivå	litt usikker her, for utenlandske skal den vel være på masternivå...
Ordinært emne på masterstudiet	X
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav	Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.
Anbefalte forkunnskaper	Studentene som delta på kurset bør ha deltatt i et kurs om akademisk skriving og på engelsk for jurister.
Faglig overlapp*	
Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med*	
Emneansvarlig(e)	Sören Koch
Undervisere	Sören Koch, Brage Hatløy, Eirik Holmøyvik, Siri Bernssen, Lars Kvestad, Marius Mikkel Kjølstad, Jørn Øyrehagen Sunde

Kommentarer/utdyping	Kurset er det første obligatoriske emnet som har all gruppeundervisning på engelsk. På grunn av ulike forkunnskaper er det nødvendig å dele studentmassen når det gjelder undervisning i norsk rettshistorie og rettskultur (det blir derfor nødvendig å lage to fag med hver sin fagkode). Deling av studentmassene gjelder forelesninger, pensum-litteratur og til dels eksamensoppgaver. Presensforelesninger og storgruppeundervisningen skal skjer på engelsk med blandede grupper. Norske og utenlandske studenter må jobbe sammen for å løse minst en oppgave i felleskap.
Emnets mål og innhold	Goal and Content Introduction Europeanisation and Globalisation have caused that Norwegian law has become subject to an extensive internationalization in the last decades. JUS 134 addresses the consequences and challenges of this process. The course provides students with several new perspectives on law and conveys knowledge and skills essential for 21st century lawyers. Among other perspectives, comparative law and legal history are actively used to achieve a deeper understanding of the applicable law in Norway and in other countries. This requires understanding law in context. Systematically analysing law in context requires applying an operationalized concept of legal culture which can provide knowledge and understanding for the way law is produced and applied in different legal orders. Comparing legal cultures both historically and comparatively will enable students to identify, explain and analyse similarities and difference among legal cultures and allow them to discuss particular challenges of the internationalisation of law for national legal cultures. The overall aim of the course is, first to enhance the students' ability to understand, evaluate, discuss and critically analyse Norwegian law in a European and global perspective. Second, the course aims at enhancing the students' skills to reflect academically. This encompasses the ability to write papers according to international scientific standards. Third, the course offers a unique opportunity to get into contact and to cooperate with students from other legal cultures. For Norwegian students this entails internationalisation at home. Fourth, the course provides a unique opportunity to learn more about the Norwegian legal culture its historical roots and interaction with other cultures, both in the past and at present. Fifth, the language of the course and almost all teaching materials except for the materials on the Norwegian Legal History are provided in English. Hence, JUS 134 contributes to enhance the students' ability to understand, communicate and discuss legal content in an international language, both orally and in writing. The course adapts to the specific preconditions and knowledge the domestic students. It can be expected that Norwegian law students have a basic knowledge and understanding of the Norwegian history including the current legal system and its constitutional foundations. Therefore they will be offered lectures on the history of the Norwegian legal Culture provided in Norwegian and based on textbooks in the native language. (The visiting students, who cannot be expected to have a similar pre-knowledge and understanding, will receive a general introduction into the Norwegian Legal Culture and its historical roots in English. They will benefit from the advanced knowledge and understanding of their Norwegian fellow students when working together to solve the group-assessment as well as in the 'storgruppe'-discussions.) The final assessment is tailored according to skills and requirements of the Norwegian students. Objectives of JUS 134 Comparative Law and Legal history Candidates shall be able to 1) describe and explain how legal cultures can be identified with the help of an operationalised concept of legal cultures defined as ideas of and expectations to law made operational by institution(-like) practice, 2) explain the difference between institutional and intellectual structures of legal cultures; 3) explain and actively use the difference between a narrow and a wide concept of legal culture,

	4) explain and critically discuss of how of the narrow concept of legal culture can be transformed into a legal cultural model, with focus on the elements of institutionalized constitutional values, norm production, conflict resolution, legal education and ideal of justice, legal method, degree and attitude towards professionalisation and internationalisation. 5) critically assess the advantages and limitations of the legal cultural model used as an analytical tool, 6) apply the legal cultural model to identify and describe specific elements in legal cultures, 7) describe and explain law as a multilayer phenomenon illustrated by the metaphor of a legal sea, 8) analytically apply the legal sea-model distinguishing the surface from deeper levels of law, in order to qualify the degree and extent of change of legal cultures over time, 9) describe the historical preconditions and developments of the Norwegian and other (selected) legal cultures, 10) describe and explain changes within and interaction between elements of the legal cultural model and using the insights to analyse historical and contemporary changes in legal cultures, 11) based on legal cultural knowledge compare and analyse central features in different legal cultures, 12) analytically assess legal cultural particularities and their historical roots in order to avoid misunderstandings when communicating with lawyers from different jurisdictions and exploring extra-, inter- or supranational sources of law, 13) describe and explain how to conduct legal comparison based on a hermeneutical model organised in 7 steps (COMPASS-formula), 14) apply the Compass-formula to develop, assess and conduct comparative analysis on the macro, meso or micro-level.
Kunnskaper	The course conveys knowledge related to: 1. the analytical models (ses above) and their function, 2. the foundations of law in Europe, 3. the history and development of the Norwegian legal culture and selected other legal cultures, 4. the contemporary legal cultures of Norway, Germany, France, England and the US, 5. basic knowledge on the legal cultures of Italy, Finland and Scotland, 6. the internationalisation of law in Norway and other legal cultures.
Ferdigheter	Student shall be able to 1. Identify legal cultural entities and delimit them from related concepts such as legal system, legal family or legal tradition, 2. Use the legal cultural model to analyse the interaction between the institutional and intellectual structures of legal cultures and in particular between the elements of the legal cultural model, 3. Use the legal historical knowledge to explain the contemporary nature of a given legal culture, 4. Explore and explain extent and consequences of changes in legal cultures by using the multilayer-model of law (legal sea), 5. Compare central features of legal cultures contextually, that is identify similarities and differences and explain them contextually (comparative and/or historically) 6. Conduct a legal comparison based on the hermeneutical process described by the COMPASS-formula, 7. Discuss the merits and limitations of classifications such as the distinction between civil- and common law, taxonomies base on the idea of legal families or legal traditions, 8. Critical evaluate the concept of 'mixed legal systems' 9. Discuss the challenges that national legal cultures face because of the ongoing internationalisation of law.

Generell kompetanse	We expect the students to achieve the competence to 1. communicate and discuss legal issues with foreign lawyers based on an unbiased appreciation for legal cultural differences, 2. actively participate in debates concerning the impact of internationalisation and globalisation on national legal cultures, 3. write an academic paper in English and in concordance to scientific standards 4. work in international teams of lawyers, 5. present the results of legal cultural, comparative or historical studies orally to an audience of international lawyers in English, 6. Develop research questions and designs for comparative and/or historical research projects.
Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.	All teaching activities (except for lectures on the Norwegian legal culture and its historical roots) are provided in English. The mandatory reading provides an excellent theoretical, methodological and knowledge foundation. Based on this foundation the lectures will enable to increase understanding and enthusiasm for the subject. Lectures are not supposed to repeat the content of the mandatory literature, but encourage the students to actively engage in legal comparative and legal historical analysis, by providing excellent examples of how to use the theoretical and methodological models introduced to facilitate comparative analysis. A central topic for these lectures will be contemporary impact of internationalization on the Norwegian and other legal cultures. The group-sessions (storgruppesamlinger) provide the meeting space for domestic and international students and facilitates exchange at home (utveksling hjemme). This is further facilitated by making a group-assessment mandatory. This assignment will be submitted to the students in the first week of the course. The students will present the results of their collective efforts both jointly and individually, deliver papers, comment on other students papers and discuss different tasks in the group-sessions. Preparing each group-session will require to submit a 300 word - reflection paper containing the basic structure for solving the task at hand (notat). This will enhance the students' preparation for the group-sessions and provide the teachers with important insights on what to focus on. The group-sessions will give room for discussions and feedback. Student peer reviews and teacher comments on students' papers will provide necessary input on the scientific quality of the paper. In the final exam, the students have the chance to individually show to what extent they can use the analytical tools and the knowledge acquired on the way to solve a task containing three questions related to legal history, comparative law and legal culture. The students have 4 days to complete home examination. In contrast to other subjects, the students will be encouraged to discuss the exam-questions in groups. Skills of academic writing will be as important for the grade as academically sound and independent analysis.
Innføringslitteratur	Using the Concept of Legal Culture Forfatter: Nelken, David Utgivelsesår: 2004-10-28 Utgiver: eScholarship Utgivelsessted: University of California "Legal Culture" in Oxford Handbook of European Private Law Forfatter: Ralf Michaels Utgivelsesår: 2011

	Utgiver: Oxford University Press
Hovedlitteratur	Jørn Øyrehagen Sunde, "Managing the Unmanageable - An Essay Concerning Legal Culture as an Analytical tool", in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag 2020, p. 23-38. Koch, Sören, "From Mapping to Navigation – A COMPASS-formula for conducting Comparative Analysis" in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag 2020, p. 71-98. Koch, Sören, "Legal Culture and Comparative Law, " in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag 2020, p. 41-67. ISBN: 978-82-450-2091-6. Marius Mikkjel Kjølstad, Koch, Sören and Jørn Øyrehagen Sunde, "The Norwegian Legal Culture", in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag, p. 105-142. ISBN: 978-82-450-2091-6. Koch, Sören, "An Introduction to German Legal Culture", in: S. Koch et al. Comparing Legal Cultures. 2nd ed. Fagbokforlaget, p. 221-266 ISBN: 978-82-450-2091-6 Christian Franklin, "A legal Cultural 'Take' on the legal System of England & Wales" in: S. Koch et al. Comparing Legal Cultures. 2nd ed. Fagbokforlaget, p. 333-386 ISBN: 978-82-450-2091-6. Sunniva Cristina Bragdø-Ellenes, "An Introduction to the French Legal Culture, in: S. Koch et al. Comparing Legal Cultures. 2nd ed. Fagbokforlaget, p. 471-508 ISBN: 978-82-450-2091-6. Llyod T. Wilson, Jr., "A view of the Legal Culture of the United States of America, in: S. Koch et al. Comparing Legal Cultures. 2nd ed. Fagbokforlaget, p. 635-692 ISBN: 978-82-450-2091-6. Eirik Holmøyvik, "A little Bit of This and A Little Bit of That", in: J.Ø.Sunde et al., Rendezvous of European Legal Cultures, Fagbokforlaget 2010, p. 45- 59. ISBN: 978-82-450-0840-1. Ingvill Helland and Sören Koch, "Norwegian and German Legal Methods Compared: Similarities and Differences, their Reasons and Consequences," in: I. Helland/S. Koch (eds). Nordic and Germanic Legal Methods, Tübingen 2014, p. 267 - 317 ISBN: 978-3-16-153062-3 J.Ø. Sunde, Spekulum Legale: rettsspegele - ein introduksjon til den norske rettskulturen si historie i eit europeisk Perspektiv, Fagbokforlaget 2005, p. 38-67; 81-182, 197-327, 336-343.
Tilleggs litteratur	
UiB -- Undervisningssted	UiB
Undervisningssemester	(Vår/høst/høst og vår/annet)
Undervisningsspråk	Engelsk (lectures on Norwegian History for Norwegian students in Norwegian)
Undervisningsformer og -metoder	Det blir gitt forelesningsopptak, presensforelesninger, storgruppe-undervisning, student- og faglærerkommentarer på arbeidsgruppeoppgaver, obligatoriske notater til forberedelse av

	storgruppeundervisning, minst en gruppeoppgave, muntlige presentasjoner, interaktive forelesninger, digitale workshop om akademisk skriving og frivillige quiz
Emnet har obligatorisk oppgave	<i>(Ja/nei) Nei, men en arbeidsgruppe-oppgave lages som en gruppeoppgave som gis på begynnelsen av semesteret og som må leveres 2 uker før eksamen. Gruppearbeid må godkjennes for at studentene er kvalifisert å at eksamen på faget. Nekter en student å delta i gruppens arbeid skal kursansvarlig varsles om dette i god tid før levering av oppgaven. I slike tilfeller treffer kursansvarlig de nødvendige tiltakene.</i>
Hvis ja: hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter	Storgruppeundervisning forblir obligatorisk for å garantere oppmøte av tilstrekkelig mange studenter til å sikre at kurset oppfyller sin funksjon som interkulturell møteplass. Arbeidsoppgavene er også obligatoriske, minst 2 må leveres på engelsk, norske studenter kan velge å svare på den første arbeidsoppgaven (relatert til norsk rettshistorie på norsk). Til forberedelse av storgruppeundervisningen må studentene lage og innlevere notater der de skisserer en disposisjon til storgruppeoppgaven.
Vurderingssemester	<i>(Vår/høst/høst og vår/annet) Vår semester</i>
Vurderingsform	<i>Skoleeksamen, 6 timer/Skoleeksamen, 4 timer/hjemmeeksamen/mappevurdering/muntlig/annen vurderingsform</i> <i>Hjemmeeksamen.</i>
Hvis hjemmeeksamen: angi varighet	
Begrunnelse for vurderingsform	Har visst seg å være den ideelle undervisningsformen for å oppnå de ovennevnte læringsmålene, særlig akademisk skriving og selvstendig refleksjon.
Språk eksamensoppgave	Engelsk
Språk eksamensbesvarelse	Engelsk (første deloppgave under hjemmeeksamen (om norsk rettshistorie) kan besvares på norsk.
Karakterskala	A-F
Hjelpemidler til eksamen	I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.
Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evalueringsav emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Søren Koch
E-post	Soren.koch@uib.no

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 88/20**JUS233 Komparativ rett – opprette nytt emne.**

Fakultetsstyret har vedtatt at vi skal innføre en ny studiemodell. Det skjer ved at første studieår starter med ny modell fra H21, andre studieår fra H22, tredje studieår fra H23, [fakultetsstyresak 91/19](#).

[Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19.

[Delinnstilling I: Læringsutbyttebeskrivelser](#). Avgitt 28. mai 2019. [Fakultetsstyresak 46/19](#).

[Delinnstilling II: Lærings- og prøvingsformer](#). Avgitt 17. januar 2020. [Fakultetsstyresak 30/20](#).

Fakultetsstyret oppretter og nedlegger emner, jf. [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#) § 3.2 nr. 1 bokstav d). Når emnet er opprettet, har SU kompetanse til å foreta endringer som ikke er prinsipielle, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 9 pkt. 2 bokstav d).

Øvrige rammebetingelser:

[Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk](#).

[Studietilsynsforskriften](#)

[Studiekvalitetsforskriften](#).

[UiBs kvalitetshåndbok](#).

På dette grunnlaget har studiedekanen arbeidet sammen med de respektive emneansvarlige for å utarbeide emnebeskrivelser som oppfyller de målsetningene som kommer til uttrykk i overordnet regulering og policy. Emnene skal oppfylle kvalitetskrav hver for seg, i tillegg til å bidra til samlet å oppfylle læringsmål og kvalitetskrav til studieprogrammet de bidrar inn i.

Emnekodene er basert på hovedregelen i § 3.1 nr. 4 Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen, ikke i unntaksbestemmelsen i siste punktum som vi har basert oss på nå. Første siffer beskriver «UiB-nivå», andre siffer beskriver studieåret, tredje siffer er et individuelt «løpenummer» for emnet.

JUS100	EXFAC Innføring i juridisk metode	1. studieår
JUS211	Familie- og arverett	1. studieår
JUS212	Avtalerett	1. studieår
JUS213	Erstatningsrett	1. studieår
JUS214	Tings- og immaterialrett	2. studieår
JUS215	Juridisk metode	2. studieår
JUS221	Rettsstaten: Statsrett, europarett og folkerett	2. studieår
JUS222	Forvaltningsrett	2. studieår
(HF sitt emne)	EXPHIL	2. studieår
JUS231	Obligasjonsrett	3. studieår
JUS232	Rettshistorie og komparativ rett 12 studiepoeng	3. studieår
JUS233	Komparativ rett 2 studiepoeng	3. studieår
JUS23-V01 – JUS23-V02 – osv.	Norske valgemner	3. studieår
JUS23-V51 – JUS23-V52 – osv.	Engelske valgemner	3. studieår
JUS341	Strafferett	4. studieår
JUS342	Rettergang	4. studieår
JUS343	Allmenn formuerett	4. studieår

På dette grunnlaget framsettes følgende

forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at emnet JUS233 Komparativ rett opprettes som beskrevet i vedlagte emnemal.

Emnebeskrivelse JUS134 – utveksling

Komparativ rett

Entry #	108
Date Created	2020-08-03 13:11:35
Emnenavn (bokmål)	Innføring i komparativ rett - utveksling
Emnenavn (nynorsk)	Innføring i rettssamanligning - utveksling
Emnenavn (kortversjon)	Rettssammenligning for utvekslingsstudenter
Emnenavn (engelsk)	Comparative Law and Legal History
Antall studiepoeng	2
MA (masternivå) -- Studienivå	
BA (bachelornivå) -- Studienivå	
Annet -- Studienivå	litt usikker her, for utenlandske skal den vel være på masternivå...
Ordinært emne på masterstudiet	X
Studierett	MAJUR og MAJUR-2
Forkunnskapskrav	Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i Studieplan for integrert masterprogram i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Bergen. Se likevel § 2-5 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen.
Anbefalte forkunnskaper	Studentene som delta på kurset bør ha deltatt i et kurs om akademisk skriving og på engelsk for jurister.
Faglig overlapp*	
Emnet er særlig godt egnet i kombinasjon med*	
Emneansvarlig(e)	Sören Koch
Undervisere	Sören Koch, Brage Hatløy, Eirik Holmøyvik, Siri Bernssen, Lars Kvestad, Marius Mikkelsen, Kjølstad, Jørn Øyrehagen Sunde
Kommentarer/utdyping	Kurset er det første obligatoriske emnet går utelukkende på engelsk. Det er obligatorisk for alle studenter som velger å reise på utveksling på 3. studieår, og gir studentene en innføring i komparativ rett og et redskap og en oppfordring til å reflektere over utenlandsoppholdet mens de er bortreist.

Emnets mål og innhold	Goal and Content Introduction Europeanisation and Globalisation have caused that Norwegian law has become subject to an extensive internationalization in the last decades. JUS 134-utveksling addresses some of the consequences and challenges of this process. The course provides students with new perspectives on law and conveys knowledge and skills essential for 21st century lawyers. An exchange to a foreign legal culture will be most fruitful for the students going abroad if they have the knowledge and ability to compare the hosting legal culture with their native legal culture. This course provides basic knowledge and skills on how to conduct a comparative analysis. Comparing legal cultures will enable students to identify, explain and analyse similarities and difference among legal cultures and allow them to discuss particular challenges of the internationalisation of law for national legal cultures. The overall aim of the course is, first to enhance the students' ability to understand, evaluate, discuss and critically analyse Norwegian law in a European and global perspective. Second, the course aims at enhancing the students' skills to reflect academically. Third, the language of the course and almost all teaching materials are provided in English. Hence, JUS 134 Utveksling contributes to enhance the students' ability to understand, communicate and discuss legal content in an international language, both orally and in writing. Objectives of JUS 134 Utveksling Candidates shall be able to 1) describe and explain how legal cultures can be identified with the help of an operationalised concept of legal cultures defined as ideas of and expectations to law made operational by institution(-like) practice, 2) explain the difference between institutional and intellectual structures of legal cultures; 3) explain and actively use the difference between a narrow and a wide concept of legal culture, 4) explain and critically discuss how the narrow concept of legal culture can be transformed into a legal cultural model, with focus on the elements of institutionalized constitutional values, norm production, conflict resolution, legal education and ideal of justice, legal method, degree and attitude towards professionalisation and internationalisation. 5) critically assess the advantages and limitations of the legal cultural model used as an analytical tool, 6) apply the legal cultural model to identify and describe specific elements in legal cultures, 7) describe and explain changes within and interaction between elements of the legal cultural model and using the insights to analyse contemporary changes in legal cultures, 8) based on legal cultural knowledge compare and analyse central features in different legal cultures, 9) analytically assess legal cultural particularities and their historical roots in order to avoid misunderstandings when communicating with lawyers from different jurisdictions and exploring extra-, inter- or supranational sources of law, 10) describe and explain how to conduct legal comparison based on a hermeneutical model organised in 7 steps (COMPASS-formula), 11) apply the Compass-formula to develop, assess and conduct comparative analysis on the macro level.
-----------------------	--

Kunnskaper	The course conveys knowledge related to: 1. the analytical model (see above) and their function, 2. the foundations of law in Europe, 3. very basic knowledge about the contemporary legal cultures of Norway, Germany and England
Ferdigheter	Student shall be able to 1. Identify legal cultural entities and delimit them from related concepts such as legal system, legal family or legal tradition, 2. Use the legal cultural model to analyse the interaction between the institutional and intellectual structures of legal cultures and in particular between the elements of the legal cultural model, 3. Compare central features of legal cultures contextually, that is identify similarities and differences and explain them contextually 4. Conduct a legal comparison based on the hermeneutical process described by the COMPASS-formula, 5. Discuss the challenges that national legal cultures face because of the ongoing internationalisation of law.
Generell kompetanse	We expect the students to achieve the competence to 1. communicate and discuss legal issues with foreign lawyers based on an unbiased appreciation for legal cultural differences, 2. actively participate in debates concerning the impact of internationalisation and globalisation on national legal cultures,
Beskriv sammenhengen mellom læringsutbyttet, undervisningen og prøvingen.	All teaching activities are provided in English. The students will be participating in a digital one-day workshop at the beginning of the semester. The mandatory reading provides an excellent theoretical, methodological and knowledge foundation. Based on this foundation the lectures and interactive elements of the teaching will increase understanding and enthusiasm for comparative law and comparative legal studies. Lectures are not supposed to repeat the content of the mandatory literature, but encourage the students to actively engage in legal comparative analysis, by providing excellent examples of how to use the theoretical and methodological models introduced to facilitate comparative analysis. However, the main part of the learning will happen abroad. The students will be expected to compare the hosting countries legal culture with the Norwegian Legal Culture. By delivering three blogg-entries (at clearly defined dates throughout the semester), which will be accessible for all other students abroad, they will share their experiences and observations with their fellow students and at the same time learn to communicate in English (both in writing and orally). In the first blogg-entry the student will be asked to film a conversation with a student from the hosting country. In this conversation the students will identify similarities and differences regarding at least two elements of the legal cultural model comparing the Norwegian with the hosting country's legal culture. The second blogg-entry will contain of brief comparison of the court-system in Norway and the hosting country. The final blogg-entry concerns a comparative reflection on the impact of internationalization on the hosting country's legal culture.

Innføringslitteratur	Using the Concept of Legal Culture Forfatter: Nelken, David Utgivelsesår: 2004-10-28 Utgiver: eScholarship Utgivelsessted: University of California "Legal Culture" in Oxford Handbook of European Private Law Forfatter: Ralf Michaels Utgivelsesår: 2011 Utgiver: Oxford University Press.
Hovedlitteratur	Jørn Øyrehagen Sunde, "Managing the Unmanagable - An Essay Concerning Legal Culture as an Analytical tool", in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag 2020, p. 23-38. Koch, Sören, "From Mapping to Navigation – A COMPASS-formula for conducting Comparative Analysis" in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag 2020, p. 71-98. Koch, Sören, "Legal Culture and Comparative Law, " in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag 2020, p. 41-67. ISBN: 978-82-450-2091-6. Marius Mikkjel Kjølstad, Koch, Sören and Jørn Øyrehagen Sunde, "The Norwegian Legal Culture", in S. Koch et al. (eds), Comparing Legal Cultures, 2nd ed. Fagbokforlag, p. 105-142. ISBN: 978-82-450-2091-6.
Tilleggs litteratur	
UiB -- Undervisningssted	ZOOM
Undervisningssemester	(Vår/høst/høst og vår/annet) Vår

Undervisningsspråk	Engelsk
Undervisningsformer og -metoder	Forelesningsopptak, og en digital workshop med obligatorisk oppmøte
Emnet har obligatorisk oppgave	<i>(Ja/nei) Nei</i>
Hvis ja: hvor lang er skriveperioden for den obligatoriske oppgaven?	
Andre obligatoriske undervisningsaktiviteter	Forelesningene fordypet pensumlitteratur og gir enkelte eksempler. På workshopen blir studentene delt i smågrupper og skal diskutere metodiske problemstillinger og løser konkrete oppgaver ved hjelp av faglærerne.
Vurderingssemester	<i>(Vår/høst/høst og vår/annet) Vår semester</i>
Vurderingsform	<i>Skoleeksamen, 6 timer/Skoleeksamen, 4 timer/hjemmeeksamen/mappevurdering/muntlig/annen vurderingsform</i> <i>3 blogg – innlegg, minst en i form av et lyd- eller filmopptak. Bestått/ ikke bestått</i>
Hvis hjemmeeksamen: angi varighet	
Begrunnelse for vurderingsform	Poenget med vurderingsformen er at vi bør oppfordre studentene til å bruke utenlandsk oppholdet aktivt til å bli kjent med verdstatens rettskultur og prøve seg på komparative analyser
Språk eksamensoppgave	Engelsk
Språk eksamensbesvarelse	Engelsk
Karakterskala	<i>Bestått/ ikke bestått</i>
Hjelpemidler til eksamen	I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.
Programansvarlig	Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)
Evaluerings av emnet	I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.
Emnebeskrivelsen er utarbeidet av	Sören Koch
E-post	Soren.koch@uib.no

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 89/20***Fullmakt til komplettering av emnebeskrivelser.***

Arbeidet med de nye emnebeskrivelsene har vært omfattende med en rekke aktører involvert – til dels samtidig. Det har også vært noen tekniske utfordringer med det nye formatet på malene. Dette innebærer at vi ikke er helt i mål med alle detaljene i beskrivelsene. Dette gjelder typisk språklig harmonisering av standardformuleringer. Det gjelder også komplettering av tekst for å oppfylle de kvalitetskravene som stilles i UiBs kvalitetssikringssystem.

Det største arbeidet er utvilsomt gjort, og grunnlaget for vedtak er tilfredsstillende. Det som gjenstår er likevel nødvendig for at emnene skal framstå i et slikt format som vi ønsker. Denne siste «finishen» må gjøres etter at sakene er behandlet i Studieutvalget. Det er derfor nødvendig med en fullmakt til studiedekanen.

Forslag til vedtak:

Studiedekanen får fullmakt til å foreta redaksjonelle endringer med hensyn til språklig harmoni, samt å justere/redigere og fylle inn de nye emnebeskrivelsene der det er nødvendig for å effektivere SU sine vedtak.

[Tilbake til saklisten](#)